

SPK

Sermaye Piyasası Kurulu

Faaliyet Raporu

2005

SERMAYE PİYASASI KURULU
2005 YILI
FAALİYET RAPORU

İÇİNDEKİLER

TABLolar	İİİ
GRAfİKLER	İV
KISALTMALAR	V
KURUL BAŞKANININ MESAJI	VI
1. SERMAYE PİYASASI KURULU	1
1.1. MİSYON, VİZYON, GÖREV VE YETKİLERİ	1
1.2. KARAR ORGANI VE ORGANİZASYON	2
1.2.1. Karar Organı	2
1.2.2. Organizasyon	5
1.3. BÜTÇE	7
1.4. PERSONEL	7
2. DÜNYA EKONOMİSİ	9
2.1. GELİŞMİŞ EKONOMİLER	11
2.2. GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER	12
2.3. PARA VE TAHVİL PİYASALARI	12
2.4. BORSALAR	15
2.5. DÖVİZ PİYASALARI	16
3. TÜRKİYE EKONOMİSİ	19
4. TÜRK SERMAYE PİYASALARI	23
4.1. MENKUL KIYMET STOKLARI	24
4.2. KURUL KAYDINA ALINAN MENKUL KIYMET İHRAÇLARI	26
4.3. İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI	27
4.3.1. İMKB Hisse Senedi Piyasası Ulusal-100 Endeksi, İşlem Hacmi ve İşlem Miktarı	28
4.3.2. Hisse Senetleri Nedeniyle İMKB Kotunda Bulunan Şirketlere İlişkin Temel Göstergeler	30
4.3.3. Yabancı Yatırımcıların Hisse Senedi Hareketleri	33
4.3.4. Tahvil ve Bono İşlemleri	34
4.4. KOLEKTİF YATIRIM KURULUŞLARI	36
4.4.1. Yatırım Fonları	36
4.4.2. Yatırım Ortaklıkları	44
4.5. PORTFÖY YÖNETİM ŞİRKETLERİ	46
4.6. VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSASI A.Ş.	46
4.7. MERKEZİ KAYIT KURULUŞU VE YATIRIMCILARI KORUMA FONU ..	49
4.8. İSTANBUL ALTIN BORSASI	50

4.9. İMKB TAKAS VE SAKLAMA BANKASI A.Ş.....	51
4.10. TÜRKİYE SERMAYE PİYASASI ARACI KURULUŞLAR BİRLİĞİ.....	52
4.11. ARACI KURULUŞLAR	53
5. SERMAYE PİYASASI KURULU 2005 YILI FAALİYETLERİ	55
5.1. DÜZENLEME	55
5.1.1. Yönetmelikler	55
5.1.2. Kurul Tebliğleri	56
5.1.3. Kurul Kararları	58
5.2. DEVAM EDEN DÜZENLEME VE DİĞER ÇALIŞMALAR.....	61
5.3. KAYDA ALMA	63
5.4. İZİN.....	63
5.4.1. Aracı Kuruluşlara Yönelik İzinler	63
5.4.2. Kolektif Yatırım Kuruluşlarına İlişkin İzinler.....	64
5.4.3. Halka Açık Anonim Ortaklıklara İlişkin İzinler	66
5.4.4. Bağımsız Denetim Kuruluşlarına İlişkin İzinler.....	67
5.4.5. Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin İzinler	67
5.5. GÖZETİM	67
5.5.1. Halka Açık Anonim Ortaklıkların Gözetimi	68
5.5.2. Kolektif Yatırım Kuruluşlarının Gözetimi.....	68
5.5.3. Aracı Kuruluşların Gözetimi	69
5.5.4. Bağımsız Denetim Kuruluşlarının Gözetimi.....	69
5.5.5. Derecelendirme Kuruluşlarının Gözetimi	69
5.5.6. Piyasa Gözetimi	70
5.6. DENETİM	70
5.7. MUHASEBE VE BAĞIMSIZ DENETİM STANDARTLARI	73
5.7.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları	73
5.7.2. Bağımsız Denetim Standartları	74
5.8. DAVALAR, SUÇ DUYURULARI VE İDARİ TEDBİRLER.....	74
5.8.1. Kurul İşlemleri Aleyhine Açılan Davalar	75
5.8.2. Kurul Tarafından Açılan Davalar	76
5.9. AVRUPA BİRLİĞİ (AB) UYUM ÇALIŞMALARI	79
5.9.1. Mevzuat Uyum Çalışmaları.....	79
5.9.2. AB Yardımlarından Yararlanmaya Yönelik Faaliyetler	79
5.9.3. Diğer Kurumlarla Koordinasyon.....	80
5.9.4. Danışma Komitesi ve Sermaye Piyasaları Düzenleyici Otoriteleri Kom. 81	
5.10. ULUSLARARASI İLİŞKİLER.....	81
5.10.1. Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü.....	82
5.10.2. Mutabakat Zaptı (Memorandum of Understanding)	86
5.11. LİSANSLAMA VE SİCİL TUTMA	87
5.12. BİLGİLENDİRME	88
5.13. BİLGİ SİSTEMLERİ VE TEKNOLOJİK ALT YAPI ÇALIŞMALARI	89
5.13.1. Sermaye Piyasası Bilgi Sistemleri Projesi (Sp-Net).....	89
5.13.2. Sp-Net Hedefleri	89
5.13.3. Sp-Net Alt Projeleri	90

TABLÖLAR

TABLO 1.1. KURULUN 2005 YILI GELİR VE GİDERLERİ.....	7
TABLO 1.2. KURUL PERSONEL DURUMU	8
TABLO 2.1. DÜNYA EKONOMİSİ ÖZET VERİLERİ	10
TABLO 2.2. DÜNYA BORSALARININ PERFORMANSLARI (%).....	18
TABLO 3.1. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER	22
TABLO 4.1. SERMAYE PİYASALARINA İLİŞKİN GÖSTERGELER	23
TABLO 4.2. MENKUL KIYMET STOKLARI	24
TABLO 4.3. KURUL KAYDINA ALINAN MENKUL KIYMET İHRAÇLARI (Bin YTL)	26
TABLO 4.4. KURUL KAYDINA ALINAN MENKUL KIYMET İHRAÇLARI (Milyon \$)	27
TABLO 4.5. İMKB HİSSE SENEDİ PİYASASINA İLİŞKİN TEMEL GÖSTERGELER	29
TABLO 4.6. HİSSE SENEDİ NEDENİYLE İMKB KOTUNDA BULUNAN ŞİRKETLERE İLİŞKİN TEMEL GÖSTERGELER ..	31
TABLO 4.7. YABANCILARIN SAKLAMA BAKİYELERİ VE ALIM-SATIMLARI	34
TABLO 4.8. TAHVİL VE BONO PİYASASI İŞLEM HACİMLERİ	35
TABLO 4.9. A TİPİ YATIRIM FONLARININ PORTFÖY DAĞILIMI (%)	39
TABLO 4.10. B TİPİ YATIRIM FONLARININ PORTFÖY DAĞILIMI (%).....	42
TABLO 4.11. A VE B TİPİ YATIRIM FONLARININ TOPLAM PORTFÖY DAĞILIMI (%)	42
TABLO 4.12. A TİPİ YATIRIM ORTAKLIKLARININ MEVCUT DURUMU	44
TABLO 4.13. B TİPİ YATIRIM ORTAKLIKLARININ MEVCUT DURUMU	45
TABLO 4.14. PORTFÖY YÖNETİM ŞİRKETLERİN MEVCUT DURUMU.....	46
TABLO 4.15. VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSASI HACİM BİLGİLERİ.....	47
TABLO 4.16. İSTANBUL ALTIN BORSASI	51
TABLO 4.17. TAKASBANK A.Ş. ÖZET VERİLERİ.....	52
TABLO 4.18. ARACI KURULUŞLARIN FAALİYET BELGELERİ	53
TABLO 4.19. İKİNCİ EL PİYASA İŞLEMLERİNİN ARACI KURULUŞLAR BAZINDA DAĞILIMI	54
TABLO 5.1. KAYDA ALMA BAŞVURULARI VE SONUÇLARI.....	63
TABLO 5.2. SPK İZNİNE TABİ FAALİYETLER VE BU FAALİYETLERİ YÜRÜTEBİLECEK KURULUŞLAR	64
TABLO 5.3. ARACI KURULUŞ BAŞVURULARI	64
TABLO 5.4. KOLEKTİF YATIRIM KURULUŞLARI BAŞVURULARI.....	65
TABLO 5.5. HALKA AÇIK ANONİM ORTAKLIKLARIN BAŞVURULARI.....	66
TABLO 5.6. DENETİM ÇALIŞMALARININ KONULARINA GÖRE DAĞILIMI	72
TABLO 5.7. İMKB MANİPÜLASYON İHBARLARI HAKKINDA BİLGİLER.....	72
TABLO 5.8. MASAK DENETİMLERİ	73
TABLO 5.9. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL İŞLEMLERİNE KARŞI AÇILAN İDARİ DAVALAR (KONULARINA GÖRE DAĞILIM)	75
TABLO 5.10. KARARA BAĞLANAN İDARİ DAVALAR.....	76
TABLO 5.11. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL ALEYHİNE AÇILAN HUKUK DAVALARI.....	76
TABLO 5.12. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL TARAFINDAN YAPILAN SUÇ DUYURULARI VE AÇILAN KAMU DAVALARI ...	77
TABLO 5.13. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL TARAFINDAN YAPILAN SUÇ DUYURULARI ÜZERİNE AÇILAN VE KARARA BAĞLANAN DAVALARA İLİŞKİN BİLGİLER	78
TABLO 5.14. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL TARAFINDAN AÇILAN HUKUK DAVALARI	78
TABLO 5.15. 2005 YILINDA DÜZENLENEN EMC BÖLGESEL EĞİTİM SEMİNERLERİ.....	84
TABLO 5.16. KURULCA İŞTİRAK EDİLEN IOSCO TOPLANTILARI	86
TABLO 5.17. KURULCA İMZALANAN İKİLİ MUTABAKATLAR	87
TABLO 5.18. BİLGİ EDİNME BİRİMİ FAALİYETLERİ	88

GRAFİKLER

GRAFİK 2.1. 10 YIL VE 2 YIL VADELİ ABD HAZİNE TAHVİL FAİZLERİ	14
GRAFİK 2.2. 2014 VADELİ BREZİLYA VE TÜRKİYE EUROBONDLARININ FAİZLERİ	15
GRAFİK 3.1. GÖSTERGE NİTELİĞİNDEKİ BONONUN FAİZ ORANI AYLIK ORTALAMASI VE STANDART SAPMASI	20
GRAFİK 3.2. TL/ABD DOLARI KURU AYLIK ORTALAMASI VE STANDART SAPMASI	21
GRAFİK 4.1. MENKUL KIYMET STOKLARI	25
GRAFİK 4.2. KAMU VE ÖZEL SEKTÖR MENKUL KIYMET STOKLARININ PAYI	25
GRAFİK 4.3. İMKB-100 ENDEKSİ VE İŞLEM HACMİ	28
GRAFİK 4.4. PİYASA KAPİTALİZASYONU (MİLYAR \$)	32
GRAFİK 4.5. PİYASA KAPİTALİZASYONUNDAKİ YÜZDE DEĞİŞİM	33
GRAFİK 4.6. YABANCILARIN SAKLAMA BAKİYELERİ	34
GRAFİK 4.7. BORSA VE BORSA DIŞI TAHVİL VE BONO GÜNLÜK ORTALAMA İŞLEM HACMİ	36
GRAFİK 4.8. A VE B TİPİ YATIRIM FONU TÜRLERİNİN SAYISAL DAĞILIMI	37
GRAFİK 4.9 A VE B TİPİ YATIRIM FONLARININ YENİ TÜRK LİRASI BAZLI PORTFÖY DEĞERİ	38
GRAFİK 4.10. A VE B TİPİ YATIRIM FONLARININ ABD DOLARI BAZLI PORTFÖY DEĞERİ	38
GRAFİK 4.11. A TİPİ YATIRIM FONU TÜRLERİ	40
GRAFİK 4.12. B TİPİ YATIRIM FONU TÜRLERİ	40
GRAFİK 4.13. EMEKLİLİK YATIRIM FONU TÜRLERİ	43
GRAFİK 4.14. VOB İŞLEM MİKTARI	48
GRAFİK 4.15. VOB İŞLEM HACMİ	48
GRAFİK 4.16 AÇIK POZİSYON SAYISININ GELİŞİMİ	49
GRAFİK 5.1. 2003-2005 DÖNEMİ SUÇ DUYURULARI (KONULARINA GÖRE DAĞILIM)	77

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
DİBS	: Devlet İç Borçlanma Senedi
EMC	: Emerging Markets Committee
İAB	: İstanbul Altın Borsası
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
IMF	: Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)
IOSCO	: International Organization of Securities Commissions
MKK	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SPKn	: Sermaye Piyasası Kanunu
TAIEX	: Teknik Yardım Bilgi Paylaşım Ofisi (Technical Assistance Information Exchange Office)
TAKASBANK	: İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TEFE	: Toptan Eşya Fiyatları Endeksi
TSPAKB	: Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
TÜFE	: Tüketici Fiyatları Endeksi
VOBAŞ	: Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş.

KURUL BAŞKANININ MESAJI

Sermaye Piyasası Kurulu, 2005 yılında da sermaye piyasasının güvenli, adil, şeffaf ve etkin işlemlerini sağlamaya yönelik, uluslararası norm ve gelişmelere paralel, değişen piyasa ihtiyaçlarını karşılayan, objektif, sade ve anlaşılabilir yaklaşımlarla düzenleme ve denetleme yapmayı sürdürmüştür.

Mevzuatımızın Avrupa Birliği (AB) ile tam uyumunu sağlamaya yönelik çalışmalar yoğun olarak devam etmiştir. Bu çerçevede, Sermaye Piyasası Kanununun AB'ye uyumlu hale getirilmesi ve değişen piyasa ihtiyaçlarına cevap verebilmesi için Sermaye Piyasası Kanunu değişiklik çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda oluşturulan taslak metin piyasa katılımcıları ve tüm çevrelerin görüşüne açılmıştır. Ayrıca, Sermaye Piyasası Kuruluna Avrupa Birliği Sermaye Piyasası Standartlarına Uyumda Yardım isimli Eşleştirme Projesi Aralık 2005'te Avrupa Komisyonu ile anlaşma imzalanarak fiilen hayata geçirilmiştir. İki yıllık bir süreci kapsayacak ve Almanya Federal Maliye Bakanlığı ile yürütülecek bu proje ile mevzuatımızın AB mevzuatıyla tam uyumlu hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Muhasebe standartlarımızın uluslararası muhasebe standartlarıyla uyumlu hale getirilmesinin ardından bağımsız denetim standartlarının, uluslararası kabul görmüş standartlar ile tam uyumunu sağlamak amacıyla bağımsız denetim mevzuatımızın gözden geçirilmesi ve gerekli değişikliklerin yapılması çalışmalarına hız verilmiştir. Bu kapsamda Ekim 2005'te, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants, IFAC) tarafından yayımlanan "Uluslararası Bağımsız Denetim Standartları (UDS)" ve Avrupa Birliği'nin ilgili direktiflerinde öngörülen esaslarla tam uyumlu "Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ Taslağı" kamuoyunun görüşüne açılmıştır.

Sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesine yönelik olarak 1999 yılından buyana sürdürülen çalışmalar tamamlanma aşamasına gelmiş ve Kasım 2005'te hisse senetleri borsada işlem gören şirketlerin hisse senetlerinde Merkezi Kayıt Kuruluşu bünyesinde kaydi sisteme geçilmiştir. Bunun yanı sıra likit fonlar dışındaki yatırım fonu katılma belgelerinin kaydileştirilmesi Aralık 2005'te tamamlanmış, likit fonların katılma belgelerinin kaydileştirilmesi işlemlerinin ise Mart 2006'ya kadar tamamlanması planlanmıştır.

Küçük ve Orta Boyutlu İşletmelerin (KOBİ) sermaye piyasası imkânlarından daha fazla yararlanmalarını teminen KOBİ'lere yönelik borsa dışı teşkilatlanmış bir piyasa oluşturulması ile ilgili hem hukuki alt yapı hem de bu piyasayı oluşturacak olan Gelişen İşletmeler Piyasaları A.Ş.'nin kuruluş işlemleri tamamlanmıştır. Alım-satım ve takas sisteminin oluşturulmasına yönelik çalışmalar ise hızlı bir şekilde sürdürülmektedir.

Bireylerin mali sistem aracılığıyla uygun koşullarla konut sahibi olmalarına imkan tanıyacak ipotek dayalı gayrimenkul finansmanına yönelik düzenleme çalışmaları tamamlanarak Konut Finansmanı Sistemine İlişkin Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ilgili Bakanlara sunulmuştur. Ayrıca bu sistemde çeşitli aşamalarda gayrimenkullerin değerinin doğru belirlenmesi amacıyla Uluslararası Değerleme Standartları da hazırlanmıştır.

Bunlar dışında İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının ve İstanbul Altın Borsasının özelleştirilmesi; anonim ortaklıklara ve aracı kuruluşlara ait mali tablo, dipnot ve özel durum açıklamalarının internet üzerinden toplanması ve yayınlanmasını amaçlayan Kamuyu

Aydınlatma Platformu; üyesi olduğumuz Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions, IOSCO) ile ilgili çalışmalar da sürdürülmüştür.

Bütün bu çalışmalar sermaye piyasalarımızın daha da gelişmesine ve ekonomide etkin bir rol üstlenmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Dr. Doğan CANSIZLAR
Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı

1. SERMAYE PİYASASI KURULU

Bilindiği gibi Sermaye Piyasası Kurulu, tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadi kalkınmaya etkin ve yaygın bir şekilde katılmasını sağlamak ve sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını, tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunmasını düzenlemek ve denetlemek amacıyla 1981 yılında çıkarılan 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun vermiş olduğu görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak üzere kurulmuştur.

Biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere yedi üyeden oluşan Kurul, idari ve mali özerkliğe sahip bir kamu tüzel kişisidir ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak kullanır. Merkezi Ankara'da olan ve İstanbul'da bir temsilciliği bulunan Kurulun ilgili olduğu Bakan, Başbakan tarafından görevlendirilen Devlet Bakanıdır.

1.1. MİSYON, VİZYON, GÖREV VE YETKİLERİ

Kurul, **sermaye piyasasının güvenli, adil, şeffaf ve etkin işlemlerini sağlamak için, uluslararası norm ve gelişmelere paralel, değişen piyasa ihtiyaçlarını karşılayan, objektif, sade ve anlaşılabilir yaklaşımlarla, hesap verilebilir düzenleme ve denetleme yapmayı** kendisine "**MİSYON**" edinmiş ve **ulusal ve uluslararası alanda öncü, dinamik ve saygın olma "VİZYONU"**nu üstlenmiştir.

Kurulun temel görev ve yetkileri:

Sermaye piyasası araçlarının ihracını, halka arz ve satışını düzenlemek ve denetlemek,

Sermaye piyasası araçlarını Kurul kaydına almak ve kamu yararının gerektirdiği hallerde bunların halka arz ve satışını geçici olarak durdurmak,

Sermaye piyasası kurumlarının mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili standart rasyoları genel olarak ya da faaliyet alanları veya kurum türleri itibarıyla belirlemek,

Sermaye piyasasında, gerektiğinde elektronik ortam da dahil, bağımsız denetim faaliyetine ilişkin esasları belirlemek,

Kamunun zamanında, yeterli ve doğru olarak aydınlatılmasını sağlamak amacıyla, genel ve özel nitelikte kararlar almak ve her türlü mali tablo ve raporlar ile bunların bağımsız denetimlerinin, sermaye piyasası araçlarının halka arzında yayımlanacak izahname ve sirkülerin ve araçların değerini etkileyebilecek önemli bilgilerin kapsamını, standartlarını ve ilan esaslarını tespit etmek,

Sermaye piyasasında faaliyet gösteren kurumlar, borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasaların faaliyetlerini izlemek ve denetlemek,

Sermaye piyasasını ilgilendiren her türlü yayın, duyuru ve reklamları izlemek, yanıltıcı ilan ve reklamları yasaklatarak gereği yapılmak üzere ilgili kuruluşlara bildirmek,

Bu Kanun hükümleri gereğince elde ettiği veya kendisine tevdi edilen mali tablo ve raporlar ile diğer belgeleri inceleyip değerlendirerek, SPKn'de belirtilen gerekli tedbirleri almak,

Çağrı yoluyla hisse senedi toplanması ve vekaleten oy vermeye ilişkin esasları belirlemek,

Vadeli işlem sözleşmeleri ve bunların işlem göreceği borsalarda faaliyet gösterecek kurumları düzenlemek,

Menkul kıymetlerin ödünç alma ve verme, açığa satış ve repo işlemlerini düzenlemek,

Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de sermaye piyasası araçlarının ihraç ve halka arzı konusunda gereken düzenlemeleri yapmak,

Sermaye piyasası araçlarının takası, saklanması veya kaydi değer haline getirilmesi ve derecelendirilmesini düzenlemek ve denetlemek,

Sermaye piyasasının gelişmesini teminen yeni sermaye piyasası kurumlarına ilişkin kuruluş, faaliyet, tasfiye ve sona erme esaslarını belirlemek ve bunları denetlemek,

İlgili Bakanca istenecek incelemeleri yapmak; çalışmaları hakkında Bakanlara rapor vermek; sermaye piyasası ile ilgili mevzuat değişiklikleri hakkında önerilerde bulunmak,

Gayrimenkullerin değerlemesini yapabilecek ekspertiz kurumlarından sermaye piyasasında faaliyette bulunacaklara ilişkin şartları belirlemek ve bu şartlara uyan kuruluşları listeler halinde ilan etmek,

Sermaye piyasasında medya ve elektronik ortam da dahil yatırım tavsiyelerinde bulunacak kişi ve kuruluşların uyacakları ilke ve esasları belirlemek,

Sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunacaklar, gayrimenkul değerlemesi alanında faaliyet gösterecek kişi ve kuruluşlar ile sermaye piyasası kurumlarının yönetici ve diğer çalışanlarının mesleki eğitimi, mesleki yeterliliği ve mesleki ehliyetlerini gösterir sertifika verilmesine ilişkin esasları belirlemek, bu amaçlarla merkez kurmak ve faaliyet esaslarını belirlemek,

İnternet de dahil, her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamı ve benzeri araçlar üzerinden gerçekleştirilen ihraç ve halka arzlar ile sermaye piyasası faaliyetleri ve işlemlerini; genel hükümler çerçevesinde bu Kanun kapsamına giren işlemlerde elektronik imza kullanım esaslarını düzenlemek ve denetlemek,

Kanuna tabi anonim ortaklıkların genel kurullarında birikimli oy kullanılabilmesine ilişkin düzenlemeleri yapmak,

Yabancı ülkelerin sermaye piyasalarında düzenleme ve denetime yetkili muadili kuruluşlar ile sermaye piyasalarıyla ilgili her türlü iş birliği yapmak ve bilgi alış verişinde bulunmak,

olarak SPKn’de belirlenmiştir.

1.2. KARAR ORGANI VE ORGANİZASYON

1.2.1. Karar Organı

Kurul Başkan ve üyelerinden oluşan karar organı, kanunlarla Kurulun görev ve yetkisine verilmiş konuların tümünde en üst düzeyde görüşme ve karar alma yetkisine sahiptir. Karar organının sermaye piyasalarının düzenlenmesi ve denetlenmesi amacıyla hazırlanacak, uygulamaya ilişkin genel hukuki yapıyı oluşturacak yönetmelik ve tebliğleri

ıkarmak; başvuru dosyalarını, inceleme, izleme ve denetleme raporlarını görüşüp karara bağlamak gibi mesleki nitelikli görevleri yanında idari nitelikli görev ve yetkileri de vardır.

Kurul Karar Organı, ilgili bakanlıkça önerilecek 4 aday arasından 2, Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği tarafından önerilecek 2'şer aday arasından 1'er kişi olmak üzere, Bakanlar Kurulu Kararıyla atanacak 7 üyeden oluşur. Bakanlar Kurulu, adaylardan birini Başkan olarak atar. Kurul, Başkanın teklifi ile üyelerden birini ikinci başkan olarak seğer. Kurul Başkan ve yeleri izleyen sayfada verilmiştir.

KURUL KARAR ORGANI

Doç. Dr. Doğan CANSIZLAR
Kurul Başkanı

Doç. Dr. Turan EROL
İkinci Başkan

Recep BIYIK
Kurul Üyesi

Prof. Dr. İ. Mete DOĞRUER
Kurul Üyesi

Abdülkerim EMEK
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Halil SARIASLAN
Kurul Üyesi

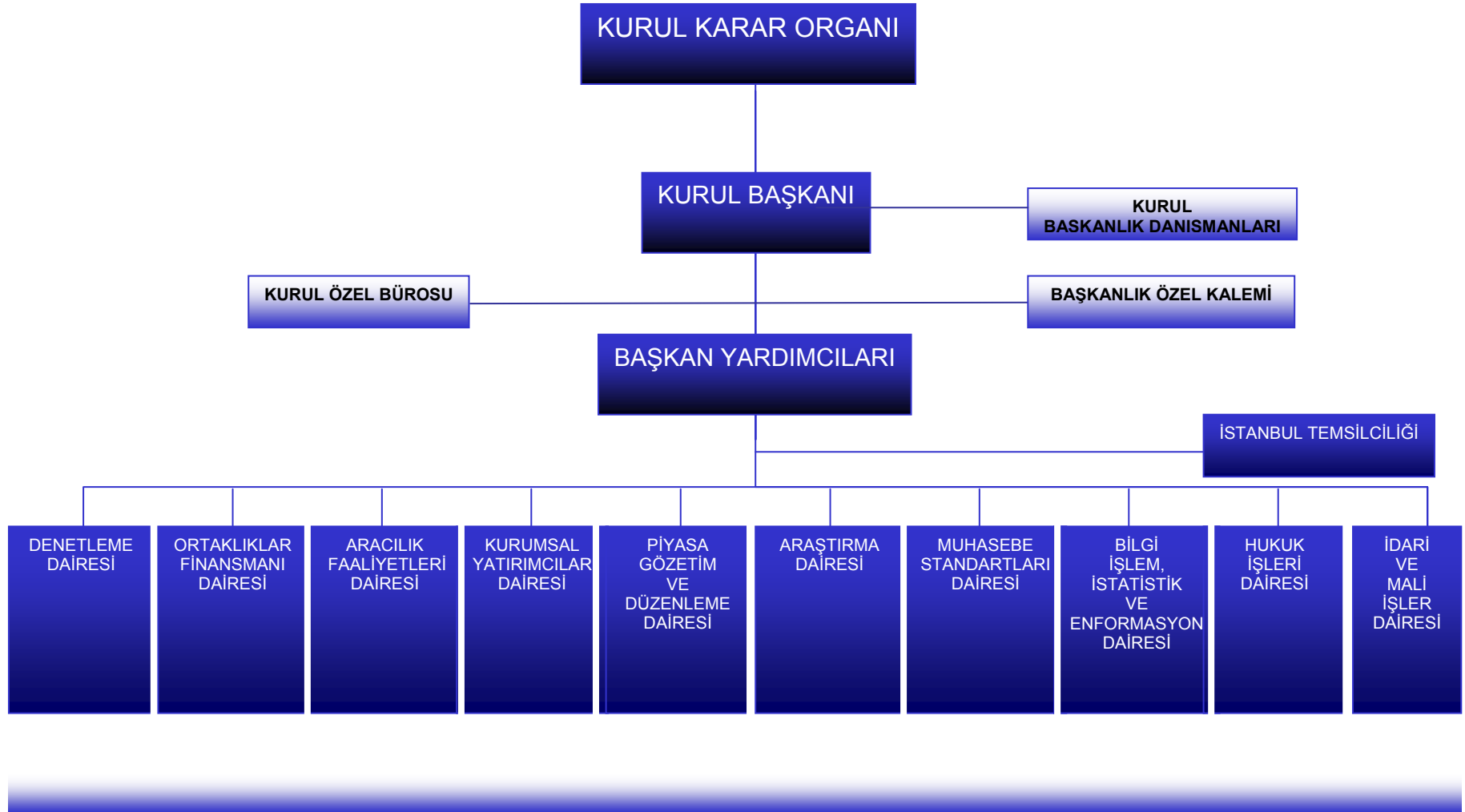
Muhammed Emin ÖZER
Kurul Üyesi

1.2.2. Organizasyon

SPK, Kurul Başkanı ve üyeleri (Kurul Karar Organı) ile Başkana bağlı olarak Kurul faaliyetlerini yürüten hizmet birimlerinden oluşmaktadır.

Kurul Başkanı hem Karar Organının hem de yürütmenin başıdır. Kurul Başkan Yardımcıları hizmet birimleri arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlamakla görevlidir. Kurulun temel hizmet birimleri Denetleme Dairesi, Ortaklıklar Finansmanı Dairesi, Aracılık Faaliyetleri Dairesi, Kurumsal Yatırımcılar Dairesi, Piyasa Gözetim ve Düzenleme Dairesi, Araştırma Dairesi, Muhasebe Standartları Dairesi, Hukuk İşleri Dairesi, Bilgi İşlem İstatistik ve Enformasyon Dairesi, İdari ve Mali İşler Dairesi ile Kurul Özel Bürosundan oluşmaktadır. Ayrıca daire başkanlıkları haricinde, kurul başkan yardımcılarına bağlı olarak çalışan Avrupa Birliği Daire Başkan Yardımcılığı, Uluslararası İlişkiler Grubu ve Bilgi Edinme Grubu bulunmaktadır. Kurulun organizasyon şeması izleyen sayfada verilmiştir.

SERMAVE PİYASASI KURULU
ORGANİZASYON ŞEMASI

1.3. BÜTÇE

Kurulumuzun 36,769,000.00 YTL olarak hazırlanan 2005 Mali Yılı Bütçesinin yıl içinde gerçekleşen 33,945,836.18 YTL tutarındaki gelir ve 28,675,537.20 YTL tutarındaki giderlerine ilişkin ayrıntılı bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TABLO 1.1. KURULUN 2005 YILI GELİR VE GİDERLERİ

1-GELİRLER		(YTL)
Gelirin Türü	Programlanan	Gerçekleşen
Sermaye Piyasası Araçları Kayıt Ücreti	32,964,000.00	26,807,757.96
Lojman Kira Gelirleri	190,000.00	208,519.95
Diğer Gayrimenkul Kira Gelirleri	305,000.00	282,963.00
Borsalardan Alınan Paylar	2,800,000.00	5,744,356.16
Diğer Faizler	500,000.00	545,393.43
Diğer Çeşitli Gelirler	10,000.00	356,845.68
T O P L A M	36,769,000.00	33,945,836.18
2-GİDERLER		
Giderin Türü	Bütçe Ödeneği	Gerçekleşen
Personel Giderleri	21,692,000.00	18,789,566.78
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Prim Giderleri	1,100,000.00	871,388.80
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	11,526,000.00	7,524,193.06
Cari Transferler	1,531,000.00	1,354,991.72
Sermaye Giderleri	920,000.00	135,396.84
T O P L A M	36,769,000.00	28,675,537.20

Kurulun tüm giderleri, emrinde kurulan özel bir hesaptan karşılanmaktadır. İhraççılar bu hesaba, Kurulca kayda alınan ve satışı yapılacak sermaye piyasası araçlarının ihrac değerinin %0.2'si tutarında bir ücret yatırmaktadırlar. Ayrıca, borsaların kotasyon ve tescil ücreti ile borsa payından oluşan gelirlerinin %5'i de Kurul bütçesine gelir olarak kaydedilmektedir. SPKn'de, Kurulun gelirleri giderlerini karşılamaya yetmediği takdirde, açığın Hazine Müsteşarlığı Bütçesinden verilecek yardımlarla karşılanması öngörülmüş olmasına karşın, 1992 yılından beri Hazine yardımı alınmamıştır.

1.4. PERSONEL

Kurul personelinin hak ve yükümlülükleri, Bakanlar Kurulunca 24 Ağustos 1982 tarih ve 17792 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan SPK Personel Yönetmeliği ile düzenlenmiştir. Kurul Personeli için tesis edilecek hizmet sınıfları ile personelin dahil oldukları sınıflara ve öğrenim durumlarına göre bu sınıfların giriş ve yükselinebilecek derece ve kademelerine ilişkin ortak hükümler, Devlet Memurları Kanununun 36. maddesinde öngörülen esaslara göre belirlenir. SPK devamlı personeli ile emekliliğe tabi görevlerden Kurul Başkanlığı ve Üyeliklerine atanmışlar hakkında 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile ek ve değişikliklerine ilişkin hükümler uygulanır. Bu düzenlemelere göre Kurul hizmetleri, yarışma sınavı ile mesleğe başlayan ve yeterlik sınavından sonra uzman unvanını alan meslek personeli ve idari personel eliyle yürütülmektedir.

2005 yılı faaliyet dönemi içinde emeklilik, nakil, istifa ve görev süresinin sona ermesi gibi sebeplerle 14 personel ayrılmış, buna karşılık 2 Kurul Üyesi atanmış, hizmet birimlerinde iş gücüne duyulan ihtiyaç nedeniyle 20 Meslek Personel Yardımcısı açıktan alınmıştır. Kurulda 2005 yılı sonu itibarıyla 7'si karar organı, 17'si üst yönetim, 229'u meslek personeli, 25'i bilgi

işlem personeli (bilgisayar mühendisi ve programcı) ve 167'si idari personel olmak üzere 445 personel görev yapmaktadır (Tablo: 1.2).

TABLO 1.2. KURUL PERSONEL DURUMU

KURUL KARAR ORGANI	7
ÜST YÖNETİM	17
Kurul Başkan Yardımcısı	1
Daire Başkanı	3
Daire Başkan Yardımcısı	3
Kurul Başkanlık Danışmanı	10
MESLEK PERSONELİ	189
Başuzman	47
Uzman	120
Başuzman Hukukçu	3
Uzman Hukukçu	19
MESLEK PERSONELİ YARDIMCISI	40
Uzman Yardımcısı	34
Uzman Hukukçu Yardımcısı	6
BİLGİ İŞLEM PERSONELİ	25
İDARİ PERSONEL	167
GENEL TOPLAM	445

2. DÜNYA EKONOMİSİ

2005 yılında global ekonomik büyüme 2004 yılına göre biraz gerilemiştir. Ancak buna rağmen global ekonomi 2000 yılından bu yana en yüksek ikinci büyüme hızına ulaşmıştır. Bu sene de global ekonomik büyümenin itici motorları ABD ve Çin olmuştur. Global ekonomik büyüme petrol fiyatlarındaki yüksek artışa rağmen gerçekleşmiştir. Ham petrol fiyatları 2005 yılında %45 artmıştır. Petrol fiyatlarındaki artışa ve yüksek ekonomik büyümeye rağmen büyük gelişmiş ülkelerde enflasyonist baskılar kontrol altında olmuştur. Global piyasalardaki koşullar 2005 yılında da ılımlı seyretmiştir.

IMF dünya ekonomisinin 2005 yılında %4.8 oranında büyüdüğünü öngörmektedir. 2005 yılında gelişmiş ülkeler %2.7, gelişmekte olan ülkeler ise %7.2 oranında büyümüştür. 2005 yılında, gelişmiş ülkeler arasında ABD ve Japonya sırasıyla %3.5 ve %2.7 oranında, Euro alanı ise %1.3 oranında büyümüştür. Gelişmekte olan ülkeler arasında Asya bölgesindeki ülkelerin ekonomik büyüme hızları bu yıl da diğer bölgeleri geçmiştir.

Tüketici bazlı enflasyon, gelişmiş ülkelerde %2.3 , gelişmekte olan ülkelere %5.4 oranında gerçekleşmiştir. Gelişmekte olan ülkeler arasında Afrika bölgesi en hızlı enflasyonun yaşandığı bölge olmuştur.

2005 yılında dünya ticaret hacmi %7.3 oranında artmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin ihracatı %11.5, gelişmiş ülkelerin ihracatı ise %5.3 oranında artmıştır. Öte yandan gelişmekte olan ülkelerin ithalatı %12.4 , gelişmiş ülkelerin ithalatı ise %5.8 oranında artmıştır.

Diğer taraftan 2005 yılında ABD'nin cari işlemler açığı %20.5 oranında artarak 805 milyar dolara çıkmakla birlikte, dolar bu sene belli başlı para birimleri karşısında değer kazanmıştır.

TABLO 2.1. DÜNYA EKONOMİSİ ÖZET VERİLERİ

	2003	2004	2005
	Yıllık Büyüme Oranı (%)		
Dünya Ekonomisi	4.1	5.3	4.8
Gelişmiş Ekonomiler	2.0	3.3	2.7
-ABD	2.7	4.2	3.5
-Euro Alanı	0.7	2.1	1.3
-Japonya	1.8	2.3	2.7
Gelişmekte Olan Ülkeler	6.7	7.6	7.2
-Afrika	4.6	5.5	5.2
-Asya	8.4	8.8	8.6
-Orta Doğu	6.6	5.4	5.9
	Dünya Hasılası (Milyar ABD \$)		
Piyasa Kurları Üzerinden	36,758	41,253	44,433
Satın Alma Paritesi Üzerinden	52,797	57,010	61,078
	Tüketici Enflasyonu (%)		
Gelişmiş Ekonomiler	1.8	2.0	2.3
-ABD	2.3	2.7	3.4
-Euro Alanı	2.1	2.1	2.2
-Japonya	-0.3	-	-0.3
Gelişmekte Olan Ülkeler	5.8	5.7	5.4
-Afrika	10.8	8.1	8.5
-Asya	2.5	4.2	3.6
-Orta Doğu	7.1	8.4	8.4
	Dünya Ticaret Hacmi (%)		
Dünya Mal ve Hizmet Ticareti	5.4	10.4	7.3
-İhracat			
-Gelişmiş Ekonomiler	3.3	8.5	5.3
-Gelişmekte Olan Ekonomiler	10.6	14.6	11.5
-İthalat			
-Gelişmiş Ekonomiler	4.1	8.9	5.8
-Gelişmekte Olan Ekonomiler	10.3	15.8	12.4
Dünya Mal ve Servis İhracatı (Milyar ABD Doları)	9,254	11,196	12,641
	Cari Açık (Milyar ABD Doları)		
Gelişmiş Ekonomiler	-217.2	-283.9	-510.7
-ABD	-519.7	-668.1	-805.0
-Euro Alanı	31.2	75.2	2.5
-Japonya	136.2	172.1	163.9
Gelişmekte Olan Ülkeler	148.5	219.8	423.3
-Afrika	-2.5	0.9	15.2
-Asya	86.3	94.7	155.4
-Orta Doğu	59.0	103.4	196.0
	Sermaye Akımları (Milyar ABD Doları)		
Gelişmekte Olan Ülkeler	115.0	171.0	146.2
-Doğrudan Yatırımlar	145.4	192.0	206.2
-Portföy Yatırımları	18.1	69.7	78.2

Kaynak: IMF World Economic Outlook, April 2006.

2.1. GELİŞMİŞ EKONOMİLER

ABD ekonomisi petrol fiyatlarındaki artışa ve gerçekleşen büyük kasırgalara rağmen 2005 yılında güçlü bir performans sergilemiştir. Petrol fiyatlarındaki artışın hem ekonomik büyümeye hem de enflasyona etkisi sürpriz bir şekilde oldukça düşük kalmıştır. ABD ekonomisinin 2005 yılında %3.5 büyüdüğü tahmin edilmektedir. Enerji fiyatları 2005 yılında da önemli ölçüde artmasına rağmen, ABD ekonomisinin bu durumdan darbe yememesi, enerji kullanımındaki verimliliğe bağlanmaktadır. 2005 yılında ABD ekonomisine destek veren faktörler, son birkaç yıldır olduğu gibi emlak fiyatlarındaki artışın ve hisse senetleri fiyatlarındaki artışın tüketici harcamalarının mevcut seviyesini korumasını sağlaması, uzun vadeli faiz oranlarının düşüklüğünün şirketlerin sermaye yatırım harcamalarını desteklemesi ve işgücü verimliliğinin yüksek seyretmesi olmuştur. Artan petrol fiyatlarının tüketicilerin gelirlerini azaltmasına ve kısa vadeli faiz oranları artmasına rağmen tüketici harcamaları 2005 yılında da güçlü kalmıştır.

ABD’de tüketici harcamaları 2005 yılında da güçlü seyretmiş, tasarruf oranları ise 2. Dünya Savaşı’ndan bu yana en düşük seviyelere gerilemiştir. Tüketici harcamalarının artmasında petrol fiyatlarındaki yükseliş katkıda bulunmuştur. Hanehalkının net varlıklarındaki artış da tüketici harcamalarına destek vermiştir. Öte yandan konut inşaatı ve şirket yatırımları da 2005 yılında güçlü olmuştur. Tarım dışı istihdam 2005 yılında aylık ortalama 168,000 kişi artmış, toplam artış ise 2 milyon kişi olmuştur. İşsizlik oranı 2005 sonunda %4.9’a gerilemiştir.

Öte yandan Ağustos sonunda ve Eylül ayında meydana gelen Katrina ve Rita kasırgaları ekonominin durgunluğa girebileceği yönünde endişelere yol açmıştır. Bunlardan Katrina Kasırgası ABD’nin Louisiana eyaletinde önemli zararlara yol açmış ve bazı rafinerileri olumsuz etkilemiş, ancak ekonomik durgunluk beklentisi gerçekleşmemiştir. Öte yandan kasırgadan zarar gören bölgede gerçekleştirilecek yeniden inşaat çalışmalarının 2006 yılında ekonomiyi olumlu etkilemesi beklenmektedir. Ayrıca Eylül ayında Katrina’dan sonra Rita adlı Kasırga da özellikle Teksas eyaletinde etkili olmuştur. Katrina Kasırgası’nın Louisiana’yı vurmasından sonra Rita’nın ekonomik açıdan ve petrol endüstrisi açısından daha da önemli bir bölge olan Teksas’a ulaşması endişe yaratmıştır. Ancak Rita Kasırgası özellikle rafineri tesislerine korkulduğu kadar zarar vermemiştir. Öte yandan her iki kasırga sonucunda gelişmiş ülkelerin stratejik rezervlerden satış yapmaları sonucunda petrol fiyatları korkulduğu gibi çok yüksek seviyelere ulaşmamıştır. Diğer taraftan kasırgalar verdiği zararla ekonomik kayba yol açmış, tüketici güveni ve harcamalarını olumsuz etkilemiştir.

ABD ekonomisi 2005 yılında da güçlü bir büyüme sergilemekle birlikte, bazı problemler de bulunmaktadır. Örneğin, hanehalkı tasarrufları rekor seviyede düşük düzeylere gerilemiştir. Ayrıca emlak fiyatlarının yüksek seviyelere ulaşmış olması, özellikle faiz oranlarında gerçekleşebilecek bir artış sonucunda emlak fiyatlarında bir düşüşe ve tüketici harcamalarında bir gerilemeye yol açarak ekonominin durgunluğa girmesi riskini barındırmaktadır.

Global dengesizlikler olarak adlandırılan ve ABD’nin büyük cari işlemler açığı verdiği ve Çin başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerin de genel olarak dış ticaret fazlası verdiği düzen 2005’te de problemsiz olarak sürdürülmüştür. Bu düzende özellikle Çin döviz kurunu düşük tutarak dış ticaret fazlası vermekte ve bu çerçevede rezervlerini artırmaktadır. Çin artan dolar rezervlerini ise Amerikan tahvillerinde değerlendirmektedir. Bu yapının ne kadar sürebileceğine yönelik tartışmalar devam etmektedir. Öte yandan ABD ve Çin arasında dış ticaret alanında artan dengesizlikler özellikle ABD’de korumacı eğilimleri gündeme getirmektedir.

Japonya'ya bakıldığında ise yılın ilk yarısında oldukça yüksek performans gösteren ekonomi, daha sonra biraz yavaşlamıştır. İç talep 2005 yılındaki ekonomik büyümenin önemli bir itici gücü olmuştur. 2005 yılında Japonya'da deflasyon iyice azalmış, hatta bazı enflasyon göstergeleri artıya geçmiştir. Japonya Merkez Bankası sıfır faiz politikasına ve piyasaya aşırı likidite vermeye devam etmiştir. Ancak yılın sonunda deflasyonun sona erdiğine ilişkin işaretler üzerine banka piyasaya aşırı likidite verme politikasını tartışmaya başlamıştır. Öte yandan Japonya'da Eylül ayında yapılan seçimlerde beklendiği gibi Başbakan Koizumi tekrar iktidara gelmiştir. Başbakan Koizumi'nin tekrar seçilmesi Japonya'da ekonomik reformların hızlanarak süreceği beklentisinin oluşmasına yol açmıştır. Ayrıca 2005 yılında ekonomik verilerin, ülkedeki ekonomik büyümenin içeriden kaynaklanmaya başladığını göstermesi de iyimserliği artırmıştır. Bu çerçevede 2005 yılında Japonya'da son yılların en iyimser dönemi yaşanmıştır.

Euro bölgesi ekonomisi ise 2005 yılının ilk yarısında zayıf seyretilmiş, daha sonra özellikle Almanya'nın ihracatının artması ile büyüme oranı yükselmiştir. Ancak tüketici kesimindeki zayıflık sürmüştür. Diğer taraftan Almanya'da Eylül ayında yapılan seçimler sonucunda Schröder başbakanlık koltuğunu bırakmış yerine Merkel gelmiştir. Euronun 2005 yılında değer kaybetmesi euro bölgesi ekonomisini destekleyen bir faktör olmuştur. Avrupa Merkez Bankası 2005 yılının çoğunda faiz oranlarında bir değişikliğe gitmeyerek ekonomiye destek olmuş, ancak banka olası enflasyonist baskılara yönelik olarak 2005 sonundan itibaren faiz oranlarını artırmaya başlamıştır.

2.2. GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

Asya ülkeleri 2004 yılındaki yüksek ekonomik performanslarını 2005 yılında da sürdürmüşlerdir. Ancak 2005 yılında Çin ve Hindistan'daki büyüme yüksek seyretilmeye devam ederken, diğer bazı ülkelerde artan petrol fiyatlarının ve teknoloji sektöründeki yavaşlamanın da etkisiyle büyüme yavaşlamıştır.

Çin'deki ekonomik büyüme 2005 yılında da oldukça yüksek seyretilmiştir. Ekonomik büyümenin yüksek seyretilmesinde hem güçlü iç talep hem de ihracat rol oynamıştır. Öte yandan Çin'in verdiği dış ticaret fazlası bu yıl da artmaya devam etmiştir. Çin 2005 yılında yerel para birimi olan Yuanı revalüe etmiştir, ancak bu dış ticaret alanındaki dengelerde bir değişikliğe yol açacak ölçüde olmamıştır. Artan dış ticaret fazlasının etkisiyle Çin'in rezervleri 2005 yılında da güçlü bir şekilde artmaya devam etmiştir.

Hindistan'da büyüme özellikle servis sektöründeki genişlemenin sonucunda yüksek olmuştur. Çin'den sonra Hindistan da global büyümeye katkıda bulunmaya aday bir ülke haline gelmektedir. Ancak yine de Hindistan halen daha kapalı bir ekonomi görünümü vermektedir.

Güney Amerika'da büyüme 2004 yılına göre daha düşük seviyelere gerilemiştir. Hammadde ve diğer emtia ihracatı, Güney Amerika'daki çoğu ülkedeki büyümeye destek vermektedir. Bölgedeki birçok ülke cari işlem fazlası vermektedir. Arjantin'de ekonomik büyüme biraz güç kaybetmekle birlikte büyüme sürmektedir. Parasal anlamda gevşek politikalar ve döviz piyasalarına müdahale enflasyon oranının bir miktar artmasına yol açmıştır. Doğu Avrupa bölgesi ülkelerinde de büyüme güçlü seyretilmektedir. Yüksek petrol fiyatları Ortadoğu bölgesindeki ülkelerin güçlü büyüme performansı göstermelerine katkıda bulunmuştur.

2.3. PARA VE TAHVİL PİYASALARI

ABD Merkez Bankası 2005 yılında da faiz oranlarını artırmaya devam etmiştir. Fed faiz oranlarını, yılın Şubat, Mart, Mayıs, Haziran, Ağustos, Eylül, Kasım ve Aralık aylarında 25'er

baz puan artırarak, 2005 yılında toplam 200 baz puan yükseltmiştir. 2005 yılı boyunca toplam 8 toplantıda gerçekleştirilen artışlar, piyasaların beklentisiyle paralel gerçekleşmiş, böylelikle Fed'in faiz artırımı kararları piyasalarda bir sürpriz yaratmamıştır. Fed her toplantı sonrasında yaptığı açıklamada, faiz oranlarının ölçülü bir şekilde artırılmaya devam edileceğini belirtmiştir. Fed'in 2005 yılında faizlerde gerçekleştirdiği artırımlar, piyasalarda bir sürpriz gerçekleştirmemekle birlikte, faizlerin geldiği seviye piyasalarda yılın başında bulunan beklentilerden daha yüksek seviyelere ulaşmıştır. 2005 yılı başında %2.25 olan Fed faiz oranı 2005 yılının sonunda % 4.25'e yükselmiştir. Fed Katrina Kasırgası'nın ekonomiyi olumsuz etkilemesinden endişe edilmesine rağmen Eylül ayında ve yılın kalan iki ayında faiz oranlarını artırmıştır. Öte yandan Fed Aralık ayında son gerçekleştirdiği toplantıda faizlerin ölçülü bir şekilde artırılacağı ifadesini ilk defa olarak çıkarmıştır. Böylelikle Fed mevcut faiz oranlarının nötr seviyelere yaklaştığı ve faiz artırımlarının sonuna geldiği sinyalini vermiştir. Aralık toplantısında Fed ayrıca birkaç faiz artırımının daha yapılabileceğini açıklamıştır. Öte yandan Fed'in açıklaması, enflasyonun düşük seyretmesine rağmen istihdamdaki ve kapasite kullanımındaki gelişmeleri yakından izleyeceğine işaret etmiştir.

ABD'de Fed faiz oranlarını 200 baz puan artırmasına rağmen, global likidite tamamen daralmamıştır. Avrupa Merkez Bankası faiz oranlarını 2005 yılının ilk 11 ayında değiştirmeyerek oldukça düşük seviyelerde tutmuştur. Öte yandan Japonya Merkez Bankası sıfır faiz politikası izlemiş ve piyasalara ekstra likidite vermeye devam etmiştir. Tüm bunlar global piyasalardaki olumlu iklimin devam etmesine katkıda bulunmuşlardır. Kısa vadeli dolar faiz oranlarının artmaya başlamasıyla global pozisyonların finansmanında euro ve yen artan ölçüde kullanılmaya başlamıştır.

Ancak bu durumun 2006 yılında değişmesi beklenmektedir. Avrupa Merkez Bankası son 5 yıldır ilk defa 1 Aralık'ta faiz oranlarını yükseltmiştir. Ayrıca deflasyonun sona ermesi beklenen Japonya'da da, Merkez Bankası'nın 2006 yılında aşırı gevşek para politikasını değiştirmesi beklenmektedir. Ancak Japonya Merkez Bankası'nın faiz oranlarını hemen artırmayabileceği de ihtimaller arasındadır.

Son iki senedir ABD'de uzun vadeli faiz oranlarının düşük seyretmesi ve ABD Merkez Bankası'nın faiz oranlarını önemli ölçüde artırması nedeniyle tahvil faizlerinin önemli ölçüde artacağı beklentisi bu yıl da gerçekleşmemiştir. Yılın sonuna kadar uzun vadeli faiz oranları düşük seyretmeye devam etmiştir. Öte yandan yılın sonuna doğru kısa vadeli faiz oranları uzun vadeli faiz oranlarının üzerine çıkmış ve verim eğrisi eksi eğim almıştır. Hatta Fed Başkanı Alan Greenspan yaptığı konuşmalarda uzun vadeli faizlerin düşük olmasının anormalliğine dikkat çekmiştir. Greenspan hiçbir teorinin kısa vadeli faiz oranlarının artmasına rağmen, uzun vadeli tahvil faizlerinin niçin bu kadar düşük seyrettiğini açıklayamadığını belirtmiştir.

2005 yılında 2 yıl vadeli Amerikan Hazine tahvilinin faizi düzenli olarak artarken, 10 yıl vadeli Amerikan Hazine tahvilinin faiz oranı ise yatay seyretmiştir. Bu çerçevede iki tahvilin faiz oranları arasındaki fark yılbaşından başlayarak düzenli olarak azalmış ve yılın sonunda eksiye döndüğü günler olmuştur. 10 yıl vadeli Amerikan Hazine tahvilinin faizi ile 2 yıllık tahvil faizi arasındaki fark yılın başında 112 baz puan iken yılın ortasında 40 baz puana gerilemiş, yılın sonunda ise -0.65 baz puan olarak gerçekleşmiştir. 2 yıl vadeli Amerikan Hazine tahvilinin faiz oranı yılın başında %3.09 iken yılın sonunda %4.40'a yükselmiştir. Aynı dönemde 10 yıl vadeli Amerikan Hazine tahvilinin faiz oranı ise çok az artarak %4.22'den %4.39'a yükselmiştir. Sonuç olarak uzun vadeli faiz oranlarındaki anormallik 2005 yılında da sürmüştür.

GRAFİK 2.1. 10 YIL VE 2 YIL VADELİ ABD HAZİNE TAHVİL FAİZLERİ

Kaynak: Reuters

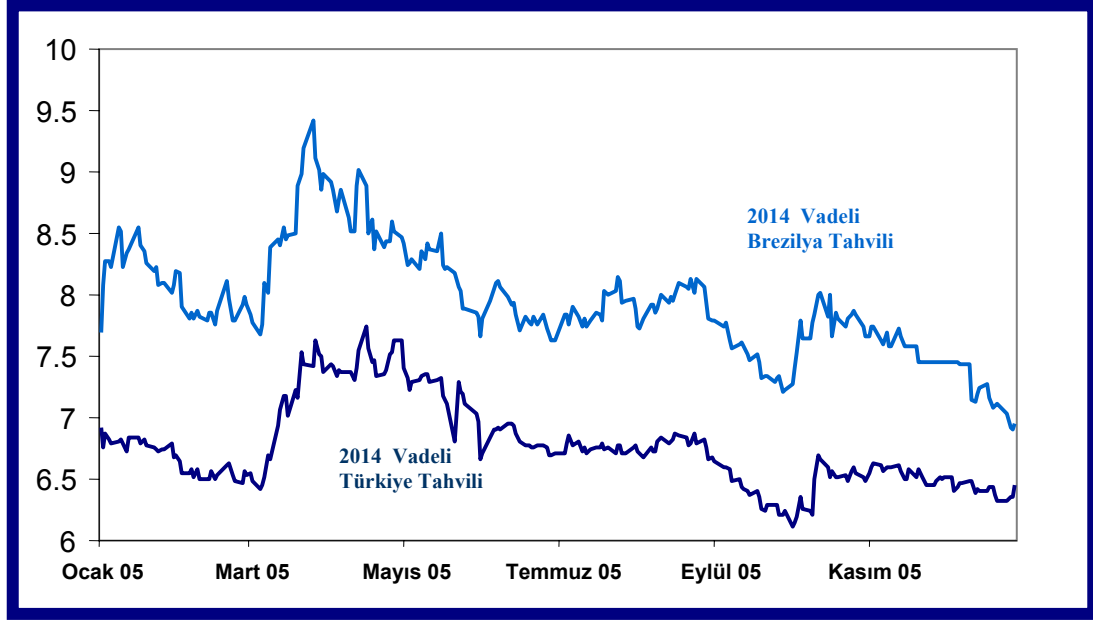
Öte yandan piyasaların geleceği açısından Kasım ayında gerçekleşen önemli bir gelişme ise ABD Başkanı Bush'un Merkez Bankası başkanlığına Ben Bernanke'yi aday göstermesi olmuştur. Ben Bernanke'nin Fed Başkan adayı olarak seçilmesi piyasalar açısından bir sürpriz olmamış ve piyasalar bu gelişmeyi olumlu karşılamıştır. Ben Bernanke akademik geçmişi olan ve Fed'de de çalışmış ve Merkez Bankası'nın mevcut politikalarını devam ettirecek birisi olarak görülmektedir.

Diğer taraftan 2.5 senedir faiz oranlarını değiştirmeyen Avrupa Merkez Bankası kısa vadeli faizleri Aralık ayında 25 baz puan artırarak %2.25'e yükseltmiştir. Avrupa Merkez Bankası yetkilileri yaptıkları açıklamalarda ABD'de olduğu gibi otomatik bir faiz artırım sürecine girilmediğinin altını çizmişlerdir. Almanya'nın 10 yıl vadeli Hazine tahvillerinin faiz oranlarında yıl boyunca genellikle düşüş eğilimi olmuş ve yıla %3.64'le başlayan faiz yılın sonunda %3.29'a gerilemiştir.

Japonya 'da ise Merkez Bankası yetkilileri yılın sonuna doğru para politikasını sıkılaştırılabileceği mesajını vermeye başlamışlardır. Japonya'da 10 yıl vadeli tahvil faizlerine bakıldığında yılın başında düşüş görülmekle birlikte, yılın ikinci yarısında artış görülmüştür. 10 yıl vadeli Japonya Hazine tahvilinin faiz oranı yılın başında %1.39 iken yılın sonunda %1.47'ye yükselmiştir.

Gelişmekte olan ülkelerin uluslararası piyasalarda işlem gören tahvillerine baktığımızda ise mevcut ılıman ortamın devam ettiği görülmektedir. 2014 vadeli Türkiye eurobondunun faiz oranı yılın başında %6.92 iken yılın sonuna gelindiğinde %6.46'ya düşmüştür. Aynı şekilde 2014 vadeli Brezilya eurobondunun faiz oranı 2005 yılında %7.69'dan %6.95'e gerilemiştir.

**GRAFİK 2.2. 2014 VADELİ BREZİLYA VE TÜRKİYE
EUROBONDLARININ FAİZLERİ**

Kaynak: Reuters

2.4. BORSALAR

2005 yılında ABD borsaları son iki yılın altında bir performans sergilemişlerdir. Ancak ABD dışındaki ülke borsaları 2005 yılında da iyi bir performans sergilemişlerdir. 2005 yılındaki ekonomik büyüme şirketler için, dolayısıyla da hisse senetleri için uygun bir ortam yaratmıştır. Avrupa'da ve Japonya'da şirketler yeniden yapılanırken, Asya'daki gelişmekte olan ülkelere şirketler güçlü ekonomik büyümeden faydalanmışlar, Güney Amerika'da ise emtia fiyatlarının artması şirket kârlılıklarını olumlu etkilemiştir.

Gelişmiş borsalar arasında Japonya en iyi performansı göstermiştir. Başbakan Koizumi'nin Eylül ayında sürpriz bir şekilde seçimlere giderek kazanması, ülkede ekonomik ve politik reformlara devam edileceğine dair güveni pekiştirmiştir. Öte yandan Japonya ekonomisinde 2005 yılında olumlu bir performans sergilenmiştir.

Mayıs ayında Avrupa anayasasının reddedilmesine, Almanya'da iktidarın değişmesine ve yüksek olmayan bir ekonomik büyümeye rağmen, Avrupa'da hisse senetleri 2005 yılında iyi bir performans sergilemişlerdir.

Uluslararası yatırımcıların gelişmekte olan ülkelere gösterdikleri ilginin artması ve bu ülkelere yaşanan yüksek büyüme gelişmekte olan ülke borsalarının da yükselmesine yol açmıştır. Birkaç senedir süren yüksek global ekonomik büyüme, uygun finansman koşulları ve yüksek emtia fiyatları gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerinde yapısal iyileştirmeler yapmalarına olanak vermiştir. Birçok gelişmekte olan ülke cari işlemler fazlası verirken bütçe açıklarını düşürmüştür.

Dünya Borsalar Federasyonu'nun verilerine göre 2005 yılında en çok kazandıran ilk üç borsa sırasıyla Malta (%63.4), Türkiye (%59.3) ve Güney Kore (%54) borsaları olurken, en çok değer kaybedenler ise sırasıyla İran (%24.3), Slovenya (%5.6) ve Malezya (%0.8) olmuştur.

Dünya Borsalar Federasyonu'nun Tablo 2.2'de yer alan 47 borsanın endeks performans verileri incelendiğinde, dünya genelinde borsaların ortalama %23.97 oranında değer kazandığı görülmektedir. En yüksek artış Avrupa, Kuzey Afrika ve Orta Doğu borsalarında (%26.82) gerçekleşirken, bunu sırasıyla, Asya Pasifik (%21.43), Güney Amerika (%20.34) ve Kuzey Amerika borsaları (%18.14) izlemişlerdir.

2.5. DÖVİZ PİYASALARI

Yapısal problemlere rağmen dolar 2005 yılında diğer para birimleri karşısında değer kazanmıştır. ABD doları euro karşısında %13, yen karşısında %14, İsviçre Frangı karşısında %16, İngiliz Sterlini karşısında ise %11 değer kazanmıştır.

Dolara en çok destek veren faktör, ABD'de faiz oranlarının 2005 yılında önemli ölçüde yükselmesi olmuştur. Öte yandan Amerikan şirketlerinin yurtdışındaki kârlarını ülkeye geri getirmesi de dolara destek vermiştir. Ayrıca Avrupa'da Anayasanın reddedilmesi, ekonomik büyümenin ABD'ye göre daha düşük olması, euronun zayıflamasına katkıda bulunurken, Çin'de yuanın beklendiği kadar revalüe edilmemesi de diğer Asya para birimlerinin değer kazanmasını engellemiştir.

Mayıs ayında Fransa'da Avrupa Anayasası'nın yapılan referandumda reddedilmesi Avrupa Birliği'ne darbe vururken, euroyu da oldukça olumsuz etkilemiştir. Fransa'da yapılan referandumda AB Anayasası'nın reddedilmesi uluslararası piyasalarda dolardan sonra en çok kullanılan rezerv para birimi olan euronun arkasındaki politik birliğin ne kadar güçlü olduğu konusunda soru işaretleri oluşmasına yol açmıştır. Ancak tüm bu önemli problemlere rağmen euronun çok da önemli bir sarsıntı geçirmemesi, bu para biriminin uluslararası bir rezerv para birimi olarak yerinin sağlamlaştığına işaret etmektedir.

Diğer taraftan, Japonya'da ekonomik büyümenin rayına oturmasına, deflasyonun sona ereceğine dair göstergelerin artmasına ve yabancı yatırımcıların Japon hisse senetlerine olan yatırımlarının artmasına rağmen Japon yeni 2005 yılında kötü bir performans göstermiştir. Bunda Japonya'da faiz oranlarının sıfır düzeyinde seyretmesi ve bu çerçevede Japon yeninin global portföy yatırımlarının finansmanında kullanılması rol oynamıştır.

21 Temmuz'da Çin döviz kuru sisteminde değişikliğe gitmiştir. Çin Merkez Bankası ülkenin ulusal para birimi yuani 21.07.2005 tarihinden geçerli olmak üzere dolara karşı %2.1 revalüe ettiğini açıklamıştır. Bunun sonucunda dolar/yuan kuru 8.28'den 8.11'e çekilmiştir. Ayrıca yuanın değeri bir döviz sepetine bağlanmıştır. 1998'deki Asya krizinden bu yana sabit döviz kuru rejiminde olan Çin'in yuani dolar karşısında %0.3'lük bir bantta dalgalandırılmasına karar verilmiştir. Yuan Temmuzda revalüe edilmesinden sonra yılsonuna kadar geçen sürede %2.57 değer kazanmıştır. Çin'in döviz rezervleri 2005 yılında yaklaşık 200 milyar dolar artmıştır. Yuanın revalüe edilmesine rağmen yapılan düzeltme ABD tarafından yeterli görülmemiş ve yılın kalanında Amerikalı yetkililerin Çin'e yönelik baskıları sürmüştür.

ABD'nin cari işlemler açığının bu sene 759 milyar dolara yaklaşacağı tahmin edilmekle birlikte, ABD bu açığı finanse etmede zorluk çekmemiştir. ABD'ye giren net portföy yatırımı 2005 yılında önceki seneye göre %19.3 artarak 910.7 milyar dolara ulaşmıştır. Yabancılar 2005 yılında 1048.5 milyar dolarlık Amerikan menkul kıymeti satın alırken, Amerikalılar dışarıdan net 137.8 milyar dolarlık menkul kıymet satın almışlardır. Özel sektör kökenli yabancı yatırımcıların Amerikan menkul kıymetlerine gerçekleştirdikleri net yatırım miktarı 2004 yılına göre %37 artarken, kamu kökenli yabancı yatırımcıların gerçekleştirdikleri net yatırımların %51 düşmesi dikkat çekicidir. Bilindiği gibi özellikle Asya Merkez Bankalarının Amerikan Hazine tahvili piyasasında önemli miktarda yatırımları bulunmaktadır. Özel sektör kökenli yabancı yatırımcıların net Amerikan Hazine tahvili alımları 2005 yılında %92 artarken,

kamu kökenli olanların yatırımları %70 düşmüştür. Öte yandan yabancı yatırımcıların 2005 yılında ABD’den satın aldıkları net hisse senedi tutarının iki katına çıkması dikkat çekicidir.

Gelişmekte olan ülkelerin döviz kurları da genellikle ABD doları karşısında değer kaybetmiştir. Macaristan, Fas, Slovakya, Venezüella, Güney Afrika, Çek Cumhuriyeti, Polonya, İsrail, Endonezya, Tayland, Peru, Rusya, Hindistan, Tayvan, Arjantin, gibi ülkelerin para birimleri dolar karşısında değer kaybederken, Brezilya, Şili, Mısır, Filipinler, Meksika, Kolombiya, Çin, Güney Kore’nin para birimleri dolar karşısında güçlenmiştir.

TABLO 2.2. DÜNYA BORSALARININ PERFORMANSLARI (%)

Bölge	Borsa	2004	2005
	Amex – ABD	22.2	22.6
Kuzey	Mexico - Meksika	46.9	37.8
Amerika	Nasdaq – ABD	8.6	1.4
	New York – ABD	12.2	6.9
	Toronto - Kanada	12.5	21.9
	Kuzey Amerika Ort.	20.48	18.14
	Buenos Aires – Arjantin	17.4	21.5
Güney	Lima – Peru	52.4	29.4
Amerika	Santiago – Şili	22.2	2.7
	Sao Paulo – Brezilya	17.8	27.7
	Güney Amerika Ort.	27.45	20.34
	Athens – Yunanistan	23.1	31.5
	Barcelona – İspanya	17.6	12.7
	Bilbao – İspanya	18.2	17.7
	Copenhagen – Danimarka	21.6	39.6
	Deutsche Börse – Almanya	6.3	25.1
	Euronext Amsterdam - Hollanda	5.7	25.3
	Euronext Brussels - Belçika	34.8	25.1
	Euronext Paris – Fransa	9.2	25.3
	Euronext Lizbon- Portekiz	18.0	17.2
	Helsinki – Finlandiya	3.2	31.1
	Irish – İrlanda	25.9	18.8
Avrupa	İstanbul – Türkiye	34.1	59.3
Afrika	Milano - İtalya	17.5	13.9
Orta Doğu	Johannesburg – Güney Afrika	21.9	43.0
	Ljubljana – Slovenya	24.7	-5.6
	London – İngiltere	9.21	18.1
	Luxembourg – Lüksemburg	18.2	27.9
	Madrid – İspanya	18.7	20.6
	Malta – Malta	44.4	63.4
	Oslo – Norveç	31.9	34.2
	Swiss – İsviçre	6.9	35.6
	Stockholm- İsveç	17.6	32.6
	Tehran – İran	24.4	-24.3
	Tel-Aviv – İsrail	17.6	32.8
	Vienna – Avusturya	48.8	42.7
	Warsaw – Polonya	27.9	33.7
	Avrupa, Afrika, Orta Doğu Ort.	21.05	26.82
	Australian – Avustralya	22.6	16.2
	Colombo, Sri Lanka	41.8	27.6
	Hong Kong – Hong Kong	15.4	8.2
	Jakarta – Endonezya	44.6	16.2
	Korean – Kore	10.5	54.0
Asya Pasifik	Kuala Lumpur – Malezya	14.3	-0.8
	Osaka – Japonya	11.8	50.6
	Philippine – Filipinler	26.4	15.0
	Singapore – Singapur	11.8	13.1
	Taiwan – Tayvan	4.2	6.7
	Thailand – Tayland	-13.5	6.8
	Tokyo – Japonya	10.15	43.5
	Asya Pasifik Ortalaması	16.67	21.43
Dünya	Dünya Ortalaması	20.42	23.97

Kaynak: Dünya Borsalar Federasyonu

3. TÜRKİYE EKONOMİSİ

2001 yılında uygulanmaya başlayan ekonomik istikrar programını takiben Türkiye 2005 yılında da büyümesini devam ettirmiş ve böylece son 4 yıldır kesintisiz bir büyüme sergilemiştir. Bunun yanı sıra kamu maliyesinde izlenen disiplin politikası sonucunda enflasyon da kontrol altına alınmıştır. 2005 yılında 35 yılın en düşük enflasyon rakamına ulaşılmıştır. Ayrıca hızla artan petrol fiyatlarına rağmen olumlu seyreden uluslararası ekonomik konjonktür, Türkiye'nin makro ekonomik istikrar açısından uzun yıllar erişemediği başarı hedeflerine ulaşmasını kolaylaştırmıştır.

Yurt içi ekonomik faaliyetlerin canlılığını koruması nedeniyle gerek tüketim gerekse yatırım talebi artmış ve buna bağlı olarak da yatırım ve tüketim malı ithalatında hızlı artışlar devam etmiş; ayrıca hem yurt içinde ekonomik canlılığın hem de dünya hammadde fiyatlarındaki hızlı artışların etkisiyle ara malı ithalatı da yüksek oranlarda artmıştır. Dünya ekonomisinde büyümenin devam etmesi ile birlikte yurt içindeki verimlilik artışları ihracatı da desteklemiştir. Ancak, ithalatın ihracattan daha hızlı artmış olması cari işlemler açığının belirgin biçimde yükselmesine sebep olmuştur.

İthalat maliyetinin artışında etkili olan önemli bir faktör de, 2005 yılında rekor düzeylerde seyreden ham petrol fiyatları olmuştur. 2003 yılı başında 31.1 dolar olan ham petrolün varil fiyatı, 2005 yılında zaman zaman 60 doların üzerine çıkmış, yıllık ortalama olarak ise 54.4 dolar olmuştur. Artan petrol fiyatları, 2005 yılında bir önceki yıla göre toplam ithalat faturasına 6 milyar doların üzerinde bir yük getirmiştir.

Reel faizlerin düşmesi, enflasyondaki gerileme, verimlilik artışı ve gelirler politikasının enflasyon ile tutarlı olarak yürütülmesi, ihracat açısından rekabet gücünün korunmasında etkili olmuştur. Bununla birlikte, Çin'e yönelik kotaların kaldırılması ve ihrac pazarlarımızdaki büyümenin öngörülenin altında kalması gibi küresel düzeydeki bazı olumsuz faktörler, ihracatın önünde zorluklar yaratmıştır.

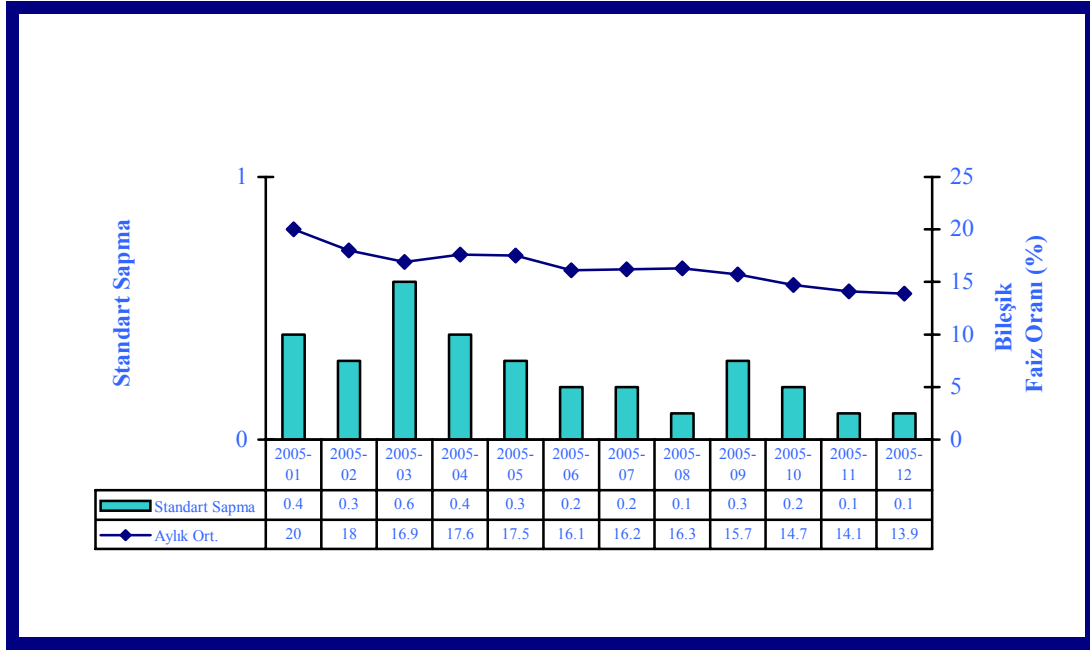
Yüksek ithalata bağlı olarak gelişen yüksek cari açık yanında, ekonomik gelişmeler arasında tartışma yaratan bir diğer unsur da yüksekliğini koruyan işsizlik olmuştur.

Enflasyon oranındaki düşüş ve ekonomik programa bağlılığa Merkez Bankasının faiz indirimleri eşlik etmiş ve yılbaşında %17 olan gecelik faiz oranları yıl sonunda %13.5'e kadar düşmüştür. Bu düşüş kamu menkul kıymetleri faiz oranlarına da yansımıştır.

Ekim ayında tartışmalarla geçen görüşmeler sonucunda da olsa, AB ile müzakerelere başlanması konusunda mutabakatın sağlanması ekonomi ve finans piyasalarında zaten beklenen olumlu gidişin devam etmesini sağlamıştır.

2005 yılında genel olarak mali disipline uyulmuş ve bütçe gerçekleştirmeleri hedefler dahilinde olmuştur. 2005 yılı konsolide bütçe gerçekleştirmeleri bir önceki yıla kıyaslandığında, sabit fiyatlarla gelirlerin %15.0 ve faiz dışı harcamaların %11.1 arttığı, faiz harcamalarının ise %24.5 azaldığı ve bunların nihai olarak faiz dışı fazlayı %27.6 artırdığı, bütçe açığını ise %69.8 azalttığı görülmektedir. Faiz dışı fazlada cari fiyatlarla 2005 yılının Ocak-Aralık döneminde önceki yılın aynı dönemine göre 16 milyon YTL'lik azalış meydana gelmiştir. Faiz dışı harcamaların genelinde bir yükseliş olmuş ve en çok artış sosyal güvenlik kurumlarına ve KİT'lere transferlerde gerçekleşmiştir. Gelirler arasındaki unsurlarda faiz dışı fazlaya en çok katkı ise Özel Tüketim Vergisindeki, gelirden alınan vergilerdeki ve vergi dışı diğer gelirlerdeki artışlardan kaynaklanmıştır. Öte yandan, 2005 yılı Ocak-Aralık döneminde cari fiyatlarla 35.9 milyar YTL olarak gerçekleşen faiz dışı fazla, yılın tamamı için 27.3 milyar YTL olarak konulan hedefi %31.5 oranında aşmıştır.

GRAFİK 3.1. GÖSTERGE NİTELİĞİNDEKİ BONONUN FAİZ ORANI AYLIK ORTALAMASI VE STANDART SAPMASI

2003 ve 2004 yıllarında olduğu gibi 2005 yılında da ekonomik faaliyetlerdeki canlanma hedeflenen oranın oldukça üzerinde gerçekleşmiştir. 2005 yılında sabit fiyatlarla GSYH %7.4, GSMH ise %7.6 oranında artış göstermiştir. Sektörel bazda bakıldığında, dikkat çeken husus, yılın ilk dokuz ayında inşaat sektöründe görülen hızlı büyümeden sonra, dördüncü çeyrekte sektörlerin büyüme hızlarındaki ağırlığın ithalata kayması ve bunun yanında ulaştırma ve haberleşme sektörünün inşaat sektörünün önüne geçmesi olmuştur. 2005 yılında en yüksek büyüme oranı %21.5 ile inşaat sektöründe gerçekleşmiştir. Harcamalar yöntemiyle hesaplanan milli gelir rakamlarındaki alt gruptan sabit fiyatlarla yatırım harcamaları %24.0 oranında artmış, özel nihai tüketim harcamaları da %8.8 ile yine hissedilir bir oranda artmış, buna karşın devletin nihai tüketim harcamalarındaki artış %2.4 ile bir önceki yıla oranla yüksek olmakla birlikte, nispeten sınırlı bir düzeyde kalmıştır. 2005 yılında GSYH'deki %7.4'lük artışa özel nihai tüketim harcamaları 4.8, devletin nihai tüketim harcamaları 0.5, gayrisafi sabit sermaye oluşumu 2.0, stok artışı 0.4 ve dış ticaret -0.3 puan katkıda bulunmuştur.

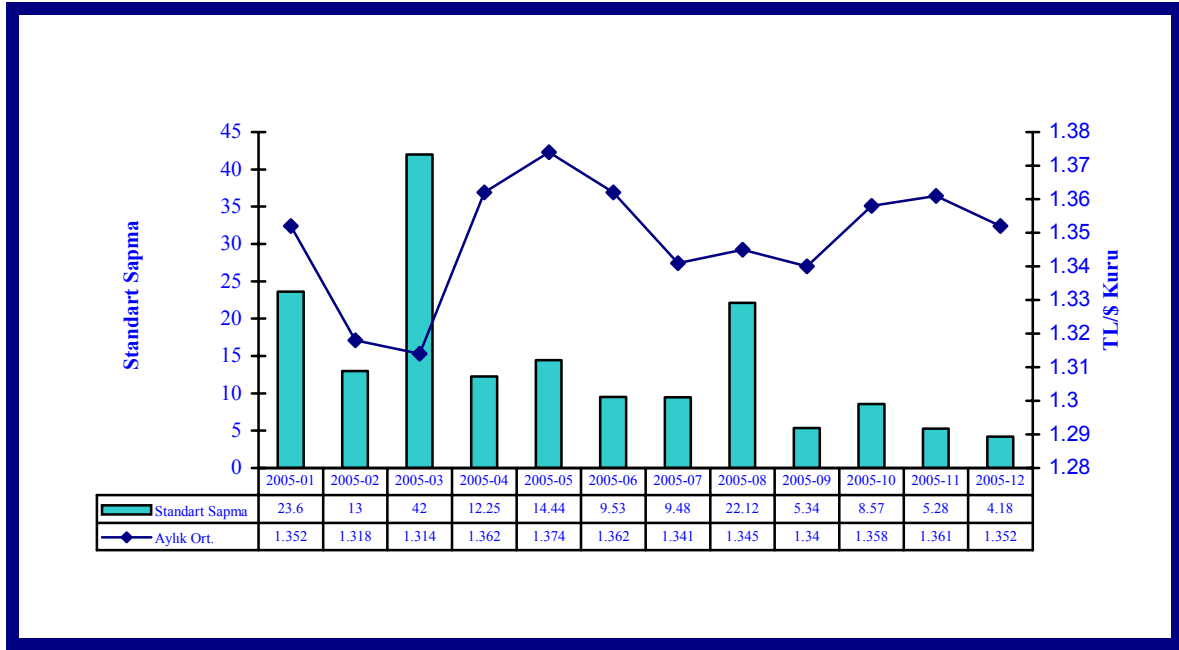
Tüketici Fiyatları Enflasyonu, 2002 yılında %29.7, 2003 yılında %18.4 ve 2004 yılında %9.3 ile hedeflerin altında gerçekleştikten sonra, 2005 yılında da %8 olan yıllık hedefin altında %7.72 olarak gerçekleşmiştir. Enflasyondaki düşüşte Türk Lirasının yıl boyunca değerli konumunu koruması, hükümet tarafından mali disipline genel olarak uyulması, Merkez Bankasının enflasyon hedefi çerçevesinde kısa vadeli faizleri, dolayısıyla likiditeyi kontrol altında tutması ve iç talebin aşırı derecede artmaması belirleyici olmuştur. 2005 yılında Üretici Fiyatları ise %2.66 artmıştır.

2005 yılında ihracat %15.8, ithalat ise %19.0 artarak sırasıyla; 73.0 milyar dolar ve 116.1 milyar dolar olmuş ve bunların sonucunda dış ticaret açığı %24.9 artışla 42.9 milyar dolar, ihracatın ithalatı karşılama oranı ise %63.0 olarak gerçekleşmiştir.

Dış ticaret açığındaki yükselmenin ana kaynağını bir yandan reel olarak değerli konumunu koruyan Türk Lirası, diğer yandan ise beklentilerden fazla gerçekleşen büyüme

nedeniyle artan tüketim ve yatırım malı ithalatı oluşturmıştır. Öte yandan 2004 yılındaki 15.5 milyar dolarlık açığa karşılık, 2005 yılında cari işlemler dengesi 22.9 milyar dolar açık vermiştir. 2004 yılında olduğu gibi cari açığın yükselmesinde ihracattan fazla artan ithalat belirleyici olmuştur. Sermaye hareketleri incelendiğinde 2004 yılında net doğrudan yatırım olarak 8,603 milyon \$'lık girişin gerçekleştiği, 13,709 milyon dolarlık net portföy yatırımının ise esas olarak yabancıların hisse senetleri ve hükümetin yurtiçi ve yurtdışında sattığı borç senetleri alımlarından kaynaklandığı görülmektedir. Diğer yatırımlar olarak görülen 16,404 milyon dolarlık giriş ise, IMF'ye Merkez Bankasınca net 2,881 milyon dolar ve Hükümetçe 2,472 milyon dolarlık borç ödemesine karşın, bankalar ve diğer sektörlerin sağladıkları kredilerden kaynaklanmıştır.

GRAFİK 3.2. TL/ABD DOLARI KURU AYLIK ORTALAMASI VE STANDART SAPMASI

2005 yılında iç borç stokunun cari TL değeri %9.0 artarak 244.8 milyar YTL'ye, ABD Doları cinsinden değeri ise %9.0 artarak 182.4 milyar dolara yükselmiştir. Sabit fiyatlarla bakıldığında ise 2005 yılında iç borç stokunun %6.2 arttığı görülmektedir. Faiz oranlarındaki düşüşe paralel olarak kamunun borçlanma maliyetleri de düşmüştür. İkinci el piyasada gösterge niteliğindeki bononun Ocak 2005'te ortalama bileşik faizi %20 iken, bu rakam Aralık 2005'te %13.9'a gerilemiştir.

Öte yandan, 2005 yılında toplam mevduat Türk Lirası bazında %20.2 artarak 226.1 milyar YTL'ye, kredi stoku ise %45.5 oranında artarak 128.0 milyar YTL'ye yükselmiştir. Yabancı para mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise %42.0'dan %35.3'e düşmüştür. 2005 yılında kredi hacminde gözlenen reel artış ekonomik faaliyetlerdeki canlanmanın bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

TABLO 3.1. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

Göstergeler	Birim	2003	2004	2005
Gayri Safi Milli Hasıla				
-YTL	Milyon YTL	356,681	428,932	486,401
- \$	Milyar USD	239.2	299.5	360.9
- Kişi Başına GSMH	USD	3,383	4,172	
- Büyüme	%	5.9	9.9	7.4
- Sanayi Üretimi Endeksi (1997=100, Yıllık Ortalama)		109.0	119.7	139.7
- İşsizlik	%	10.5	10.3	10.1
Toplam Kamu Borçlanma Gereği (PSBR/GSMH)	%	9.4	4.7(2)	0.9(3)
Konsolide Bütçe				
- Harcamalar	Milyon YTL	140,054	140,200	144,562
- Personel	Milyon YTL	30,201	28,948	31,856
- Diğer Cari	Milyon YTL	8,218	16,583	18,823
- Yatırım	Milyon YTL	7,165	7,972	9,684
- Transfer	Milyon YTL	94,470	84,584	30208
- Faiz	Milyon YTL	58,609	56,488	45,680
- Faiz / GSMH	%	16.4	13.5	9.5
- Faiz / Bütçe Gideri	%	41.8	40.3	31.6
- Faiz / Bütçe Geliri	%	58.5	51.4	33.9
- Faiz / Vergi	%	69.5	62.7	42.7
- Faiz Hariç Harcamalar	Milyon YTL	81,445	83,712	98,883
- Gelirler	Milyon YTL	100,238	109,887	134,819
- Vergi	Milyon YTL	84,334	90,093	106,932
- Bütçe Dengesi (Açığı)	Milyon YTL	-39,816	-30,313	-9,743
- Faiz Dışı Denge	Milyon YTL	18,793	26,175	35,936
Fiyatlar				
- TEFE (Yıl sonu)	%	13.9	13.8	2.7
- TÜFE (Yıl sonu)	%	18.4	9.3	7.7
- Döviz Kuru (Yıl sonu-YTL/\$) (Döviz Alış)	YTL	1.3958	1.3421	1.3284
Borç Stoku				
- İç Borç Stoku	Milyon YTL	194,387	224,483	244,782
- İç Borç Stoku	Milyar USD	139.3	167.3	177.6
- İç Borç Stoku / GSMH (Dolar Değerler Üzerinden)	%	58.2	55.9	50.9
- Dış Borç Stoku	Milyar USD	145.4	161.7	170.1
- Dış Borç Stoku / GSMH	%	60.8	54.0	47.1
- Kamu Dış Borç Stoku (TCMB Borcu Dahil)	Milyar USD	94.0	95.2	83.2
- TCMB Borcu	Milyar USD	24.4	21.4	15.4
- Kamu Dış Borç Stoku / GSMH	%	39.6	31.8	23.1
-Toplam Kamu Borç Stoku	Milyar USD	233.3	262.5	260.8
- Toplam Kamu Borç Stoku / GSMH (Dolar Değ. Üzerinden)	%	97.5	87.6	72.2
-İç Borç Stokunun Ortalama Vadesi	Ay	25.1	20.6	23.5
Dış Ticaret				
- İthalat	Milyar USD	69.3	97.2	116.0
- İhracat	Milyar USD	47.3	62.8	73.1
- Dış Ticaret Dengesi	Milyar USD	-22.1	34.4	-42.9
- Cari İşlemler Dengesi	Milyar USD	-8.0	-15.6	-22.9
Parasal Göstergeler (1)				
- Emisyon	Milyon YTL	10,676	13,465	19,612
- M1	Milyon YTL	21,564	29,469	41,759
- M2	Milyon YTL	80,923	109,344	153,146
- M2Y	Milyon YTL	149,855	185,419	229,587
- Mevduat Toplamı	Milyon YTL	147,351	187,849	226,091
- TL Mevduatı	Milyon YTL	75,979	108,952	146,281
- Yabancı Para Mevduatı	Milyon YTL	71,372	78,897	79,810
- Yabancı Para Mevduatı/Toplam Mevduat	%	48.4	42.0	35.3
- Kredi Stoku	Milyon YTL	57,170	87,925	128,001
- Toplam Krediler/Mevduat Oranı	%	38.8	46.8	56.6
- Mevduat Bankaları Kredileri	Milyon YTL	49,878	79,649	122,271
- Mevduat Bankaları Kredileri/Mevduat Oranı	%	33.8	42.4	54.1
-TCMB Uluslararası Döviz Rezervi	Milyar USD	33.6	36.0	50.5
(1) M1: dolaşımdaki para + vadesiz ticari mevduat + vadesiz tasarruf mevduat + vadesiz diğer mevduat + TCMB'deki mevduat M2: M1 + vadeli ticari mevduat + vadeli tasarruf mevduat + vadeli diğer mevduat; M2Y: M2 + döviz tevdiat hesabı (2) Geçici (3) Gerçekleşme Tahmini				
Kaynak: DİE, DPT, TCMB, HM, Maliye Bakanlığı				

4. TÜRK SERMAYE PİYASALARI

Bugün sermaye piyasalarımız makroekonomik ortamdaki olumsuzluklara karşın, belli bir iç dinamiği yakalayarak nitel ve nicel anlamda azımsanamayacak gelişmeler göstermiş ve önemli aşamalar kaydetmiştir. Enstrümanlarıyla, kurumlarıyla, pazarlarıyla ve yasal alt yapısıyla pek çok ülkenin sermaye piyasalarıyla boy ölçüşebilecek, örnek ve önder olabilecek bir konuma gelmiş ve dünyanın sayılı piyasaları arasında seçkin yerini almıştır. Sermaye piyasalarına ilişkin bazı genel göstergeler aşağıdaki Tabloda verilmiştir.

TABLO 4.1. SERMAYE PİYASALARINA İLİŞKİN GÖSTERGELER

KURUL KAYDINDAKİ ŞİRKET SAYISI	625
İMKB ŞİRKETLERİ	315
-İşlem Gören Şirket Sayısı	303
- Borsa Dışında İşlem Gören Şirket Sayısı	12
İMKB DIŞI ŞİRKET SAYISI	310
İMKB ŞİRKETLERİNİN PİYASA DEĞERİ "Kapitalizasyonu" (Milyon YTL)	218,308
(Milyon \$)	161,681
İMKB'DEKİ HİSSE SENEDİ YATIRIMCISI SAYISI	1,066,464
YATIRIM FONLARI YATIRIMCISI SAYISI	3,002,495
ARACI KURULUŞLAR (Adet)	149
-Bankalar	41
-Aracı Kurumlar	108
YATIRIM FONLARI (Adet)	343
-Yerli Yatırım Fonları	290
-Portföy Değerleri (Milyar YTL)	29,203
(Milyar \$)	21,627
-Yabancı Yatırım Fonları (Adet)	53
-Portföy Değerleri (Milyon YTL)	32
(Milyon \$)	24
EMEKLİLİK YATIRIM FONLARI (Adet)	91
-Portföy Değerleri (Milyon YTL)	1,210
(Milyon \$)	896
YATIRIM ORTAKLIKLARI (Adet)	25
-Portföy Değerleri (Milyon YTL)	484
(Milyon \$)	358
GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIKLARI (Adet)	10
-Net Aktif Değerleri (Milyon YTL)	2,005
(Milyon \$)	1,485
GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM ORTAKLIKLARI (Adet)	2
-Portföy Değerleri (Milyon YTL)	110
(Milyon \$)	81
PORTFÖY YÖNETİM ŞİRKETLERİ (Adet)	19
-Yönetilen Portföy Değerleri (Milyar YTL)	29,310
(Milyar \$)	21,706
BAĞIMSIZ DENETİM ŞİRKETLERİ (Adet)	91
DERECELENDİRME KURULUŞLARI (Adet)	5

4.1. MENKUL KIYMET STOKLARI

TABLO 4.2. MENKUL KIYMET STOKLARI

Yıllar	KAMU SEKTÖRÜ				ÖZEL SEKTÖR				TOPLAM			
	Milyon YTL	Milyon \$	Toplam İçindeki Pay (%)	GSMH'ye Oran (%)	Milyon YTL	Milyon \$	Toplam İçindeki Pay (%)	GSMH'ye Oran (%)	Milyon YTL	Milyon \$	\$ Değ. % Değişim	GSMH'ye Oran (%)
1986	3.1	4,105	76.8	5.4	0.9	1,240	23.2	1.6	4.0	5,346		7.0
1987	5.4	5,266	71.7	6.0	2.1	2,076	28.3	2.4	7.5	7,341	37.3	8.4
1988	8.4	4,637	68.9	5.1	3.8	2,096	31.1	2.3	12.2	6,733	-8.3	7.5
1989	15.5	6,701	65.8	6.2	8.1	3,487	34.2	3.2	23.5	10,187	51.3	9.4
1990	25.4	8,667	61.1	5.7	16.1	5,514	38.9	3.6	41.5	14,181	39.2	9.3
1991	44.7	8,808	56.1	5.8	35.0	6,888	43.9	4.5	79.7	15,695	10.7	10.3
1992	135	15,764	69.0	10.0	60.7	7,094	31.0	4.5	196	22,857	45.6	14.5
1993	270	18,681	70.7	10.5	112	7,749	29.3	4.3	382	26,430	15.6	14.8
1994	598	15,563	82.0	11.8	131	3,407	18.0	2.6	729	18,970	-28.2	14.3
1995	1,202	19,693	80.3	11.6	295	4,839	19.7	2.8	1,498	24,532	29.3	14.4
1996	2,849	26,500	86.6	14.5	441	4,106	13.4	2.2	3,290	30,606	24.8	16.7
1997	6,093	29,759	86.7	15.5	931	4,548	13.3	2.4	7,025	34,308	12.1	17.8
1998	11,789	37,699	86.1	18.3	1,899	6,072	13.9	2.9	13,688	43,771	27.6	21.2
1999	23,303	43,146	86.0	23.3	3,796	7,028	14.0	3.8	27,099	50,173	14.6	27.1
2000	36,802	54,784	84.3	27.2	6,868	10,224	15.7	5.1	43,670	65,008	29.6	32.3
2001	122,930	85,394	92.1	57.6	10,517	7,306	7.9	4.9	133,447	92,699	42.6	62.5
2002	150,939	92,345	92.0	51.3	13,177	8,062	8.0	4.5	164,115	100,407	8.3	55.8
2003	196,004	140,421	91.6	58.7	18,008	12,901	8.4	5.4	214,012	153,322	52.7	64.1
2004	227,415	169,447	90.0	56.6	25,186	18,766	10.0	6.3	252,601	188,214	22.8	62.8
2005	248,773	180,531	88.8	50.0	31,244	22,673	11.2	6.3	280,017	203,205	8.0	56.3

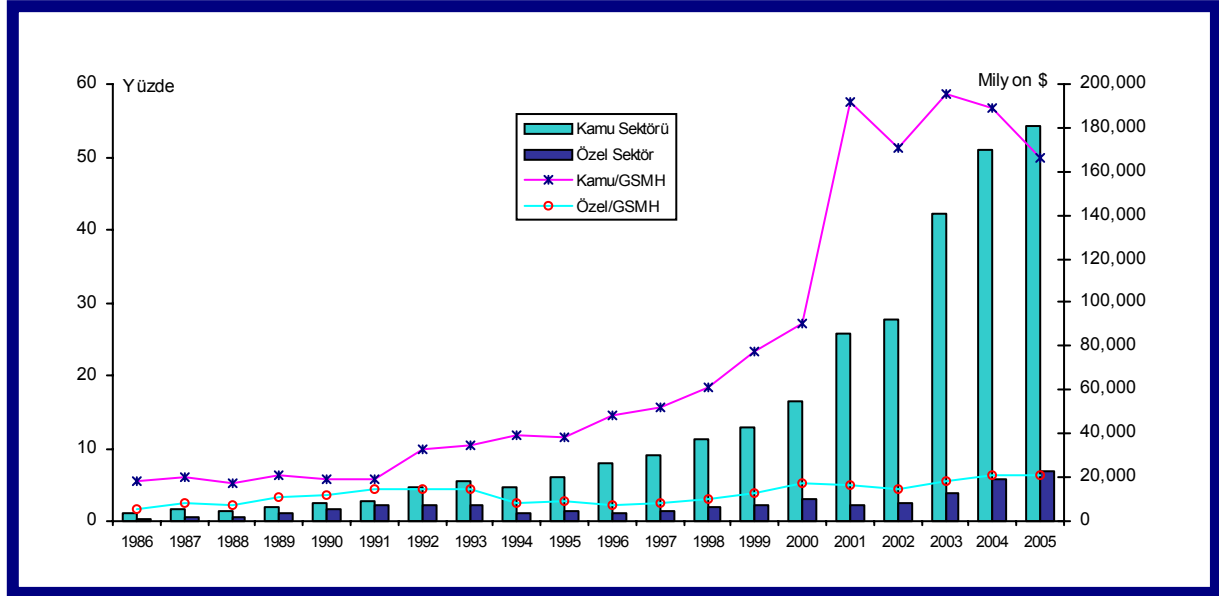
* GSMH'ye oranlarda, hem stokların hem de GSMH'nin \$ değerleri kullanılmıştır.

Türkiye'de 1980'li yıllardan itibaren artan kamu açıkları ve bu açıkların finansmanında borçlanmanın tercih edilmesi kamu menkul kıymet stoklarının hızla artmasına neden olmuştur. 1986 yılı sonunda 4.1 milyar dolar düzeyinde olan kamu menkul kıymet stokları 2005 yılı sonunda 180.5 milyar dolara yükselmiştir. Özel sektör menkul kıymet stokları da 1980'li yıllarda sermaye piyasası ile ilgili düzenlemelerin yapılması ve İMKB'nin açılmasıyla hızla artmıştır. 1986 yılı sonunda 1.2 milyar dolar düzeyinde olan özel sektör menkul kıymet stokları 2005 yılı sonunda 22.7 milyar dolara yükselmiştir.

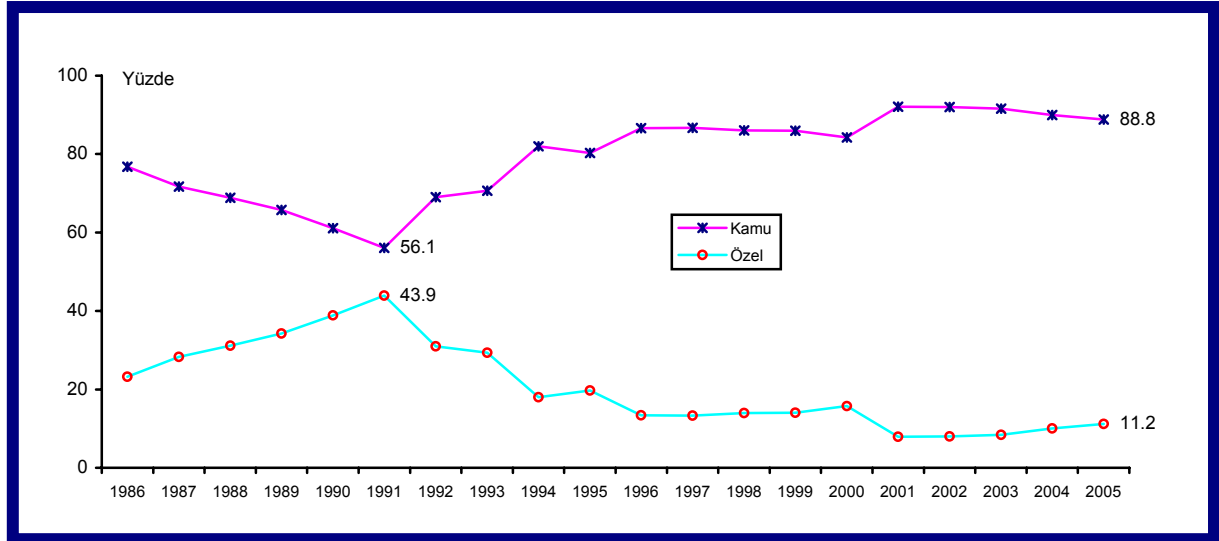
1991 yılına kadar özel kesim menkul kıymet stoklarının artış hızının kamu menkul kıymet stoklarından fazla olması, sözkonusu yıla kadar toplam menkul kıymet stokları içinde özel sektör menkul kıymet stoklarının payının artmasıyla sonuçlanmış ve 1986 yılında %23.2 olan özel sektör menkul kıymet stoklarının payı 1991 yılında %43.9'a kadar yükselmiştir. Ancak 1991 yılından sonra kamu menkul kıymet stoklarının artış hızının yükselmesi buna karşın özel sektör menkul kıymet stoklarında (dolar değerlerinde) 1998 yılına kadar genel olarak gözlenen düşüş, özel sektör menkul kıymet stoklarının payında önemli bir gerilemeye neden olmuştur. 2005 sonu itibarıyla toplam stok içinde %11.2 paya sahip olan özel sektör menkul kıymetlerinin tamamını hisse senetleri oluşturmaktadır. Böylece 1990'lı yılların başından itibaren mali piyasalarda kamu menkul kıymetleri lehine güçlü bir "crowding out" etkisi yaşanmış ve fonların büyük kısmı kamu kesimi tarafından kullanılmaya başlanmıştır.

Bununla birlikte uygulanan ekonomik program ve bunun getirdiği mali disiplinle birlikte 2002 yılından itibaren az da olsa özel sektör menkul kıymetleri lehine bir gelişme yaşandığı gözlenmektedir. Bu gelişmenin artarak devam etmesi, kaynakların özel sektör tarafından verimli alanlarda kullanımını, dolayısıyla sermaye piyasalarının ekonomik büyüme ve toplumsal refahın yükseltilmesine katkısını artıracaktır.

GRAFİK 4.1. MENKUL KIYMET STOKLARI

GRAFİK 4.2. KAMU VE ÖZEL SEKTÖR MENKUL KIYMET STOKLARININ PAYI

4.2. KURUL KAYDINA ALINAN MENKUL KIYMET İHRAÇLARI

2005 sonu itibariyle Kurul kaydı altında 304'ü İMKB'de işlem gören, toplam 605 anonim ortaklık bulunmaktadır. 2005 yılında 154 şirkete ait toplam piyasa değeri 4.0 milyar YTL olan hisse senetleri Kurulumuz kaydına alınmıştır. Kayda alınan bu ihraçların 16'sı yatırım ortaklığı, 3'ü gayrimenkul yatırım ortaklığı ve 1'i girişim sermayesi yatırım ortaklığına aittir.

Hisse senedi ihraçları yıllar itibariyle artarak 2000 yılında 3.0 milyar YTL'ye (4.8 milyar ABD Dolarına) ulaştıktan sonra, krizin de etkisiyle 2001-2003 döneminde bir duraklama yaşanmış, daha sonra tekrar yükselerek 2005 yılında 4.0 milyar YTL'ye (3.0 milyar ABD Dolarına) ulaşmıştır (Tablo:4.3; Tablo:4.4). Finansal piyasalarda kamunun ağırlığına rağmen, 1986 yılından bu yana hisse senedi ihracı yoluyla reel sektöre aktarılan kaynak toplamı 29 milyar ABD Doları gibi önemli sayılabilecek bir tutara ulaşmıştır.

TABLO 4.3. KURUL KAYDINA ALINAN MENKUL KIYMET İHRAÇLARI (BİN YTL)

Yıllar	Hisse Senedi*	MKYF Kat.Belg.**	VDMK	Emeklilik Yatırım Fonu Payı*	Bank.Bon.ve Banka Gar.Bon.	Diğer	Toplam
1986	102	0	0	0	60	112	274
1987	187	45	0	0	76	374	682
1988	364	53	0	0	238	482	1,137
1989	972	162	0	0	98	1,072	2,304
1990	4,107	855	0	0	330	981	6,273
1991	4,444	65	0	0	726	1,496	6,731
1992	5,323	92	14,481	0	770	1,864	22,530
1993	9,573	5,355	52,756	0	2,388	1,921	71,993
1994	37,553	2,203	42,299	0	2,025	648	84,728
1995	51,333	4,249	113,928	0	1,300	3,716	174,526
1996	102,202	8,945	41,629	0	2,362	6,823	161,961
1997	305,732	34,330	23,000	0	9,935	5,453	378,450
1998	696,822	131,423	11,000	0	0	2,533	841,778
1999	678,871	176,674	0	0	0	0	855,545
2000	3,007,974	2,767,908	0	0	12,471	3,943	5,792,296
2001	1,684,498	3,830,879	0	0	147,697	67,321	5,730,395
2002	1,597,317	2,405,346	0	0	83,614	107,041	4,193,318
2003	1,749,597	6,078,693	0	40,000	0	13,437	7,881,727
2004	3,826,540	6,572,431	0	297,920	0	0	10,696,891
2005	3,991,870	2,390,989	0	670,000	0	13,000	7,065,859

* Piyasa değeri
** 1998'e kadar nominal değer, 1998 ve sonrası piyasa değeri.

TABLO 4.4. KURUL KAYDINA ALINAN MENKUL KIYMET İHRAÇLARI (MİLYON \$)

Yıllar	Hisse Senedi*	MKYF Kat.Belg.**	VDMK	Emeklilik Yatırım Fonu Payı*	Bank.Bon.ve Banka Gar.Bon.	Diğer	Toplam
1986	152	0	0	0	90	167	409
1987	219	53	0	0	89	437	797
1988	256	37	0	0	167	338	798
1989	458	76	0	0	46	505	1,086
1990	1,576	328	0	0	127	377	2,407
1991	1,064	16	0	0	174	358	1,612
1992	774	13	2,106	0	112	271	3,277
1993	867	485	4,781	0	216	174	6,524
1994	1,261	74	1,420	0	68	22	2,844
1995	1,122	93	2,491	0	28	81	3,816
1996	1,256	110	511	0	29	84	1,990
1997	2,010	226	151	0	65	36	2,489
1998	2,670	504	42	0	0	10	3,226
1999	1,616	421	0	0	0	0	2,036
2000	4,823	4,438	0	0	20	6	9,287
2001	1,375	3,126	0	0	121	55	4,676
2002	1,061	1,597	0	0	56	71	2,785
2003	1,172	4,071	0	27	0	9	5,279
2004	2,690	4,621	0	209	0	0	7,520
2005	2,977	1,783		500		9	5,269

* Piyasa değeri

** 1998'e kadar nominal değer, 1998 ve sonrası piyasa değeri.

4.3. İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI

Türkiye'deki organize menkul kıymet piyasalarının kökleri 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar uzanmaktadır. İlk menkul kıymetler piyasası Kırım Savaşı'nı takiben 1866 yılında Osmanlı İmparatorluğu zamanında kurulmuş olan "Dersaadet Tahvilat Borsası" idi. Dersaadet Borsası, çökmüş Osmanlı ekonomisinden yüksek getiri almayı amaçlayan Avrupa'lı yatırımcılar için de bir vesile olmuştu. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu takiben 1929 yılında çıkartılan 1447 sayılı "Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunu" ile sermaye piyasalarının, yeni ismiyle "İstanbul Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsası" adı altında organize olması sağlanmıştır.

Borsa, kısa sürede gelişerek yurt çapında girişimcilerin fon ihtiyaçlarının karşılanmasına önemli katkıda bulunmuştur. Ancak, 1929 Krizi, 2. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi, henüz emekleyen Türk iş dünyasını olumsuz etkilemiş ve Borsa'nın başarısını gölgede bırakmıştır. Takip eden yıllardaki sanayileşme sürecinde, hisse senetlerini halka arz eden anonim şirketlerin sayısı da sürekli olarak artmıştır. Bu hisseler çoğu bireysel, bir kısmı da kurumsal olan yatırımcılardan yoğun talep görmüştür.

1980'li yılların ilk dönemlerinde sağlıklı sermaye hareketlerine uygun gerek mevzuat gerekse kurumların oluşması yönünden Türk sermaye piyasalarında önemli gelişmeler olmuştur. Bu bağlamda 1981 yılında SPKn çıkarılmıştır. Ekim 1983'de ise menkul kıymet borsalarının kuruluşunu öngören 91 sayılı Kanun Hükmünde Kararname çıkmıştır. Bir yıl sonra "Menkul Kıymet Borsalarının Kuruluşu ve Çalışma Esasları" Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Çalışma esaslarına ilişkin mevzuatın Genel Kurul toplantısında kabulü ile 1985 yılı sonunda İMKB resmen kurulmuş ve 3 Ocak 1986 yılında da alım satım faaliyetlerine başlanmıştır. Bugün İMKB'de esas olarak hisse senetleri piyasası ile tahvil ve bono piyasası faaliyet göstermektedir.

4.3.1. İMKB Hisse Senedi Piyasası Ulusal-100 Endeksi, İşlem Hacmi ve İşlem Miktarı

4.3.1.1 İMKB Hisse Senedi Piyasası Ulusal-100 Endeksi

Gerek Yeni Türk Lirası gerekse ABD Doları bazlı endeksler, 2000 yılının Nisan ayından 2002 yılının sonuna kadar, konjonktürel dalgalanmalarla birlikte genel olarak azalma eğilimi göstermiş, 2003 yılının başından itibaren ise belirgin bir şekilde artmıştır. 2004 yılında bu yükseliş genel olarak devam etmiştir. 2005 yılı aylık bazda incelendiğinde, Ocak 2005'te 27,330 puan olan İMKB Ulusal-100 Endeksi, Nisan ayı sonunda 23,592'ye kadar gerilemiş ve Aralık'ta 39,778'den kapanmıştır.

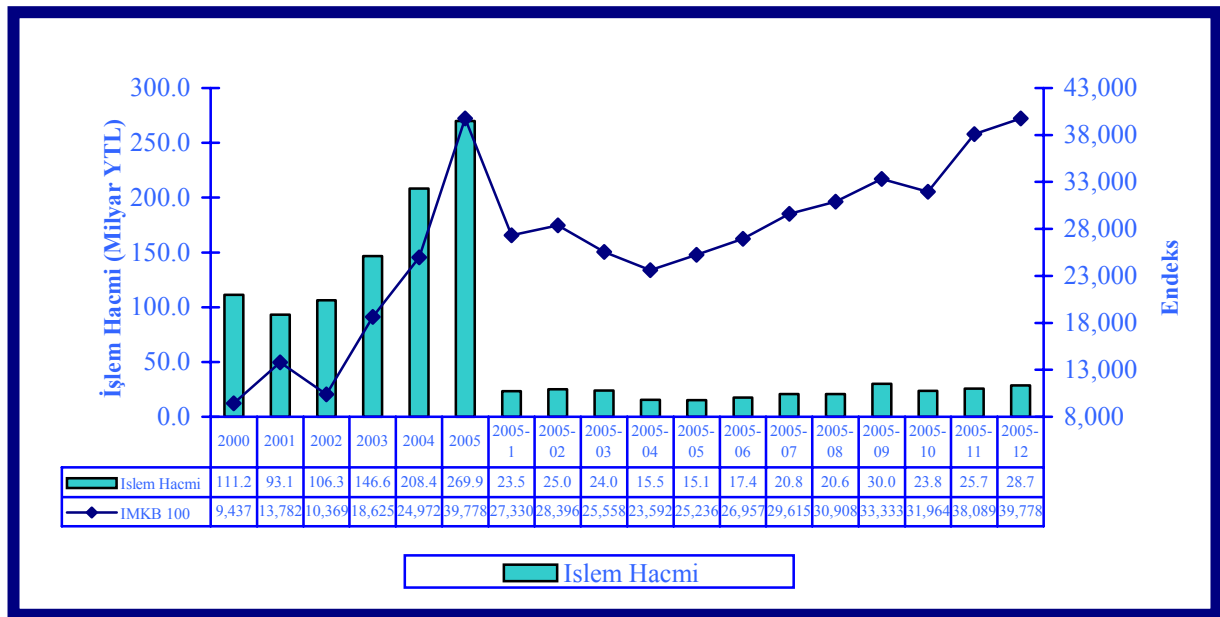
Sonuçta, İMKB Hisse Senedi Piyasası Ulusal-100 Endeksi, 2005 yılında bir önceki yıla göre Yeni Türk Lirası bazında %59.3, ABD Doları bazında ise %60.6 oranında değer kazanmıştır (Grafik:4.3). 2005 yılında bir önceki yıla göre sanayi sektörü endeksi %49.1 (ABD Doları bazında %50.3), mali sektör endeksi %77 (ABD Doları bazında %78.4) ve hizmetler sektörü endeksi ise %30 (ABD Doları bazında %31) oranında değer kazanmıştır.

4.3.1.2 İMKB İşlem Hacmi ve İşlem Miktarı

İMKB işlem hacmi yıllar itibarıyla incelendiğinde, faaliyete geçtiği 1986 yılında sadece 9,000 YTL (13 milyon ABD Doları) düzeyinde bulunan işlem hacminin, 2000 yılında 111.2 milyar YTL (181.9 milyar ABD Doları) ile rekor düzeye çıktığı görülmektedir. 2000 Kasım ve 2001 Şubat krizlerinin etkisiyle azalan işlem hacmi, önemli artışlarla 2003 yılında 146.6 milyar YTL (100.2 milyar ABD Doları) ve 2004 yılında 208.4 milyar YTL (147.8 milyar ABD Doları) olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında, günlük ortalama işlem hacmi 1,063 milyon YTL (794 milyon ABD Doları), toplam işlem hacmi ise 269.9 milyar YTL'dir (201.8 milyar ABD Doları). Bu rakam bir önceki yıla göre YTL bazında %29.5'lik, dolar bazında ise %36.6'lık bir artış ifade etmektedir.

2005 yılında İMKB'de, 43.9 milyon adet sözleşme ile günlük ortalama nominal 319 milyon YTL olmak üzere toplam 81.1 milyar YTL'lik işlem miktarı gerçekleşmiştir (Tablo:4.5).

GRAFİK 4.3. İMKB-100 ENDEKSİ VE İŞLEM HACMİ

TABLO 4.5. İMKB HİSSE SENEDİ PİYASASINA İLİŞKİN TEMEL GÖSTERGELER

Yıllar	İşgünü Sayısı	Toplam İşlem Hacmi		Toplam İşlem Miktarı (Milyon Adet)	Günlük Ort. İşlem Hacmi (Bin YTL)	Günlük Ort. İşlem Miktarı (Nominal Bin YTL)	Sözleşme Sayıları (Bin Adet)	İMKB Endeksi (*) (1986-01=100)
		(Bin YTL)	(Milyon \$)					
1986	247	9	13	3	0	0	-	1.71
1987	266	105	118	15	0	0	-	6.73
1988	253	149	115	32	1	0	112	3.74
1989	255	1,736	773	238	7	1	247	22.18
1990	247	15,313	5,854	1,537	62	6	766	32.56
1991	247	35,487	8,502	4,531	144	18	1,446	43.69
1992	251	56,339	8,567	10,285	224	41	1,682	40.04
1993	246	255,222	21,770	35,249	1,037	143	2,815	206.83
1994	253	650,864	23,203	100,062	2,573	396	5,086	272.57
1995	251	2,374,055	52,357	306,254	9,458	1,220	11,667	400.25
1996	247	3,031,185	37,737	390,924	12,272	1,583	12,446	975.89
1997	252	9,048,721	58,104	919,784	35,908	3,650	17,639	3,451.0
1998	248	18,029,967	70,396	2,242,531	72,701	9,042	21,571	2,597.9
1999	236	36,877,335	84,034	5,823,858	156,260	24,677	25,785	15,208.8
2000	246	111,165,396	181,934	11,075,685	451,892	45,023	32,427	9,437.2
2001	248	93,118,834	80,400	23,938,149	375,479	96,525	31,380	13,782.7
2002	252	106,302,343	70,756	33,933,251	421,835	134,656	28,967	10,369.9
2003	246	146,644,967	100,165	59,099,780	596,118	240,243	29,994	18,625.0
2004	249	208,422,045	147,755	69,614,651	837,040	279,577	41,508	24,971.7
(**) 2005	254	269,931,293	201,763	81,099,503	1,062,722	319,289	43,943	39,777.7

* Ocak 1991'den itibaren Kapanış Fiyatlarına Göre Bileşik Endeks esas alınmıştır.

** 14.01.2005 tarihinden itibaren Hisse Senetleri Piyasası Ulusal Pazar bünyesinde Borsa Yatırım Fonları da işlem görmeye başlamıştır.

Kaynak:İMKB

2005 yılı aylık bazda değerlendirildiğinde, Ocak 2005'te 23,499 milyon YTL olan işlem hacmi, Şubat ayında bir önceki aya göre %6.4 oranında artmış, Mart, Nisan, Mayıs aylarında sırasıyla %4.2, %35.4 ve %2.7 oranında azaldıktan sonra Haziran ve Temmuz aylarında tekrar sırasıyla %15.5 ve %19.3 oranında artmıştır. Ağustos ayında çok ufak bir düşüş gösteren işlem hacmi Eylül ayında %45.4 artmış, Ekim ayında ise %20.5 oranında düşüş gösterdikten sonra yılın son iki ayında sırasıyla %7.6 ve %11.8 oranında artmıştır (Grafik:4.3).

4.3.2. Hisse Senetleri Nedeniyle İMKB Kotunda Bulunan Şirketlere İlişkin Temel Göstergeler

İMKB Hisse Senetleri Piyasasında işlem gören şirket sayısı, İMKB'nin kurulduğu 1986 yılı sonunda 80 iken 2005 yılı sonunda 282'si ulusal pazarda, 16'sı ikinci ulusal pazarda, 2'si yeni ekonomi pazarında ve 4'ü de gözaltı pazarında olmak üzere 304'e çıkmıştır. Bu şirketlerin sahip olduğu toplam nominal sermaye tutarı 31.9 milyar YTL'dir (Tablo:4.6). 2005 yılında 5'i ortak satışı, 1'i sermaye artırımını, 1'i sermaye ve ortak satışı birlikte olmak üzere 7 adet birincil halka arzın 4'ü borsada satış yöntemi ile gerçekleştirilerek sözkonusu şirketler İMKB'de işlem görmeye başlamıştır.

1986 yılı sonunda sadece 938 milyon ABD Doları (0.7 milyon YTL) düzeyinde olan hisse senetleri İMKB'de işlem gören şirketlerin toplam piyasa değeri, 2005 yıl sonu itibariyle 162.8 milyar ABD Dolarına (218.3 milyar YTL'ye) ulaşmıştır. Bu şirketlerin fiyat/kazanç oranı 19.4, işlem görme oranı ise %153.9'dur (Tablo:4.6).

TABLO 4.6. HİSSE SENEDİ NEDENİYLE İMKB KOTUNDA BULUNAN ŞİRKETLERE İLİŞKİN TEMEL GÖSTERGELER

Yıllar	Şirket Sayısı	Toplam Nominal Sermaye (1) (Bin YTL)(*)	İMKB'de İşlem Gören Şirketler				Fiyat/ Kazanç Oranı (%)		İşlem Görme Oranı (%)(**)
			İşlem Gören Şirket Sayısı	Toplam Nominal Sermaye (Bin YTL)*	Toplam Piyasa Kapitalizasyonu				
					(Bin YTL)	(Milyon \$)	(2)	(3)	
1986	350	795	80	255	709	938	5.1		1.2
1987	414	1,613	82	462	3,182	3,125	15.9		5.4
1988	556	3,132	79	830	2,048	1,128	5.0		5.7
1989	730	6,727	76	2,195	15,553	6,756	15.7		19.7
1990	916	14,476	110	9,528	55,238	18,737	24.0		43.3
1991	1,092	32,304	134	22,490	78,907	15,564	15.9		52.9
1992	1,238	49,139	145	33,252	84,809	9,922	11.4		68.8
1993	1,284	71,286	160	46,758	546,316	37,824	25.8	20.7	80.9
1994	1,204	109,239	176	97,200	836,118	21,785	24.8	16.7	94.2
1995	922	223,804	205	191,249	1,264,998	20,782	9.2	7.7	226.0
1996	788	424,531	228	361,320	3,275,038	30,797	12.2	10.9	133.5
1997	743	909,295	258	783,234	12,654,308	61,879	24.4	19.5	113.6
1998	686	1,885,946	277	1,669,956	10,611,820	33,975	8.8	8.1	155.0
1999	319	3,615,344	285	3,392,829	61,137,073	114,271	37.5	34.1	102.8
2000	287	6,276,522	315	6,866,817	46,692,373	69,507	16.8	16.1	206.2
2001	278	9,959,472	310	10,515,933	68,603,041	47,689	108.3	824.4	161.5
2002	262	12,408,716	288	13,176,817	56,370,247	34,402	195.9	27.0	170.1
2003	265	16,515,936	285	18,008,193	96,072,744	69,003	14.5	12.3	192.4
2004	275	24,379,916	297	25,186,443	132,555,528	98,073	14.2	13.3	182.3
2005	282	31,243,840	304	31,916,222	218,317,837	162,814	17.2	19.4	153.9

(1)Borsa Kotunda Bulunan Şirketlerin Toplam Nominal Sermayeleri.

(2)Toplam Piyasa Değeri/Son iki 6'şar Aylık Dönemin Net Kârlar Toplamı.

(3)Toplam Piyasa Değeri/Son dört 3'er Aylık Dönemin Net Kârlar Toplamı.

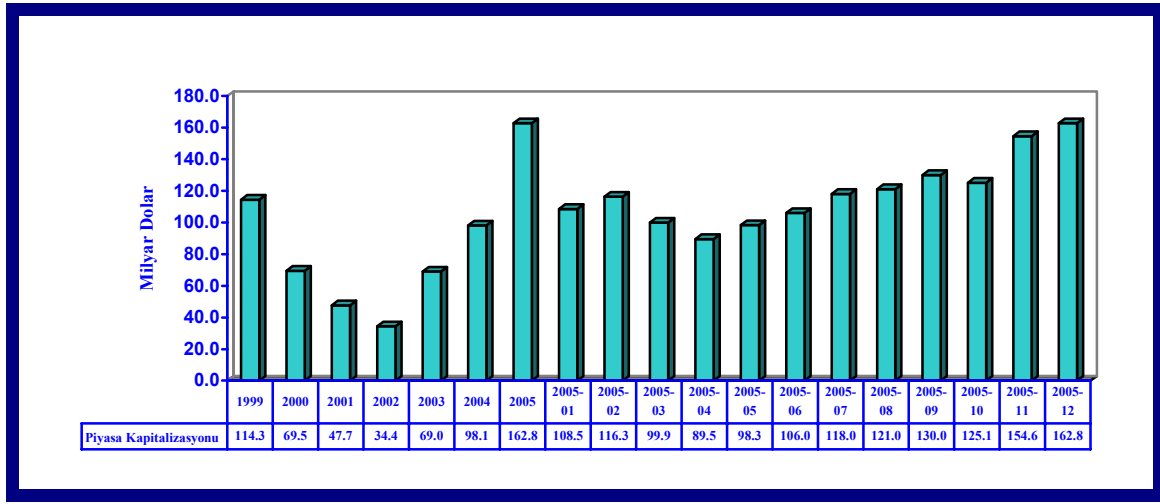
(*) Toplam nominal sermaye, ilave kotasyon işlemleri henüz tamamlanmamış olan son sermaye artırım tutarlarını da içermektedir.

(**) İşlem hacmi/(Yıl başı +Yıl Sonu Piyasa kapitalizasyonu)/2

Kaynak:İMKB

Toplam piyasa kapitalizasyonu fiyat hareketlerine bağılı olarak oldukça inişli çıkışlı bir trend izlemektedir. Toplam kapitalizasyon 1990 yılında 18.7 milyar ABD Doları iken 1992 yılında 9.9 milyar ABD Dolarına, benzer şekilde 1999 yılında 114.2 milyar ABD Doları iken 2002 yılı sonunda 34.4 milyar ABD Dolarına kadar inmiş, daha sonraki yıllarda yaşanan artış ile birlikte 2005 yılı sonunda 162.8 milyar ABD Dolarına yükselmiştir. 2005 yılında ABD Doları karşısında Yeni Türk Lirasının değer kazanmasına bağılı olarak şirketlerin dolar bazında piyasa değeri artmıştır. Aralık 2005'te ulaşılan 162.8 milyar dolar düzeyindeki piyasa kapitalizasyonu, aynı zamanda aylar itibariyle yılın en yüksek düzeyi olmuştur (Grafik: 4.4).

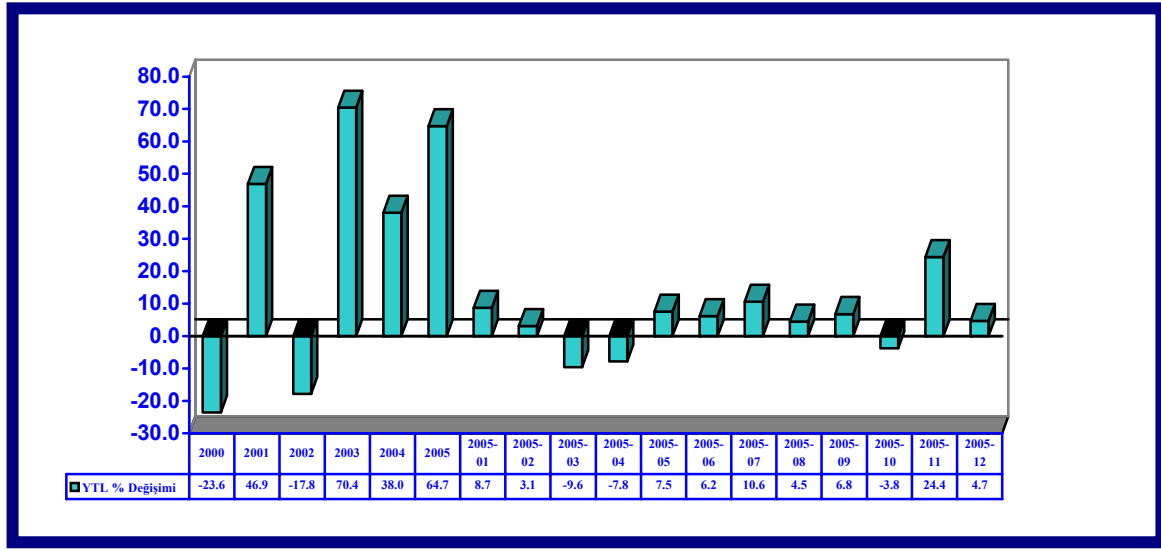
GRAFİK 4.4. PİYASA KAPİTALİZASYONU (MİLYAR \$)

Piyasa kapitalizasyonunun yıllar itibariyle yüzde değişimleri incelendiğinde, dolar bazında en yüksek artışın 1999 yılında yaşandığı gözlenmektedir. 1999 yılında bir önceki yıla göre %236 oranında bir artış olurken, 2000, 2001 ve 2002 yıllarında piyasa değerleri sırasıyla %39, %31 ve %27.9 oranlarında düşmüş, 2003 yılında %100.6, 2004 yılında %42.1 ve 2005 yılında %66 oranında artmıştır.

Yeni Türk Lirası bazında piyasa kapitalizasyonu ise 1999 yılında %476.1 oranında yükselirken, 2000 yılında %23.6 oranında gerilemiş, 2001 yılında %46.9 oranında artmış, 2002 yılında %17.8 oranında gerilemiş, 2003 yılında %70.4, 2004 yılında %38 oranında artmıştır. 2005 yılı piyasa kapitalizasyonu ise bir önceki yıla göre %64.7 oranında artmıştır (Grafik:4.5).

GRAFİK 4.5. PİYASA KAPİTALİZASYONUNDAKİ YÜZDE DEĞİŞİM

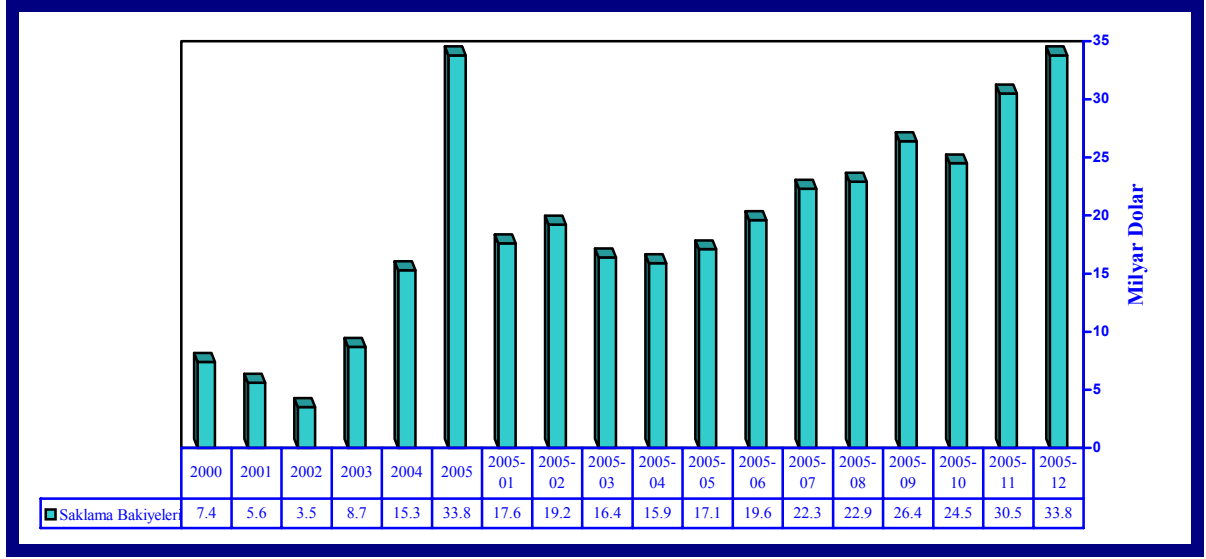

4.3.3. Yabancı Yatırımcıların Hisse Senedi Hareketleri

Yabancıların hisse senedi alım satım işlemleri, 2000 yılı Kasım ve 2001 Şubat aylarında yaşanan finansal krizler nedeniyle 2001 yılında önemli ölçüde düşmüş, 2002 yılında da 2001 yılındakine benzer bir trend izlemiş, 2003 yılından itibaren ise artmıştır. 2005 yılında yabancıların toplam işlem hacmi 2004 yılına göre %117 oranında büyüyerek 81.1 milyar ABD Doları olmuştur. Yıllar itibariyle yabancıların alım ve satım tutarlarına net bazda bakıldığında, 2000 yılında 3,134 milyon ABD Doları satım, 2001 yılında 509 milyon ABD Doları alım, 2002 yılında 15 milyon ABD Doları satım, 2003 yılında 1,010 milyon ABD Doları alım, 2004 yılında ise 1,430 milyon ABD Doları alım yapıldığı görülmektedir. Yabancıların, Ocak-Aralık 2005 döneminde ise net bazda 4,086 milyon ABD Doları alım yaptığı görülmektedir (Tablo: 4.7).

İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'deki (Takasbank) saklama oranlarına bakıldığında, 2000 sonunda yabancıların hisse senetlerinin saklamadaki toplam hisse senetlerine oranı %40.9 iken, 2001 yılında %49.2'ye çıkmış, 2002 yılında %43.0'a düşmüş, 2003 yılında %51.5'e, 2004 yılında ise %54.7'ye yükselmiştir. Bu oran 2005 yılı Şubat ayında %58.0'a çıktıktan sonra bazı aylarda ufak düşüşler gösterse de, genel bir artış trendi ile yıl sonunda %66.3 olmuştur (Tablo: 4.7; Grafik: 4.6).

GRAFİK 4.6. YABANCILARIN SAKLAMA BAKİYELERİ

TABLO 4.7. YABANCILARIN SAKLAMA BAKİYELERİ VE ALIM-SATIMLARI

	Saklama Tutarı (Milyon Dolar)	Saklama Oranı (%)	Alış Tutarı (Milyon Dolar)	Satış Tutarı (Milyon Dolar)
2000	7,404	40.9	15,138	18,272
2001	5,635	49.2	6,324	5,815
2002	3,450	43.0	6,427	6,442
2003	8,690	51.5	9,173	8,163
2004	15,283	54.7	19,399	17,969
2005	33,812	66.3	42,594	38,508
Ocak	17,554	56.9	3,626	2,817
Şubat	19,181	58.0	4,116	3,632
Mart	16,433	57.8	3,316	3,164
Nisan	15,921	59.6	1,904	1,865
Mayıs	17,094	59.1	2,183	1,994
Haziran	19,628	60.9	2,510	2,193
Temmuz	22,283	62.8	3,436	3,009
Ağustos	22,889	63.9	3,511	3,033
Eylül	26,442	65.8	4,927	4,503
Ekim	24,528	64.7	4,151	4,334
Kasım (*)	30,504	66.9	4,636	3,955
Aralık	33,812	66.3	4,278	4,009

(*) Kasım ayı saklama verilerinde, Borsada işlem gören hisse senetleri için Takasbank'tan MKK bünyesindeki kaydı sisteme geçiş öncesi son durum (25.11.2005 tarihi) esas alınmıştır.
Kaynak: Takasbank - MKK - İMKB

4.3.4. Tahvil ve Bono İşlemleri

İMKB Tahvil ve Bono Piyasasının, Kesin Alım Satım Pazarı ve Repo-Ters Repo Pazarında gerçekleşen toplam işlem hacimleri 2000 yılında 720 milyar YTL ile (1.1 trilyon ABD Doları) rekor düzeye ulaştıktan sonra ABD Doları bazında 2001 ve 2002 yıllarında ciddi bir düşüş trendine girmiştir. Bu bağlamda işlem hacmi, 2002 yılında bir önceki yıla göre ABD Doları bazında %17.5 oranında azalarak 548 milyar ABD Dolarına gerilemiştir. 2003 yılında yükselişe geçen işlem hacmi 1,254 milyar YTL (856 milyar ABD Doları) olarak gerçekleşmiştir.

Bu rakamlar, bir önceki yıla göre Yeni Türk Lirası ve dolar bazında sırasıyla %49.6 ve %54.4 oranlarında bir artışı ifade etmektedir. 2003 yılında başlayan yükseliş 2004 ve 2005 yılında da devam etmiş ve işlem hacmi 2004 yılında 1,924 milyar YTL'ye (1.4 trilyon ABD Doları), 2005 yılında ise 2,340 milyar YTL'ye (1.7 trilyon ABD Doları) ulaşmıştır. Bu bir önceki yıla göre Yeni Türk Lirası ve dolar bazında sırasıyla %21.6 ve %29.1 oranlarında artışa tekabül etmektedir (Tablo: 4.8).

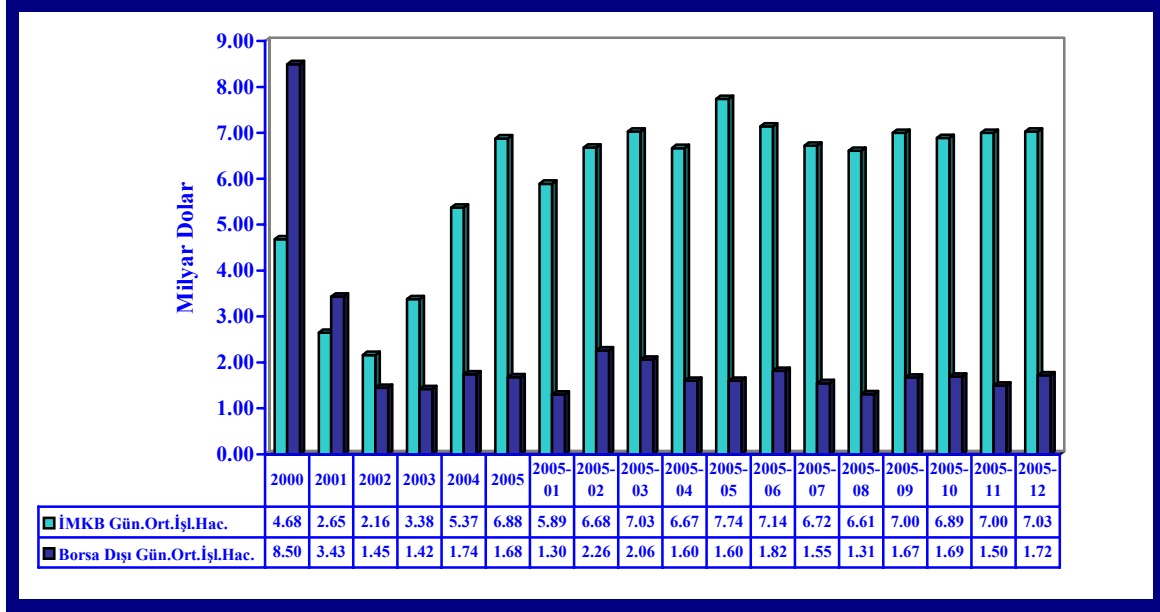
Günlük ortalama işlem hacmi ise 2005 yılında ABD Doları bazında %27.8 oranında artarak 6.9 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Aylık bazda günlük ortalama işlem hacmi dalgalı bir seyir izlemiş, Mayıs ayında en yüksek seviyesine ulaştıktan sonra gerilemişse de yılın en düşük seviyesi olan Ocak ayı ortalamasının altına inmemiştir. İşlemlerin dağılımına bakıldığında, ağırlığın %79.5 ile repo işlemlerinde olduğu görülmektedir (Grafik 4.7).

2005 yılında borsa dışında gerçekleştirilen ve borsaya tescil edilen kesin alım ve satım işlem hacmi 233.1 milyar YTL (174.4 milyar ABD Doları), repo işlem hacmi ise 336.4 milyar YTL'dir (251.3 milyar ABD Doları). Aylık bazda borsa dışı günlük ortalama işlem hacmi dalgalı bir seyir izlemiş, Şubat ayında en yüksek Ağustos ayında ise en düşük seviyesinde bulunmuştur (Grafik 4.7).

TABLO 4.8. TAHVİL VE BONO PİYASASI İŞLEM HACİMLERİ

	2002	2003	2004	2005
TAHVİL VE BONO PİYASASI				
Kesin Alım ve Satım				
Milyar YTL	102	213	373	481
Milyar \$	67	144	263	359
Repo İşlemleri				
Milyar YTL	736	1,041	1,551	1,860
Milyar \$	481	702	1,090	1,387
Toplam				
Milyar YTL	838	1,254	1,924	2,340
Milyar \$	548	846	1,353	1,747
GÜNLÜK ORTALAMA				
Milyar YTL	3.3	5.0	7.6	9.2
Milyar \$	2.2	3.4	5.4	6.9

GRAFİK 4.7. BORSA VE BORSA DIŞI TAHVİL VE BONO GÜNLÜK ORTALAMA İŞLEM HACMİ

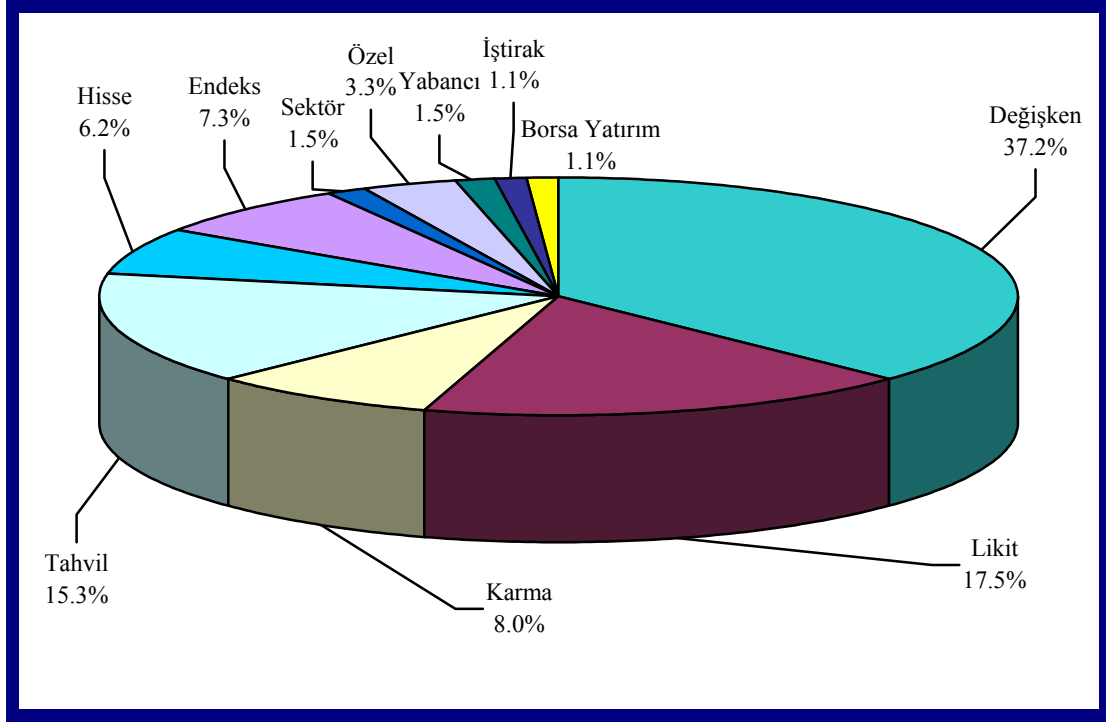
4.4. KOLEKTİF YATIRIM KURULUŞLARI

4.4.1. Yatırım Fonları

Türk sermaye piyasalarında A-Tipi ve B-Tipi olmak üzere iki ana grup yatırım fonu bulunmaktadır. Bunlardan portföy değerinin en az %25'i hisse senedinden oluşan fonlar A-Tipi, kalanlar ise B-Tipi yatırım fonları olarak nitelendirilmektedir. Bu iki ana grup, fon portföyündeki finansal enstrümanlara bağılı olarak 12 alt grup fona ayrılmıştır. Bunlar; Tahvil ve Bono Fonu, Hisse Senedi Fonu, Sektör Fonu, İştirak Fonu, Grup Fonu, Yabancı Menkul Kıymetler Fonu, Altın Fonu, Kıymetli Madenler Fonu, Değişken Fon, Karma Fon, Likit Fon , Endeks Fon ve Borsa yatırım fonudur.

Türkiye'de 2005 yıl sonu itibariyle toplam 275 adet fon faaliyet göstermektedir. Bunlar arasında 103 adet ile Değişken ve 47 adet ile Likit fonlar en yaygın fonlardır. Bu iki fon grubu toplam fonların %54.7'sini oluşturmaktadır. Bunları %15.3 pay ile tahvil ve bono fonları, %8.0 pay ile karma fonlar izlemektedir (Grafik: 4.8).

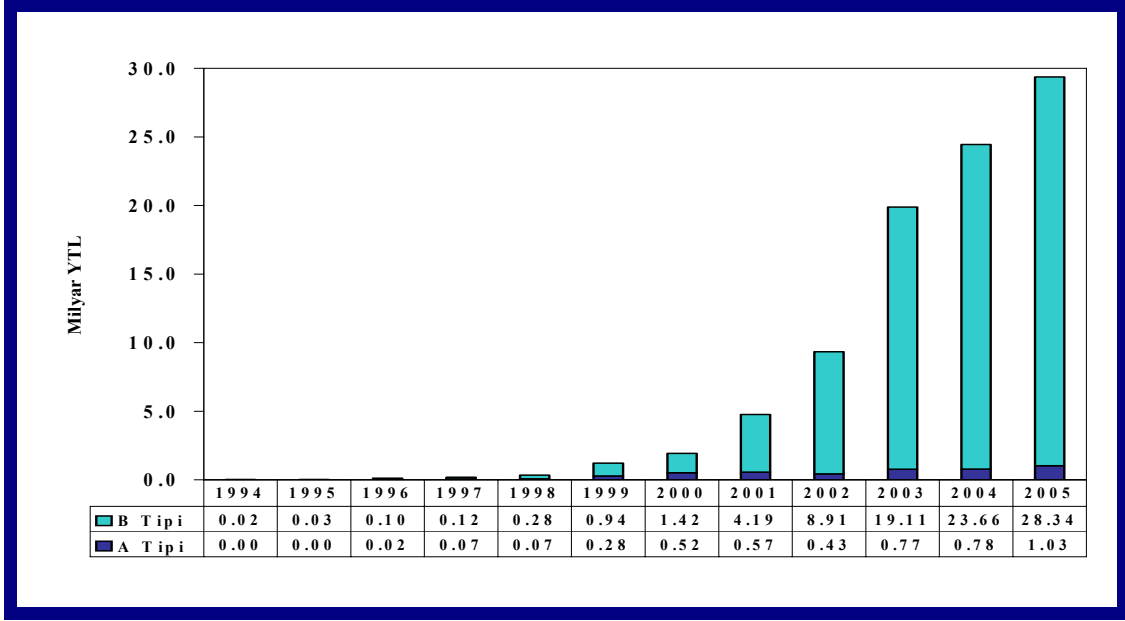
GRAFİK 4.8. A VE B TİPİ YATIRIM FONU TÜRLERİNİN SAYISAL DAĞILIMI

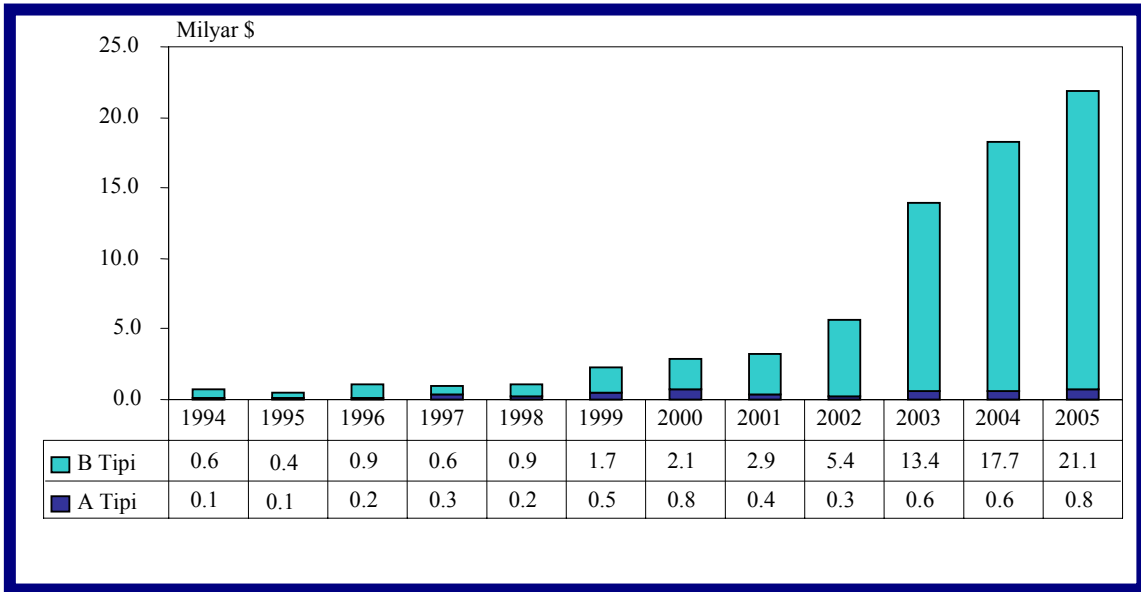
İlki 1987 yılında kurulan yatırım fonlarının toplam portföy değerleri 2005 yılında bir önceki yıla göre %16.8 (ABD Doları bazında %20.0) oranında artarak 29.4 milyar YTL'ye (22.9 milyar ABD Dolarına) ulaşmıştır. Ayrıca 53 adet de yabancı yatırım fonu bulunmaktadır ve bunların Türkiye'de dolaşımda bulunan paylarının toplam değeri 2005 sonu itibariyle 24.8 milyon ABD Dolarıdır.

2005 yılında, A-Tipi fonların portföy değeri bir önceki yıla göre yalnızca %38 oranında artarak 1,033 milyar YTL'ye (770 milyon ABD doları) yükselirken, B-Tipi yatırım fonlarının portföy değeri %18 oranında artarak 23,7 milyar YTL'den (17,7 milyar ABD Doları) 28.3 milyar YTL'ye (21.1 milyar ABD Doları) yükselmiştir (Grafik:4.9; Grafik:4.10).

GRAFİK 4.9 A VE B TİPİ YATIRIM FONLARININ YENİ TÜRK LİRASI BAZLI PORTFÖY DEĞERİ

GRAFİK 4.10. A VE B TİPİ YATIRIM FONLARININ ABD DOLARI BAZLI PORTFÖY DEĞERİ

4.4.1.1 A Tipi Yatırım Fonları

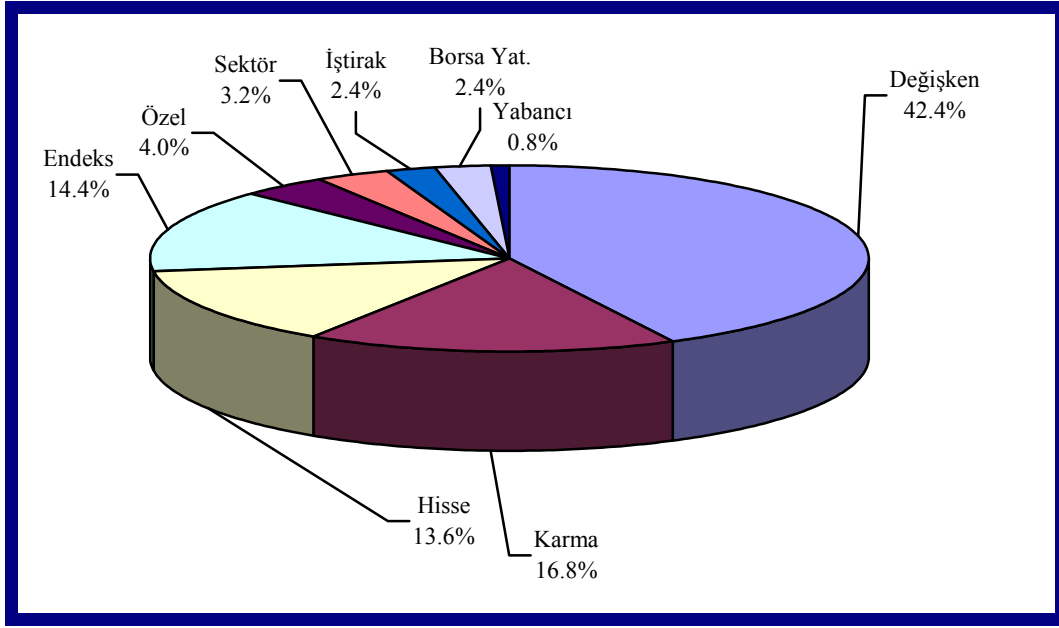
2005 yıl sonu itibariyle Türk sermaye piyasalarında toplam fon değeri 1,033 milyar YTL olan 126 adet A-Tipi yatırım fonu faaliyet göstermektedir. A tipi fonlar içinde en yaygın fon türü olarak birinci sırada %42.4 ile değişken fonlar, ikinci sırada %16.8 ile karma fonlar yer almakta ve onları %14.4 ile endeks fonlar izlemektedir (Grafik 4.11). A-Tipi yatırım fonlarının portföy kompozisyonunda hisse senetlerinin payı yıllar itibariyle artarak, 1995'te %36.2 iken 2005'te %70.2'ye ulaşmıştır (Tablo 4.9).

TABLO 4.9. A TİPİ YATIRIM FONLARININ PORTFÖY DAĞILIMI (%)

Yıllar	Kamu Borçlanma Araçları	Yabancı Menkul Kıymetler	Ters Repo	Özel Sektör Tahvili	Hisse Senedi	Borsa Para Piyasası	Diğer	Toplam Değeri	
								(Bin YTL)	(Milyon \$)
1995	63.69	0.00	0.00	0.11	36.20	0.00	0.00	4,486	73
1996	67.63	0.00	0.00	0.00	32.36	0.00	0.01	17,956	166
1997	17.20	0.00	43.54	0.00	39.08	0.00	0.19	69,435	338
1998	15.65	0.20	44.54	0.00	39.56	0.00	0.06	71,879	229
1999	13.74	0.00	30.84	0.00	55.40	0.00	0.02	283,443	522
2000	11.33	0.15	42.70	0.00	45.73	0.00	0.10	520,294	770
2001	15.78	0.01	22.44	0.00	61.77	0.00	0.00	568,737	393
2002	13.11	0.07	32.37	0.00	54.46	0.00	0.00	434,884	265
2003	17.57	0.12	18.36	0.00	63.95	0.00	0.00	743,863	552
2004	20.44	0.39	10.87	0.00	68.78	0.51	0.00	780,370	583
2005	15.83	0.54	12.29	0.00	70,44	0.88	0.02	1,033,149	770

Kaynak: SPK

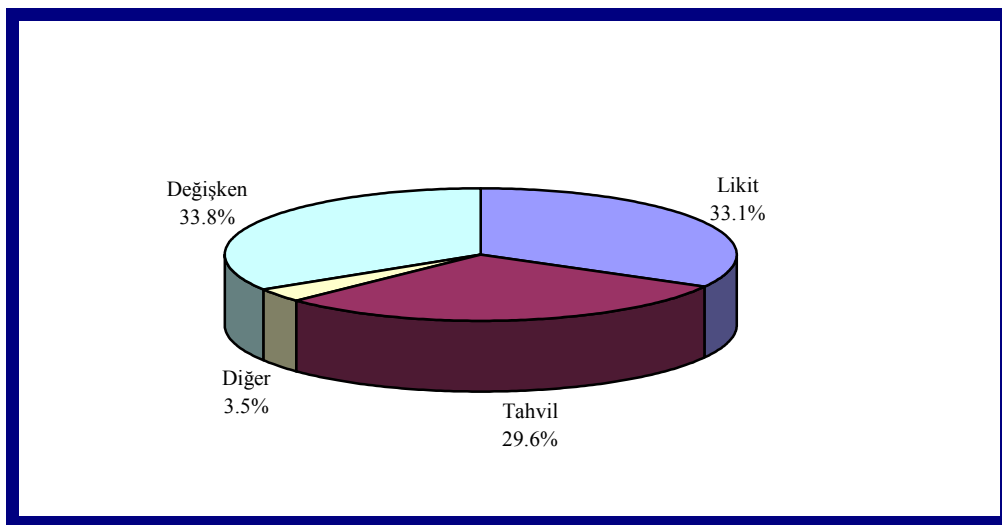
GRAFİK 4.11. A TİPİ YATIRIM FONU TÜRLERİ

4.4.1.2 B Tipi Yatırım Fonları

2005 yıl sonu itibariyle Türk sermaye piyasalarında toplam fon değeri 28.3 milyar YTL olan 149 adet B-Tipi yatırım fonu faaliyet göstermektedir. B-Tipi fonlar içinde en yaygın fon türü olarak %33.8 ile (48 adet) birinci sırayı değişken fonlar alırken, onu %33.1 ile (47 adet) likit fonlar izlemektedir. Toplam fon değeri açısından da %70.3 ile (19.9 milyar YTL) en büyük paya likit fonlar sahiptir (Grafik:4.12).

GRAFİK 4.12. B TİPİ YATIRIM FONU TÜRLERİ

B-Tipi yatırım fonlarının portföylerinde, ilk yıllarda (1987-1991) önemli ölçüde özel sektör menkul kıymeti bulunmasına karşın, bu son yıllarda tamamen değişerek repo ve devlet iç borçlanma senetleri ağırlıklı bir yapıya dönmüştür. 2005 yılı sonunda, hazine bonosu ve devlet tahvili portföyün %72.3'ünü oluştururken, ters reponun payı %26.5 olmuştur (Tablo:4.10).

Her iki tip Fon birlikte değerlendirildiğinde, 2005 yılı itibariyle portföylerin %26.0'ını ters repo, %70.3'ünü hazine bonosu ve devlet tahvili ve %2.5'ini hisse senedi oluşturduğu görülmektedir. Söz konusu fonlara ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo:4.11'de verilmiştir.

TABLO 4.10. B TİPİ YATIRIM FONLARININ PORTFÖY DAĞILIMI (%)

Yıllar	Kamu Borçlanma Araçları	Yabancı Menkul Kıymet	Ters Repo	Özel Sektör Tahvili	Hisse Senedi	Borsa Para Piyasası	Diğer	Toplam Değeri (Milyon YTL)	(Milyon \$)
1995	95.66	3.81	0.00	0.02	0.36	0.00	0.15	27	433
1996	97.23	1.68	0.00	0.08	0.95	0.00	0.06	100	930
1997*	27.66	4.65	63.79	0.00	1.34	0.00	2.56	121	587
1998	40.14	0.32	59.09	0.00	0.33	0.00	0.13	275	876
1999	29.72	0.21	68.92	0.00	0.88	0.00	0.28	936	1,725
2000	13.24	0.20	86.36	0.00	0.17	0.00	0.04	1,417	2,100
2001	35.27	0.12	64.50	0.00	0.05	0.00	0.06	4,187	2,895
2002	51.04	0.10	48.81	0.00	0.03	0.00	0.02	8,912	5,426
2003	68.90	0.09	30.97	0.00	0.04	0.00	0.00	19,114	13,442
2004	68.71	0.00	28.32	0.00	0.06	2.91	0.00	23,663	17,726
2005	72.26	0.01	26.53	0.00	0.05	1.15	0.00	28,340	21,120

* Bu tarihten itibaren ters repolar kesin alım hazine bonosu ve tahvillerden ayrılmıştır.

Kaynak: SPK

TABLO 4.11. A VE B TİPİ YATIRIM FONLARININ TOPLAM PORTFÖY DAĞILIMI (%)

Yıllar	Kamu Borçlanma Araçları	Yabancı Menkul Kıymet	Ters Repo	Özel Sektör Tahvili	Hisse Senedi	Borsa Para Piyasası	Diğer	Toplam Değeri (Milyon YTL)	(Milyon \$)
1995	91.04	3.26	0.00	0.03	5.54	0.00	0.13	31	516
1996	92.74	1.43	0.00	0.07	5.71	0.00	0.05	118	1,088
1997	23.84	2.95	56.39	0.00	15.12	0.00	1.69	190	925
1998	35.07	0.29	56.08	0.00	8.45	0.00	0.11	347	1,105
1999	26.01	0.16	60.07	0.00	13.55	0.00	0.22	1,219	2,247
2000	12.72	0.18	74.63	0.00	12.40	0.00	0.06	1,938	2,870
2001	32.94	0.11	59.47	0.00	7.43	0.00	0.05	4,756	3,288
2002	49.28	0.10	48.04	0.00	2.56	0.00	0.02	9,347	5,691
2003	66.98	0.09	30.50	0.00	2.43	0.00	0.00	19,858	13,995
2004	67.17	0.02	27.77	0.00	2.22	2.83	0.00	24,444	18,309
2005	70.27	0.03	26.03	0.00	2.52	1.14	0.00	29,374	22,892

Kaynak: SPK

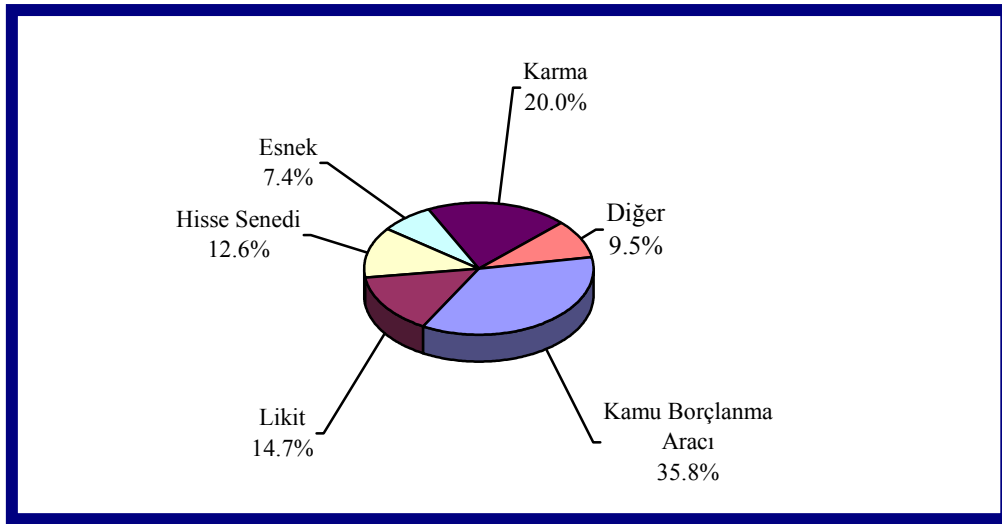
4.4.1.3 Yabancı Yatırım Fonları

2005 yılı itibariyle katılma belgeleri Kurulca kayda alınmış olan yabancı yatırım fonu sayısı 53 olup, bunlar içinde ABD Doları bazlı fonlar 15,358 milyon ABD Doları; Euro bazlı fonlar 24,083 milyon Euro net varlığa sahiptir. Ancak Türkiye’de dolaşımda bulunan payların toplam değeri yaklaşık 25 milyon ABD Dolarıdır (18.2 milyon ABD Doları ve 5.6 milyon Euro).

4.4.1.4 Emeklilik Yatırım Fonları

Türkiye’de bireysel emeklilik sistemi 2003 yılında faaliyete geçmiş olup, 2005 yılı sonu itibariyle halka arz edilmiş olan emeklilik fonu sayısı 96’dır. Söz konusu fonların toplam değeri 1,219 milyon YTL’dir. Emeklilik yatırım fonları içinde en yaygın fon türü olarak %35.8 ile YTL veya döviz cinsinden kamu borçlanma araçları emeklilik yatırım fonları (31 adet) birinci sırayı alırken, ikinci ve üçüncü sırada karma emeklilik yatırım fonları (19 adet) ile para piyasası likit-kamu emeklilik yatırım fonları (15 adet) bulunmaktadır (Grafik:4.13).

GRAFİK 4.13. EMEKLİLİK YATIRIM FONU TÜRLERİ

4.4.1.5 Borsa Yatırım Fonları

Kurulumuzun Seri:VII, No:23 sayılı "Borsa Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği"nin 13.04.2004 tarih ve 25432 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmesinin ardından Finansbank A.Ş. A Tipi Karma Fonu’ndan dönüşen Dow Jones İstanbul 20 A Tipi Borsa Yatırım Fonu, Bizim Menkul Değerler A.Ş. tarafından Dow Jones DJIM Türkiye A Tipi Borsa Yatırım Fonu ve Finansbank A.Ş. Mali Sektör Dışı NFIST İstanbul 20 A Tipi Borsa Yatırım Fonu 2005 yılı içerisinde halka arz edilmiştir. 2005 yılı sonu itibari ile halka arz edilmiş üç adet borsa yatırım fonunun toplam değeri 60.7 milyon YTL dir. 2005 yılında son olarak Akbank T.A.Ş. tarafından S&P FCI Türkiye A Tipi Akbank Borsa Yatırım Fonu kurulmuştur.

Söz konusu Tebliğ uyarınca borsa yatırım fonları, katılma belgeleri borsa pazarlarında işlem gören, fonun oluşturulma sürecine doğrudan katılan yetkilendirilmiş katılımcıların fon portföyünün kompozisyonunu yansıtacak şekilde, portföyde yer alan menkul kıymet ve nakdi bir araya getirerek karşılığında fon katılma belgesi alabildiği ya da söz konusu kurumların en az asgari işlem birimine tekabül eden fon katılma belgelerini saklamacı kuruluşa iade edip karşılığında fonun içindeki menkul kıymetlerin payına düşen kısmını alabildiği, riskin

dağıtılması ilkesi ve inançlı mülkiyet esaslarına göre portföy işletmek amacıyla kurulan malvarlıklardır.

4.4.2. Yatırım Ortaklıkları

Türkiye’de A-Tipi ve B-Tipi menkul kıymet yatırım ortaklıkları, gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları olmak üzere 3 tür yatırım ortaklığı faaliyet göstermektedir.

4.4.2.1 A Tipi Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları

Türk sermaye piyasalarında 2005 yıl sonu itibariyle 192.3 milyon YTL tutarında çıkarılmış sermayesi, 445.9 milyon YTL piyasa değeri ve 482.2 milyon YTL net aktif değeri bulunan 25 adet A tipi yatırım ortaklığı faaliyet göstermektedir (Tablo:4.12). Yatırım ortaklıklarının portföylerinin %53.4’ünü hisse senedi, %31.5’ini devlet tahvili ve hazine bonusu, %12.9’unu da ters repo işlemleri oluşturmaktadır.

TABLO 4.12. A TİPİ YATIRIM ORTAKLIKLARININ MEVCUT DURUMU

A Tipi Yatırım Ortaklıkları		Kuruluş Tarihi	Kayıtlı Sermaye Tavanı (Bin YTL)	Çıkarılmış Sermaye (Bin YTL)	Net Aktif Değer(*) (Bin YTL)	Toplam Piyasa Değeri (Bin YTL)
1	AK	18.09.1998	40,000	18,000	48,747	43,380
2	ALTERNATİF	14.09.1995	25,000	10,200	20,326	24,378
3	ATA	20.03.1997	5,000	500	3,809	7,850
4	ATLANTİS	19.08.1994	20,000	2,000	6,535	6,000
5	ATLAS	22.10.1993	10,000	858	4,471	6,263
6	AVRASYA	01.03.1996	10,000	4,720	7,139	8,873
7	BUMERAN	17.05.1995	10,000	2,500	2,854	3,950
8	DENİZ (1)	05.05.1995	25,000	9,900	25,126	26,532
9	ECZACIBAŞI	15.06.1998	25,000	14,000	23,223	15,660
10	EVG	22.03.2005	5,000	2,500	3,380	3,400
11	EGELİ & CO.	02.09.2004	10,000	3,800	11,841	11,249
12	FİNANS	17.11.1995	50,000	9,750	23,514	20,962
13	GARANTİ	09.07.1996	10,000	7,000	9,150	2,130
14	GEDİK	12.03.1998	10,000	1,925	3,236	3,907
15	HEDEF	22.03.2005	50,000	2,500	2,989	3,975
16	İFO	22.09.2003	10,000	3,000	3,532	5,040
17	İŞ	16.08.1995	135,000	30,000	155,394	135,000
18	MUSTAFA YILMAZ	05.08.1994	5,000	2,700	3,474	5,184
19	PERA	24.01.1992	50,000	16,000	29,404	21,600
20	TAÇ	22.08.1994	20,000	1,995	9,240	11,471
21	TSKB	10.11.2000	6,000	12,000	17,696	19,680
22	VAKIF	13.06.1991	6,000	2,550	11,554	10,761
23	VARLIK	10.02.1998	6,000	3,750	4,158	1,580
24	YAPI KREDİ	02.10.1995	50,000	25,140	44,045	37,961
25	YATIRIM FİNANSMAN	31.12.1998	50,000	5000	7,424	9,150
TOPLAM			643,000	192,288	482,261	445,936

(*) NET AKTİF DEĞER=Portföy Değeri+Hazır Değerler+Alacaklar-Borçlar
(1) Demir M.K.Y.O. A.Ş.’nin unvanı Deniz M.K.Y.O. A.Ş. olarak değiştirilmiştir.
Kaynak: SPK

4.4.2.2 B Tipi Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları

2005 yıl sonu itibariyle 1 adet B tipi yatırım ortaklığı faaliyet göstermektedir (Tablo:4.13). İnfotrend B Tipi Menkul Kıymetler Yatırım Ortaklığı A.Ş. portföyünün %100'ü ters repo işlemlerinden oluşmaktadır.

TABLO 4.13. B TİPİ YATIRIM ORTAKLIKLARININ MEVCUT DURUMU

B Tipi Yatırım Ortaklıkları	Kuruluş Tarihi	Kayıtlı Sermaye Tavanı (Bin YTL)	Çıkarılmış Sermaye (Bin YTL)	Net Aktif Değer(*) (Bin YTL)	Toplam Piyasa Değeri (Bin YTL)
İNFOTREND	23.12.2004	5,000	5,000	5,607	6,050
TOPLAM		5,000	5,000	5,607	6,050
(*) NET AKTİF DEĞER=Portföy Değeri+Hazır Değerler+Alacaklar-Borçlar					
Kaynak: SPK					

4.4.2.3 Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları

Türkiye’de toplam net aktif değeri 2,209 milyon YTL, buna karşın piyasa değeri 2,489 milyon YTL olan 10 adet gayrimenkul yatırım ortaklığı faaliyet göstermektedir. İMKB’ye kote olan bu ortaklıkların portföylerinin %84.9’unu gayrimenkul yatırımları, %16.4’ünü para ve sermaye piyasası araçları oluşturmaktadır. Söz konusu ortaklıklara ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo:4.13’te verilmiştir.

TABLO 4.13. GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIKLARININ MEVCUT DURUMU

Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları	Kuruluş Tarihi	Kayıtlı Sermaye Tavanı (Bin YTL)	Çıkarılmış Sermaye (Bin TL)	Net Aktif Değer (Bin YTL)	Piyasa Değeri (Bin YTL)
1 AKMERKEZ	15.02.2005	27,400	13,700	758,811	637,598
2 ALARKO	31.07.1996	20,000	3,565	183,141	237,143
3 ATAKULE	21.08.2000	100,000	63,000	119,590	131,670
4 EGS	01.10.1997	75,000	50,000	16,797	21,500
5 GARANTİ	25.07.1997	500,000	73,800	103,967	160,884
6 İHLAS	23.12.1997	35,000	33,162	32,607	42,779
7 İŞ	06.08.1999	500,000	329,966	803,025	970,100
8 NUROL	03.09.1997	50,000	10,000	38,565	58,600
9 VAKIF	26.11.1996	100,000	15,000	56,752	57,750
10 YAPI KREDİ KORAY	24.12.1996	100,000	40,000	96,120	171,200
TOPLAM		1,507,400	632,193	2,209,379	2,489,125

4.4.2.4 Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Temel Veriler

Türkiye’de 2005 sonu itibariyle portföy değeri 110.4 milyon YTL (69.5 milyon \$) olan 2 adet girişim sermayesi yatırım ortaklığı faaliyet göstermektedir. Söz konusu ortaklıklardan İş Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.’nin yaklaşık 98.8 milyon YTL tutarındaki portföyünün %44.8’i girişim sermayesi yatırımlarından, %55.2’si menkul kıymetlerden, Vakıf

Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.'nin ise yaklaşık 11.6 milyon YTL'lik portföyünün %79.0'ı girişim sermayesi yatırımlarından, %21.0'ı menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

4.5. PORTFÖY YÖNETİM ŞİRKETLERİ

2005 yıl sonu itibarıyla Türk sermaye piyasasında faaliyet gösteren 19 adet portföy yönetim şirketi bulunmaktadır. Bu şirketlerin yönettiği portföy büyüklüğü 30,266 milyon YTL'dir. Yönetilen portföyün %1.9'u bireysel bazda, %94.9'u kurumsal bazda ve %3.1'i de tüzel kişi bazında yönetilmektedir (Tablo 4.14). ABD Doları bazında, 2004 yılına göre yönetilen portföy büyüklüğü %23.7 oranında artarak 18,105 milyon ABD Dolarından 22,395 milyon ABD Dolarına yükselmiştir.

TABLO 4.14 PORTFÖY YÖNETİM ŞİRKETLERİN MEVCUT DURUMU

	Portföy Yönetim Şirketleri	Sözleşme Sayıları (Adet)				Yönetilen Portföy Büyüklüğü (Milyon YTL)			
		Bireysel	Kurumsal	Tüzel Kişi	Toplam	Bireysel	Kurumsal	Tüzel Kişi	Toplam
1	Ak	0	24	0	24	0	4,019.7	0	4,019.7
2	Ata	0	10	0	10	0	146.2	0	146.2
3	Bender	0	9	0	9	0	162.9	0	162.9
4	Deniz	3	0	0	3	0.05	0	0	0.05
5	Eczacıbaşı-Ubp	222	11	0	233	10	127.9	0	137.9
6	Finans	794	14	22	830	125.7	851.03	14.01	990.74
7	Fortis	6	14	4	24	5.6	250.4	49	305
8	Garanti	17	29	30	76	51.6	3,465.9	250.2	3,767.7
9	Global	87	6	4	97	12.2	80	3	95.3
10	HSBC	0	10	0	10	0	1,873.8	0	1,873.8
11	Inter	11	5	1	17	9.1	8.3	0.24	17.6
12	İsviçre	243	5	16	264	15.6	21.6	4.8	42.2
13	İş	0	52	0	52	0	6,833.8	0	6,833.8
14	Koç	419	24	23	466	161.9	3,817.3	245.1	4,224.4
15	Oyak	130	14	8	152	19.4	971.1	34.6	1,025.2
16	Teb	258	17	13	288	174.6	1,026.4	12.3	1,213.5
17	Vakıf	0	12	2	14	0	90	315.1	405.2
18	Yapı Kredi	0	21	0	21	0	3,173.07	0	3,173.07
19	Ziraat	0	12	1	13	0	1,809.8	21.5	1,831.4
	Toplam (YTL)	2,190	289	124	2,603	586.1	28,730.05	950.01	30,266.2
	(ABD Doları)	2,190	289	124	2,603	433.7	21,257.9	702.9	22,394.5

Kaynak:SPK

4.6. VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSASI A.Ş.

Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş., Kurulumuzun 17/8/2001 tarih ve 9/1101 sayılı Kararına istinaden, SPKn'ın 40. maddesine göre, Devlet Bakanlığı'nın önerisi üzerine,

10/9/2001 tarih, 24558 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2001/3025 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur.

Borsa, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile her türlü türev araçtan oluşan sermaye piyasası araçlarının işlem göreceği piyasaları oluşturmak, geliştirmek, güven ve istikrar içerisinde, serbest rekabet koşulları altında, dürüstlük ve açıklık ilkeleri çerçevesinde faaliyette bulunmasını sağlamak amacıyla, dünyadaki gelişmelere paralel olarak anonim şirket şeklinde yapılandırılmış ve 04.07.2002 tarihinde Ticaret Siciline tescil edilerek tüzel kişilik kazanmıştır. Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine dayanılarak 27.03.2004 tarih ve 25415 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası Yönetmeliği ile de Borsa’nın işlem, üyelik, takas ve faaliyet esasları belirlenmiştir.

Kurulumuzca 05.03.2004 tarihinde Borsaya faaliyet izni verilmiş olup, 30.11.2004 tarihinde Borsanın üyelik giriş aidatı, üyelik teminatı, borsa payı, üyelerin Borsada yapacakları işlemler nedeniyle müşterilerine uygulayacakları kurtaj oranı ve Borsada işlem görecekt vadeli işlem sözleşmelerinin asgari unsurları onaylanmıştır.

Buna göre Borsada, Ege Standart 1 Baz Kalite Pamuk, Anadolu Kırmızı Sert Baz Kalite Buğday, Türk Lirası/Amerikan Doları paritesi, Türk Lirası/Euro paritesi, 91 ve 365 günlük Hazine Bonoları ve İMKB-30 ve İMKB-100 Fiyat Endeksine¹ dayalı vadeli işlem sözleşmelerinin işlem görmesi ve sözkonusu işlemlerin takasının Takasbank tarafından gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Borsa ile birlikte yürütülen çalışmaların tamamlanmasını müteakip, Borsa 04.02.2005 tarihinde faaliyete geçmiştir. Başlangıçta 10:00 ile 15:00 arasında olan seans saatleri piyasa katılımcılarından gelen talep üzerine Aralık 2005 ortasında uzatılarak 9:15 ile 16:00 arası (12:00-13:00 öğle tatili) olarak belirlenmiştir.

2005 yılında (pozisyon kapamalarla² birlikte) 3 milyar YTL’lik işlem hacminin gerçekleştiği VOB’da dayanak varlık bazında incelendiğinde toplam işlem adedi, YTL cinsinden işlem hacmi ile toplam açık pozisyon sayısı açısından ağırlığı dövizde dayalı sözleşmelerin oluşturduğu görülmektedir (Tablo: 4.15).

TABLO 4.15. VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSASI HACİM BİLGİLERİ

Sözleşme	Miktar (Adet)	Hacim (YTL)	Açık Pozisyon (*)
Endeks	164,931	658,743,565	5,890
Faiz	2,184	19,945,793	200
Döviz	1,603,797	2,240,018,049	134,063
Emtia	396	771,525	6
Genel Toplam	1,771,308	2,919,478,931	140,159
Pozisyon Kapamalar	61,563	110,110,015	-

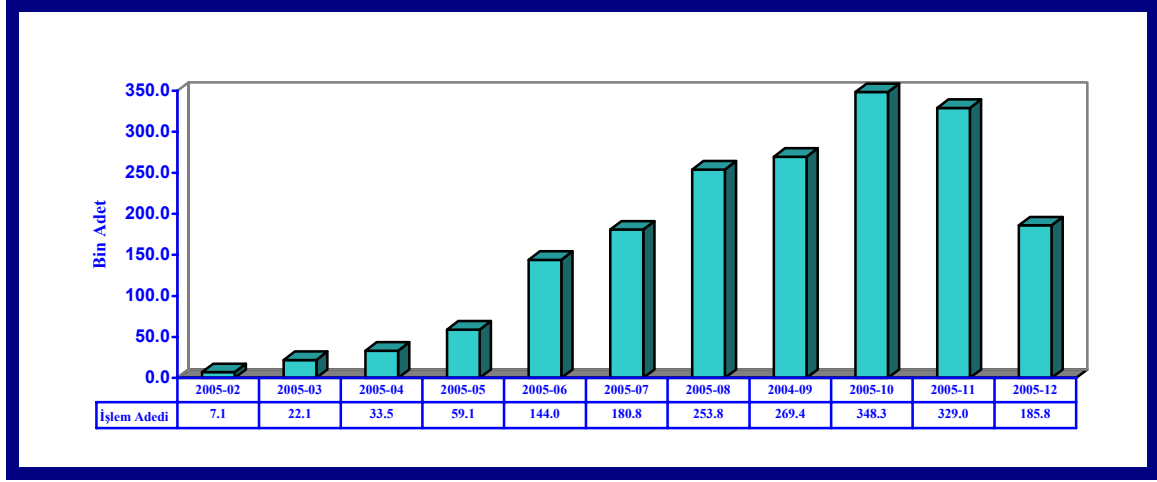
(*) 30.12.2005 tarihi itibarıyla

İşlem miktarına bakıldığında Ekim ayına kadar istikrarlı bir artış trendi görülmektedir. VOB’un açıldığı ilk ayda 7 bin olan işlem adedi Ekim ayında 348 bin adede çıkmıştır (Grafik: 4.14).

¹ İMKB 100 Endeksi vadeli işlem sözleşmesi diğer sözleşmelerden farklı olarak Kasım 2005 tarihinde işleme açılmıştır.

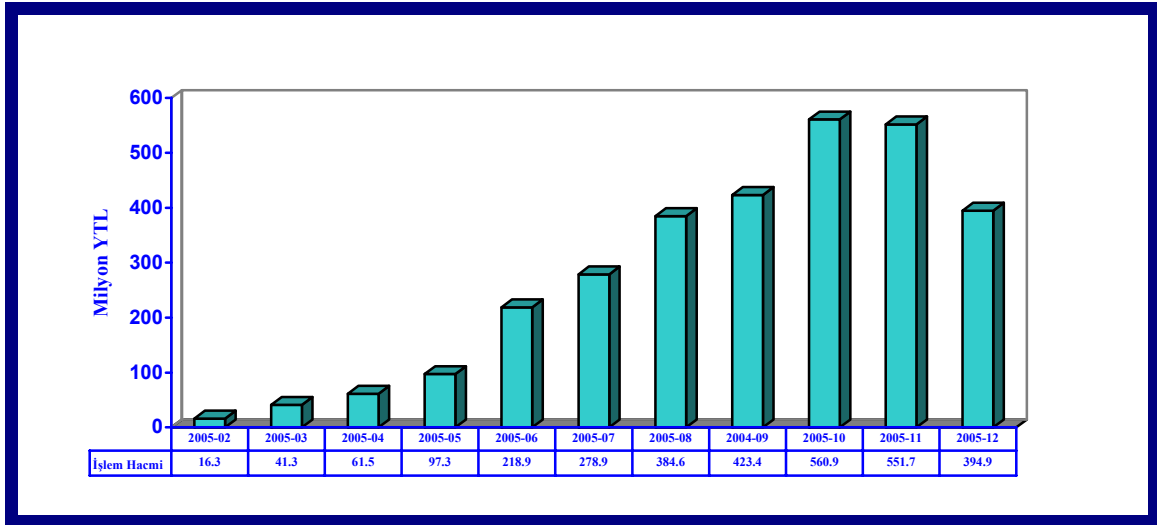
² Sözleşmenin vade gününde, piyasa katılımcıları tarafından henüz kapatılmamış açık pozisyonların sistem tarafından kapatılması.

GRAFİK 4.14. VOB İŞLEM MİKTARI

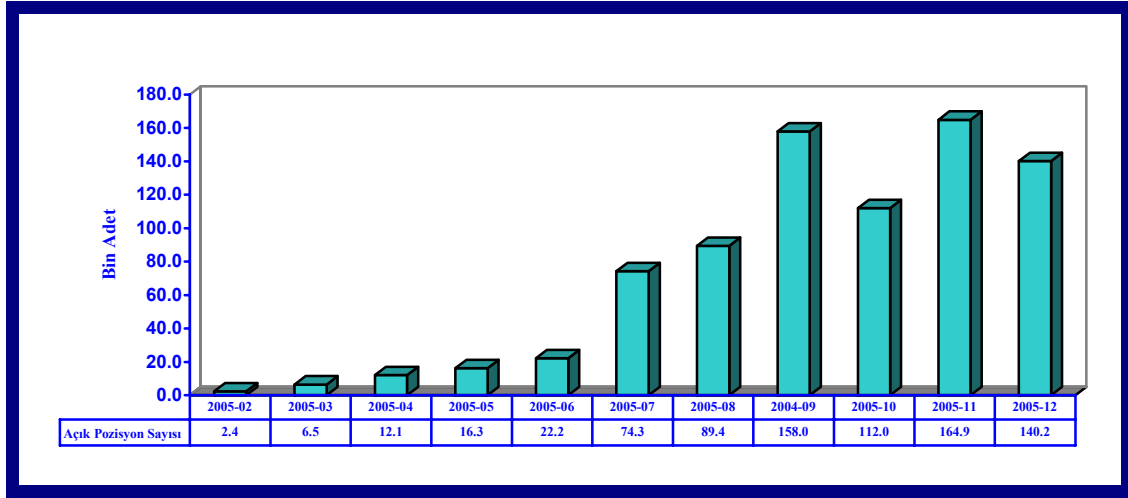
İşlem hacminde de Ekim ayına kadar istikrarlı bir artış trendi görülmektedir. VOB'un açıldığı ilk ayda 16 milyon YTL olarak gerçekleşen aylık işlem hacmi, Ekim ayında 560 milyon YTL değerine ulaşmıştır (Grafik: 4.15).

GRAFİK 4.15. VOB İŞLEM HACMİ

Ay sonları itibariyle açık pozisyon sayısının gelişimine bakıldığında Ekim ayına kadar bir artış trendi görülmektedir. VOB'un açıldığı ilk ay sonunda 2438 olan açık pozisyon sayısı, Kasım ayı sonunda 164,914 seviyesine ulaşmıştır (Grafik: 4.16).

GRAFİK 4.16 AÇIK POZİSYON SAYISININ GELİŞİMİ

4.7. MERKEZİ KAYIT KURULUŞU VE YATIRIMCILARI KORUMA FONU

15.12.1999 tarih ve 4487 sayılı Kanun ile SPKn'e eklenen 10/A maddesinde sermaye piyasası araçları ve bunlara ilişkin hakların özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından kayden izlenmesi hükme bağlanmıştır. Aynı madde uyarınca hazırlanarak Bakanlar Kurulu tarafından 21.06.2001 tarihinde yayımlanan "Merkezi Kayıt Kuruluşunun Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik" (MKK Yönetmeliği) MKK'nın bir "anonim ortaklık" şeklinde kurulmasını öngörmüş ve Kurulumuz tarafından hazırlanan ana sözleşmesinin, 26.9.2001 tarihli Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanması ile bir anonim ortaklık olarak kurulmuştur. İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (Takasbank), İMKB, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB) ve İAB, MKK'nın tüzel kişi kurucu ortaklarıdır.

SPKn ve ilgili mevzuat çerçevesinde MKK genel olarak; ihraççılar, aracı kuruluşlar ve hak sahipleri itibarıyla kaydi tutulan sermaye piyasası araçları ve bunlara ilişkin hakları kayden izlemek, üye grupları itibarıyla tutulan kayıtların birbiriyle tutarlılığını kontrol etmek ve Yatırımcıları Koruma Fonunu idare ve temsil etmek ile görevli ve yetkili kılınmıştır. MKK'nın kuruluş aşamasının tamamlanarak personel alımı ile birlikte fiilen faaliyete geçtiği tarihten 31.12.2002 tarihine kadar olan dönemde, kaydi sistemin gerekli yasal ve teknik alt yapısını oluşturmak amacıyla çeşitli projeler üretmeye yönelik çalışmalar tamamlanmış ve 22.12.2002 tarihinde "Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında" Tebliğin (Tebliğ) Resmi Gazete'de yayımlanması ile kaydi sisteme ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Katılma belgeleri ve hisse senetlerinin kaydileştirilmesi kapsamında, üyelerin üyelik işlemlerini tamamlayarak kaydi sistem mevzuatı çerçevesinde hazırlık yapmalarını ve yatırımcıların kaydi sisteme geçiş öncesinde geçiş prosedürü hakkında bilgilendirilmelerini teminen belirlenen usul ve esaslar Kurulumuzun 22.07.2004 tarihli kararıyla onaylanmış ve MKK Yönetmeliği ve Tebliğde bu yönde değişiklikler yapılmıştır.

Bu çerçevede yürütülen çalışmalar sonrasında hisse senetleri borsada işlem gören şirketlerin hisse senetlerinde MKK bünyesinde 28.11.2005 tarihinde kaydi sisteme geçilmiştir. MKK'dan alınan bilgilere göre MKK bünyesinde 2005 yılı sonu itibarıyla 68,389,398,941 YTL

piyasa değerinde 11,378,385,496 adet pay tutulmakta olup, 952,676'sı bakiyeli olmak üzere toplam 7,359,189 adet açık hesap bulunmaktadır.

Yine, Kurulumuzun 15.10.2004 tarihli kararı ile 25 Nisan 2005 tarihinden itibaren pilot kurumlardan başlayarak yatırım fonu katılma belgelerinin kaydileştirilmesine başlanmasına karar verilmiştir. Kurulumuzun 16.12.2005 tarihli kararı ile likit Fonlar dışındaki yatırım fonu katılma belgelerinin herhangi bir değişikliğe gidilmeden daha önce belirlendiği üzere 31.12.2005 tarihine kadar kaydileştirilmesi, likit fonların katılma belgelerinin kaydileştirilmesi işlemlerinin ise 31.3.2006 tarihine kadar tamamlanması öngörülmüştür. MKK'dan alınan bilgilere göre 2005 yılsonu itibarıyla kaydi sisteme geçilen 245 adet yatırım fonunda kaydileştirilen fon katılma belgesi pay adedi 263,726,540,878 olurken, 513,638'i bakiyeli olmak üzere açık hesap sayısı 9,709,873,677 olmuştur.

15.12.1999 tarih ve 4487 sayılı Kanun ile SPKn'e eklenen 46/A maddesi ile, haklarında tedrici tasfiye veya iflas kararı verilen aracı kurumların ve Bankalar Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla Bakanlar Kurulu Kararıyla faaliyetleri durdurulan SPKn'ın 50. maddesi (a) bendi hükmü kapsamındaki bankaların, yaptıkları sermaye piyasası faaliyetleri ve işlemleri nedeniyle müşterilerine karşı hisse senedi işlemlerinden doğan nakit ödeme ve hisse senedi teslim yükümlülüklerini ve SPKn'ın 46/B maddesinde düzenlenen görevleri SPKn'de öngörülen esaslara göre yerine getirmek ve tasfiye giderlerini karşılamak amacıyla kurulmuş olan Yatırımcıları Koruma Fonu (Fon), Kanun'un Fon'un temsil ve idaresi ile görevlendirdiği Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.'nin 21.10.2001 tarihinde kurulması ile faaliyete geçmiştir.

Fonun söz konusu görevleri yerine getirmek amacıyla kullanılan varlığının başlangıç kaynağı olan 10 milyon YTL İMKB tarafından 2001 yılı içinde Fon hesabına yatırılmıştır. Fonun diğer kaynakları aracı kuruluşların yatırdıkları yıllık ödentiler, Kurul, TSPAKB ve İMKB tarafından verilen idari para cezaları, tutarı Kurul tarafından belirlenen geçici ödentiler ve Fon varlığının getirisinden oluşmaktadır. MKK'dan alınan bilgilere göre 2005 yılı içerisinde Fon varlığı kamu bankalarında devlet tahvili, hazine bonosu ve mevduat olarak veya ters repo yapılmak suretiyle değerlendirilmiş olup 31.12.2005 tarihi itibarıyla değeri 84,147,573 YTL'dir.

2003 yılında hakkında tedrici tasfiye kararı verilen, Data Menkul Kıymetler Ticareti A.Ş.'nin tedrici tasfiye işlemleri sürdürülmüş olup, Data Menkul müşterilerinden kapsam dahilindekilerin zararları yıl içinde Fon tarafından tazmin edilmiştir. Karon Menkul Kıymetler A.Ş.'nin tedrici tasfiyesi, Kurulumuzun 14.10.2005 tarihli kararı ile Aracı Kurumların Tedrici Tasfiye Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 21'nci maddesi uyarınca sona erdirilmiş ve tedrici tasfiyenin kapandığı 01.12.2005 tarih ve 6443 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilmiştir. Fonun 2005 yılında tedrici tasfiye ve iflas kapsamında yaptığı giderler 46,274 YTL olmuştur.

Haklarında tedrici tasfiye veya iflas kararı verilen aracı kuruluşların yatırımcılarının hisse senedi ve hisse senedinden doğan nakit alacakları Kanun ile belirlenen ve her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılan limit dahilinde Fon tarafından ödenmektedir. 2005 yılı için söz konusu limit yatırımcı başına 40,724 YTL'dir.

4.8. İSTANBUL ALTIN BORSASI

İAB, 26 Temmuz 1995 tarihinde faaliyete geçmiş olup, bünyesinde Kıymetli Madenler Piyasası, Vadeli İşlemler Piyasası ile Kıymetli Maden Ödünç Piyasası bulunmaktadır.

İAB Kıymetli Madenler Piyasası'nda TL/Gr cinsinden gerçekleştirilen işlem hacminin, 2000 yılında 1.6 milyar YTL'den, ekonomik krizin etkisiyle 2001 yılında 0.5 milyar YTL'ye kadar gerilediği, daha sonra artış trendine girdikten sonra 2004 yılında düştüğü, 2005 yılında da bir önceki yıla göre %65.5 oranında azalarak 0.4 milyar YTL olarak gerçekleştiği görülmektedir. 2005 yılında \$/Ons cinsinden gerçekleştirilen işlem hacmi ise bir önceki yıla göre %49.3 oranında artarak 4.3 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir.

TABLO 4.16. İSTANBUL ALTIN BORSASI

Yıllar	İşlem Miktarı(Kg)			İşlem Hacmi	
	YTL/Gr	\$/Ons	Toplam	(Milyon YTL)	(Milyon \$)
1997	178,121	113,367	291,488	287	1,215
1998	265,532	173,748	439,280	684	1,640
1999	277,734	213,740	491,474	1,052	1,908
2000	299,740	129,430	429,170	1,681	1,160
2001	57,888	83,884	144,742	499	741
2002	47,837	95,149	142,986	749	942
2003	77,643	155,016	232,659	1,320	1,782
2004	58,839	221,425	280,264	1,068	2,909
2005	19,907	306,145	326,052	369	4,344

Kaynak: İAB

4.9. İMKB TAKAS VE SAKLAMA BANKASI A.Ş.

Mali piyasalarımızın önemli kurumlarından biri olan Takasbank, İMKB Hisse Senetleri Piyasası ile Tahvil ve Bono Piyasası, Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası ile yatırım fonu ve ortaklıklarının portföy varlıklarına yönelik olarak takas ve/veya saklama hizmetleri veren mevduat kabul etmeyen bir bankadır.³ Takasbank tarafından bu hizmetlerin yanı sıra, Borsa Para Piyasası aracılığıyla aracı kuruluşlara para piyasası hizmeti ile menkul kıymet kredisi ve ödünç menkul kıymet kredisi gibi hizmetler sunulmaktadır.

Takasbank tarafından sağlanan hizmetlerden 724 kuruluş yararlanmakta olup, Takasbank'tan alınan bilgilere göre borsada işlem gören hisse senetleri için MKK bünyesinde kaydi sisteme geçildiği Kasım 2005 sonu itibarıyla mislen saklamadaki hisse senedi tutarı toplam 11.29 milyar YTL nominal değerli 20.8 milyon adet olarak gerçekleşmiş olup, aynen saklama kasalarında toplam 0.83 milyar YTL nominal değerde 1.3 milyon adet hisse senedi bulunmaktadır. Öte yandan, 2005 yılı içerisinde 624 milyon YTL nominal değerli 1.1 milyon adet hisse senedinde kağıt değişim işlemi gerçekleştirilmiştir. Takasbank'ta borsada işlem gören hisse senetleri için MKK bünyesinde kaydi sisteme geçildiği Kasım 2005 sonu itibarıyla, açık hesap sayısı 1,079,217 adedi bakiyeli olmak üzere toplam 2,390,687 adet olmuştur. Bu sayı bir önceki yıla göre %9.8'lik bir artışı ifade etmektedir (Tablo: 4.17).

³Borsada işlem gören hisse senetleri için 28.11.2005 tarihinde MKK bünyesinde kaydi sisteme geçilmiş olup, Takasbank'ta mislen saklanmakta olan hisse senetleri artık MKK'da izlenmektedir.

TABLO 4.17. TAKASBANK A.Ş. ÖZET VERİLERİ

Hizmet Verilen Kuruluş Sayısı	724
Saklama Kasasında Bulunan Hisse Senedi (Mislen-Milyar Nominal YTL)	11.29
Saklama Kasasında Bulunan Hisse Senedi (Mislen-Adet-Milyon)	20.8
Saklama Kasasında Bulunan Pay Sayısı (Adet-Milyar)	413
Yatırım Fonu/Ortaklıkları Portföy Tutarı (Milyar YTL)	26.34
Emeklilik Fonları Portföy Tutarı (Milyar YTL)	1.14
Yatırım Fonu Katılma Belgesi (Adet- Milyon)	8.1
Saklama Kasasında Bulunan Hisse Senedi (Aynen- Nominal Milyar YTL)	0.83
Saklama Kasasında Bulunan Hisse Senedi (Aynen-Adet-Milyon)	1.3
Hisse Senedi Değişim İşlemi (Milyon Nominal TL)	624
Hisse Senedi Değişim İşlemi (Adet-Milyon)	1.1
Toplam Açık Hesap Sayısı	2,390,687
Bakiyeli Hesap Sayısı	1,079,217
Bakiyeli Hesap/Toplam Nüfus (%)	%1.5
Hisse Senetleri Pi. Takas Sistm. Yararlanan Kuruluş Sayısı	
- Aracı Kurum	100
- Banka	15
- Yatırım Fonu/Ortaklığı	313
- Emeklilik Fonu	96
- Portföy Yönetim Şirketi	20
Menkul Kıymet Takası (Milyar YTL)	91.05
Nakit Takası (Milyar YTL)	26.92
Tahvil ve Bono Takası (Milyar YTL)	1,387.1
Nakit Takası (Milyar YTL)	297.1
DİBS Kupon Ödemesi (Milyar YTL)	1.33
İtfa Ödemesi (Milyar YTL)	39.58
Elektronik Fon Transferi (EFT)	
- Gelen (Milyar YTL)	538
- Giden (Milyar YTL)	537
Takasbank Para Piyasası Günlük Ort. İşlm. Hacmi (Milyon YTL)	355.18
Takasbank Para Piyasası İşlem Hacmi (Milyar YTL)	90.22
(*) Borsada işlem gören hisse senetleri için 28.11.2005 tarihinde MKK bünyesinde kaydi sisteme geçilmiş olduğundan, Takasbank nezdindeki hisse senedi saklama bakiyeleri ve hesap sayısı bilgilerinde bu tarih esas alınmıştır.	
Kaynak: Takasbank A.Ş.	

4.10. TÜRKİYE SERMAYE PİYASASI ARACI KURULUŞLAR BİRLİĞİ

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), aracı kuruluşların üye olduğu, kamu tüzel kişiliği haiz öz düzenleyici bir meslek kuruluşudur. 2499 sayılı SPKn'ın 15/12/1999 tarihli ve 4487 sayılı Kanunla eklenen 40/B ve 40/C maddelerine dayanılarak kurulmuştur. TSPAKB Statüsü 11 Şubat 2001 tarih ve 24315 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Birliğin amacı; sermaye piyasasının ve aracılık faaliyetlerinin gelişmesini, Birlik

üyelerinin dayanışma ve sermaye piyasasının gerektirdiği özen ve disiplin içerisinde çalışmalarını, üyelerin iktisadi menfaatlerinin korunmasını, haksız rekabetin önlenmesini, mesleki konularda üyelerin aydınlatılmasını sağlamak üzere Kanun ve Statü ile verilen görevleri yerine getirmektir. Birlik; Kanunun 40/B maddesi uyarınca sermaye piyasasının ve aracılık faaliyetlerinin gelişmesini sağlamak üzere araştırmalar yapmak, Birlik üyelerinin sermaye piyasasının gerektirdiği özen ve disiplin içerisinde çalışmalarına yönelik meslek kurallarını oluşturmak, haksız rekabeti önlemek, bu konularda gerekli önlemleri almak, kendisine mevzuatla bırakılan veya Kurulca belirlenen konularda düzenlemeler yapmak, yürütmek, denetlemek, Birlik Statüsünde öngörülen disiplin cezalarını vermek amacıyla ilgili hususlarda üye kuruluşlarla işbirliği yapmak, mesleki gelişmeleri, idari ve yasal düzenlemeleri izleyerek bu konuda üyeleri aydınlatmakla görevli ve yetkili kılınmıştır.

Öz düzenleyici bir kurum olan Birlik, Statüsü gereğince üyelere, yatırımcılara ve diğer sosyal paydaşlara yönelik araştırma, eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerine 2005 yılı içinde de geniş yer vermiş, aracı kuruluş çalışanlarının lisanslama sınavlarına hazırlanmalarına katkıda bulunmak amacıyla eğitim faaliyetlerinde bulunmuştur. Bunların yanında Kurulun düzenleme faaliyetlerinin olduğu pek çok konuda aracı kuruluşların görüş ve önerilerinin Kurula iletilmesini sağlamıştır.

4.11. ARACI KURULUŞLAR

Türkiye’de, 2005 yılı sonu itibariyle sermaye piyasasında faaliyet gösteren, 8 adedi faaliyetleri geçici olarak durdurulmuş olan 108 aracı kurum ve 41 banka olmak üzere toplam 149 aracı kuruluş bulunmaktadır.

2005 yılı içerisinde toplam 4 adet aracı kurumun faaliyetleri geçici olarak durdurulmuş, bu aracı kurumlardan 3 adedinin yeniden faaliyete geçmesine izin verilirken, 4 adet aracı kurumun da sahip olduğu tüm faaliyet yetki belgeleri iptal edilmiştir. 2005 yıl sonu itibariyle 8 adet aracı kurumun geçici kapalılık durumu devam etmektedir. 2005 yıl sonu itibariyle, aracı kurumların, yatırım bankalarının, ticari bankaların, Kurulumuz iznine tabi olarak gerçekleştirebildikleri faaliyetlere ilişkin yetki ve izin belgeleriyle ilgili bilgiler aşağıda verilmektedir (Tablo 4.18).

TABLO 4.18. ARACI KURULUŞLARIN FAALİYET BELGELERİ

Belgenin Türü	Aracı Kurumlar	Yatırım Bankaları	Ticari Bankalar
Alım Satım Aracılığı Yetki Belgesi	108	10 (borsa dışında)	31 (borsa dışında)
Halka Arza Aracılık Yetki Belgesi	59	3	-
Portföy Yöneticiliği Yetki Belgesi	57	2	-
Yatırım Danışmanlığı Yetki Belgesi	51	3	-
Repo-Ters Repo İşlemleri Yetki Belgesi	67	10	30
Kredili Menkul Kıymet, Açığa Satış ve Menkul Kıymetlerin Ödünç Alma ve Verme İşlemleri İzin Belg.	98	-	-
Türev Araçların Alım Satımına Aracılık Yetki Belgesi (VOBAŞ)	40	1	8
Altın ve Döviz Dayalı Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerinin Alım Satımına Aracılık Yetki Belgesi* (İAB-VOBAŞ)	2	-	6

* Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılmış olan Kıymetli Madenler Borsası Üyelik Belgesi Verilme Esasları ile Kıymetli Madenler Borsası Aracı Kurumlarının Kuruluş ve Faaliyet Şartlarına İlişkin Yönetmelik uyarınca Hazine Müsteşarlığı tarafından kuruluş ve faaliyet izni verilen 2 adet kıymetli maden aracı kuruluşu ile 3 adet yetkili müessese de Altın ve Döviz Dayalı Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerinin Alım Satımına Aracılık yetki belgesine sahiptir.

Aracı kurumlar, ülke çapında merkez dışı örgütleri vasıtasıyla faaliyet göstermekte olup, 2005 yıl sonu itibarıyla 238 adet şube, 76 adet irtibat bürosu ve bankalarla tesis ettikleri 30 adet acentede hizmet vermektedirler.

İkincil piyasa işlemlerinin aracı kuruluşlar bazında dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir (Borsa dışı işlemler de dahil).

TABLO 4.19. İKİNCİ EL PİYASA İŞLEMLERİNİN ARACI KURULUŞLAR BAZINDA DAĞILIMI

	2003		2004		2005	
	Milyar YTL	Milyar \$	Milyar YTL	Milyar \$	Milyar YTL	Milyar \$
Hisse Senedi						
-Aracı Kurum	293	200	417	296	539	401
Tahvil/Bono (Repo da dahil)						
-Aracı Kurum	629	552	857	723	885	659
-Banka	1,731	1,494	2,939	2,422	3541	2639
Toplam İşlem Hacmi	2,653	2,246	4,213	3,441	4,965	3,699

Not: İşlemler çift taraflı olarak hesaplanmıştır.

5. SERMAYE PİYASASI KURULU 2005 YILI FAALİYETLERİ

Türkiye’de sermaye piyasaları ile ilgili gelişmeler her ne kadar Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar uzansa da, sağlıklı ve düzenli işleyen bir yapı ancak 1980’lerden itibaren kurulabilmiştir

1981 yılında çıkarılan Kanunla kurulan SPK sermaye piyasalarının düzenlenmesi, denetlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla yeni araçlar, kurumlar oluşturmuştur. İlk dönem birincil piyasaların düzenlenmesi amacıyla çalışmalar yapılırken, bir yandan da ikincil piyasaların oluşturulması çalışmalarına hız verilmiş ve 1985 yılının sonunda “Kambyo, Esham ve Tahvilat Borsası” İMKB olarak yeniden açılmıştır.

1980’li yılların başlarındaki düzenlemelerle Türkiye’de sermaye piyasaları hızlı bir gelişim sürecine girmiş ve gerek birincil gerekse ikincil piyasalarla ilgili göstergelerde önemli iyileşmeler yaşanmıştır.

2005 yılında da sermaye piyasası yatırımcıları ve ihraççılar ile diğer örgüt ve kamu kurumlarıyla diyaloga büyük önem verilmiştir. Bu bağlamda, şikayet, eleştiri ve önerilerin alınmasını ve değerlendirilmesini sağlayacak bir sistem kurulmuş ve bu sistemden kanun ve tebliğ hazırlıklarında büyük ölçüde yararlanılmıştır. Özellikle İMKB, İAB, TSPAKB, Aracı Kurum Yöneticileri Derneği ile yakın bir iş birliği ve koordinasyon içinde çalışılmış ve diğer kuruluşların çalışmalarına destek verilmiştir.

Ayrıca yatırımcılar ve sermaye piyasası çalışanlarının, istedikleri anda şikayetlerini ve bilgilenme isteklerini internet üzerinden gerçekleştirmelerine olanak sağlayan uygulama devam ettirilmiştir. Bu sayede gelen şikayet ve bilgilenme istekleri daha hızlı bir şekilde değerlendirilebilmektedir.

2005 yılı içinde SPK Karar Organı 54 kez toplanarak faaliyet alanları ile ilgili çeşitli konularda 1,598 adet Kurul kararı almıştır.

5.1. DÜZENLEME

SPK’nın temel fonksiyonlarından birisi düzenlemedir. Kurul 2005 yılında Kanunla kendisine verilen yetki çerçevesinde sermaye piyasası kurumlarına, araçlarına, piyasaya ve yatırımcıları korumaya yönelik pek çok düzenleme yapmıştır. Bu düzenlemeler ana başlıklar itibariyle sınıflandırılarak aşağıda özetlenmiştir.

5.1.1. Yönetmelikler

1. Aracı Kurumların Tedrici Tasfiye Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik’te tasfiye bakiyesinin dağıtımına ilişkin değişiklik (05.05.2005 tarihli Resmi Gazete).
2. İMKB Yönetmeliğinde, müşteri emirlerinde geçerlilik süresi ile ilgili değişiklik (11.01.2005 tarihli Resmi Gazete).
3. İMKB Kotasyon Yönetmeliğinde, birleşmelerde kotasyon ve yatırım ortaklığı hisse senetlerinin kotasyonuna ilişkin değişiklik (11.01.2005 tarihli Resmi Gazete).
4. İMKB Tahvil ve Bono Piyasası Yönetmeliğinde, emirlerin telefon yerine otomatik alım satım sistemi üzerinden iletilmesine bağlı değişiklik ile YTL’ye uyum sağlanmasına ve

bazı detay düzenlemelerin İMKB Yönetim Kurulu kararı ile düzenlenmesinin sağlanmasına yönelik değişiklikler (11.01.2005 tarihli Resmi Gazete).

5. Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelikte, ilgili borsa yönetim kurulunda SPK temsilcisi bulundurulması uygulamasına son verilmesine yönelik değişiklik (05.02.2005 tarihli Resmi Gazete).
6. Aracı Kurumların Tedrici Tasfiye Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte, tedrici tasfiye giderlerine faiz işletilip işletilmeyeceğine açıklık getirmek amacıyla yapılan değişiklik (05.05.2005 tarihli Resmi Gazete).
7. İMKB Yönetmeliğinde, temerrütler nedeniyle kademeli disiplin para cezası uygulamasına son verilmesi ve temerrüde düşen üyeden temerrüt faizinin yanısıra çeşitli kriterlere göre ilave teminat yatırmasının istenebilmesinin düzenlenmesine yönelik yapılan değişiklik (14.07.2005 tarihli Resmi Gazete).
8. İMKB Kotasyon Yönetmeliğinde, DİE tarafından yayınlanan ÜFE'nin TEFE yerine geçmiş olması nedeniyle yapılan değişiklik (14.07.2005 tarihli Resmi Gazete).
9. İMKB Hisse Senetleri Piyasası Yönetmeliğinde, emir düzeltilmesi veya iptaline ilişkin değişiklik (14.07.2005 tarihli Resmi Gazete).
10. Borsa Dışı Teşkilatlanmış Menkul Kıymetler Piyasalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelikte, bütçe ve personel kadrosu için ilgili genel kurul onayının aranmaması, ancak ilgili yönetim kurulu tarafından genel kurula bilgi verilmesinin sağlanması ve yönetim kurulunda SPK temsilcisi bulundurulmasını öngören hükmün kaldırılmasına yönelik değişiklik (13.08.2005 tarihli Resmi Gazete).
11. Kıymetli Madenler Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelikte, yönetim ve temsilde sorun yaşanmasını önlemek açısından borsa başkanlığına vekalet edilmesine ilişkin esasın belirlenmesine yönelik değişiklik (08.09.2005 tarihli Resmi Gazete).

5.1.2. Kurul Tebliğleri

1. Aracı kurumların ortak, yönetici, denetçi, müfettiş ve ihtisas personeli hakkında suç duyurusunda bulunulmasının yapılacak başvurularda bekletici husus olarak dikkate alınması uygulamasına son verilmesi ve aracı kurum genel müdürlerinin grup şirketlerinde, borsalar ve teşkilatlanmış piyasalar, takas ve saklama kuruluşları ve finansal kuruluşlarda görev alması ile aracı kurumların yönetim kurulu üyelerinin Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde şirketle rekabet etme ve muamele yapmalarına imkan getirilmesi amacıyla Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kurumlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'de değişikliğe gidilmiştir (08.06.2005 tarihli Resmi Gazete).
2. Kredili alım yapılan bir şirket tarafından ihraç edilen hisse senedi tutarının aracı kurumun özsermayesinin %50'si ile sınırlandırılması ve borsaya bildirilen ve peşin olmayan alım veya satım emirlerinde temerrüde düşen müşterilerin mağduriyetinin önlenmesi için temerrüt tutarına ilişkin olarak getirilen istisna hükmünde yer alan tutarın 1,000 YTL'den 10,000 YTL'ye artırılmasını teminen Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğ'de değişikliğe gidilmiştir (08.06.2005 tarihli Resmi Gazete).

3. Yurt dışı piyasalarda yapılan alım-satım aracılığı faaliyeti için Kurula herhangi bir bildirimde bulunmadan işlemlere başlanması uygulamasının kaldırılarak söz konusu faaliyete başlanmadan önce gerekli bilgi ve belgelerle Kurula bildirimde bulunma zorunluluğu getirilmesi ve Kuruldan türev araçların alım-satımına aracılık yetki belgesi almış aracı kuruluşların, yurt dışı piyasalarda alım-satım aracılığı için belirlenen esaslar çerçevesinde, yurt dışı piyasalarda işlem gören türev araçların alım-satım aracılığı faaliyetini Kurulca uygun görülmesi kaydıyla yürütebilmelerine imkan tanınması ile Aracı kurumların ölçek ekonomilerinin avantajlarından ve farklı sektörler arasındaki sinerjiden yararlanmalarını sağlamak, gelir kaynaklarını çeşitlendirmek ve ilgili kurum ve kuruluşlardan gerekli izinleri almak şartıyla müşteri kitlelerine sundukları ürün ve hizmet yelpazesini genişletmelerine imkan sağlamak amacıyla, Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kurumlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’de değişikliğe gidilmiştir (04.09.2005 tarihli Resmi Gazete).
4. Aracı Kurumların yatırımcıları sermaye piyasası araçlarından kaynaklanabilecek risklere karşı bilgilendirmelerini teminen Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kurumlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’de değişikliğe gidilmiştir (23.12.2005 tarihli Resmi Gazete).
5. Seri: IV No: 36 Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ’de, haciz işlemlerinin uygulama sürecine ilişkin ayrıntıların belirlenmesine yönelik değişiklik (15.04.2005 tarihli Resmi Gazete).
6. Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Olan Halka Açık Anonim Ortaklıkların Temettü ve Temettü Avansı Dağıtımında Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ’de değişiklik yapılarak, temettü avansının ilgili hesap dönemi sonunda yeterli kâr oluşmaması veya zarar oluşması durumlarında bir önceki yıla ait bilançoda yer alan olağanüstü yedek akçelerin yanı sıra olağanüstü yedek akçe tutarının zararı karşılamaya yeterli olmaması durumunda temettü avansı karşılığında alınan teminatın (Dağıtılacak temettü avansı tutarının tamamı, şirket ortakları veya ortaklardan biri tarafından taahhüt edilecek ve bu taahhüt Türkiye’de faaliyet gösteren bir bankadan usulüne göre alınacak “kayıtsız şartsız ödeme taahhüdü” içeren en az ilgili yıl hesaplarının görüşüleceği genel kurul tarihinden 10 işgünü sonrasına kadar geçerli olacak banka teminat mektubu veya devlet iç borçlanma senedi ile teminat altına alınacaktır) paraya çevrilip gelir kaydedilerek bu tutardan mahsubuna imkan tanınmıştır (26.03.2005 tarihli Resmi Gazete).
7. Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VIII No:44) ile Kurulumuz tarafından duyurulan süreler içerisinde sınavlara başvurarak geçiş döneminden yararlanan kişiler için 2005 Mayıs ayı sonunda dolan süre 2006 yılı Eylül ayı sınav sonuçlarının açıklandığı tarihe kadar uzatılmıştır (13.05.2005 tarihli Resmi Gazete).
8. Sermaye piyasası kurumlarının kurucuları aleyhinde Tebliğlerde sayılan fiillerden dolayı suç duyurusunda bulunulmuş olması halinde, söz konusu kurumların başvurularının sonuçlandırılmasının, yargılama sonuçlanıncaya kadar ertelenebileceği yönündeki hükmün yürürlükten kaldırılması nedeniyle Seri:V, No:59 sayılı Portföy Yöneticiliği Faaliyetine ve Bu Faaliyette Bulunacak Kurumlara İlişkin Esaslar Tebliğinin 8’inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin ikinci paragrafı; Seri:VI, No:11 sayılı Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliğinin 7’nci maddesinin ikinci fıkrası; Seri:VII, No:10 sayılı Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliğinin 10’uncu maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır (16.06.2005 tarihli Resmi Gazete).

5.1.3. Kurul Kararları

1. Kurulumuz tarafından SPKn'nın 47'nci maddesi uyarınca yapılan incelemeler sonucunda haklarında borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem yapma yasağı getirilen kişi ve kurumlar tarafından manipülasyona konu olan hisse senedinde gerçekleştirilen manipülatif işlemlere ait işlem yapma yasağı tarihi itibarıyla tamamlanmamış takas işlemlerinin bulunması halinde bu kişilere ait işlemlerin takasının gerçekleştirilmemesi hususunda İMKB ve Takasbank'ın bilgilendirilmesi (16.11.2005 tarih ve 47/1353 sayılı Kurul Kararı).
2. İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş. nezdinde fiziken saklanmakta olan hisse senetlerinin 28.11.2005 tarihinde kaydileştirilmesi ve Takasbank'ın saklamaya ilişkin görev ve yetkilerinin Merkezi Kayıt Kuruluşuna aktarılması nedeniyle SPKn'nın 47'nci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinde tanımlanan suçların işlendiğinin tespit edilmesi durumunda, Kurulumuzca SPKn'nın 46'ncı maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi uyarınca söz konusu fiilleri doğrudan veya dolaylı olarak işledikleri tespit edilenler hakkında Kurulca uygulanan borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem yapma yasağına ilişkin uygulama esaslarının belirlenmesi (29.12.2005 tarih ve 54/1579 sayılı Kurul Kararı).
3. Aracı kurumların hisse senedi alım-satım işlemlerinde müşterilerinden tahsil edecekleri aracılık komisyonlarının, 01.01.2006 tarihinden itibaren aracı kurum ve müşteri arasında serbest olarak belirlenebilmesi uygulamasına geçilerek asgari komisyon ve komisyon iadesi uygulamasına son verilmesi (14.10.2005 tarih ve 40/1243 sayılı Kurul Kararı).
4. 31.12.2006 tarihine kadar 4487 ve 3794 sayılı Kanun ile değişik 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 46/B maddesinin dokuzuncu fıkrasında yer alan Yatırımcıları Koruma Fonu'ndan yapılacak ödemelere ilişkin tutarın 44,715 YTL, Geçici 2'nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan Özel Fon'dan aracı kurum alacaklılarına yapılabilecek azami ödeme tutarının ise 11,924 YTL olarak uygulanması (16.12.2005 tarih ve 52/1473 sayılı Kurul Kararı).
5. İMKB Hisse Senetleri Piyasası temerrüt esaslarının yeniden belirlenmesi için ilgili mevzuatta değişiklik yapılmasına yönelik hazırlıkların yapılması (15.04.2005 tarihli Kurul Kararı).
6. İMKB Hisse Senetleri Piyasası ile Tahvil ve Bono Piyasası temerrüt esasları ile bu kapsamda teminat esaslarında değişiklik (25.08.2005 tarihli Kurul Kararı).
7. Borsa Dışı Teşkilatlanmış Menkul Kıymetler Piyasalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik uyarınca Kurucu Şirket olması öngörülen Gelişen İşletmeler Piyasaları A.Ş.'nin esas sözleşmesine ilişkin başvuru çerçevesinde kuruluş işlemlerine yönelik çeşitli hususların koordinatör olarak görevlendirilen TSPAKB'ye bildirilmesi (14.07.2005 tarihli Kurul Kararı).
8. Gelişen İşletmeler Piyasaları A.Ş.'nin düzenlenen esas sözleşmesinin ve ortaklık yapısının son halinin uygun görülmesi (09.12.2005 tarihli Kurul Kararı).
9. VOB'a faaliyet izni verilmesi kapsamında çeşitli hususların VOB'a bildirilmesi (13.01.2005 tarihli Kurul Kararı).

10. VOB Esas Sözleşmesinde öngörülen değişikliğin olumlu karşılanması (24.03.2005 tarihli Kurul Kararı).
11. VOB sermayesinin 6 milyon YTL'den 9 milyon YTL'ye yükseltilmesine ilişkin esas sözleşme değişikliğine izin verilmesi (28.10.2005 tarihli Kurul Kararı).
12. Kaydi sisteme geçiş nedeniyle portföy yönetim şirketleri ve özel finans kurumlarının MKK nezdinde yürütmeleri gereken işlemlerde izlenecek yöntemin belirlenmesi (11.02.2005 tarihli Kurul Kararı).
13. Kaydi sisteme geçiş ile birlikte MKK tarafından kayden izlenecek hisse senetleri ve yatırım fonu katılma belgelerine ilişkin teslim, iptal ve imha işlemlerinin hazırlanan esaslar çerçevesinde yürütülmesi (14.10.2005 tarihli Kurul Kararı).
14. MKK bünyesindeki kaydi sistemde imtiyaz hakkı taşıyan hisse senetlerinin izlenmesine yönelik çeşitli esasların belirlenmesi (28.10.2005 tarihli Kurul Kararı).
15. Hisse senetleri İMKB'de işlem gören şirketlerin hisse senetleri için MKK bünyesinde kaydi sisteme 28.11.2005 tarihinde geçilmesi (28.10.2005 tarihli Kurul Kararı).
16. Kurumsal yönetim ilkelerinde değişiklik yapılması (07.02.2005 tarihli Kurul Kararı).
17. 31.12.2004 tarihli mali tabloların enflasyona göre düzeltilmesi ile kâr dağıtımına tabi işletmelerin kâr dağıtım esasları (25.02.2005 tarihli Kurul Kararı).
18. 2005 yılında mali tabloların enflasyona göre düzeltilmesi uygulamasına son verilmesi (17.03.2005 tarihli Kurul Kararı).
19. Aktif bir piyasası olan finansal araçların değerlemesi (27.05.2005 tarihli Kurul Kararı).
20. Kurulumuza yapılan/yapılacak başvurularda düzenlenecek izahname ve sirkülerlerde yer alacak mali tablolar ile ilgili esaslar (27.07.2005 tarihli Kurul Kararı).
21. Kurulumuzun muhasebe standartları düzenlemeleri çerçevesinde Türk Ticaret Kanunu'nun 324'üncü maddesinin uygulanmasına ilişkin esaslar (05.09.2005 tarihli Kurul Kararı).
22. Borsa'da işlem gören hisse senetlerinin kaydileştirilecek olması ve "TL" ifadelerinin "YTL" olarak değiştirilmesi sebebiyle hisse senetleri borsada işlem gören şirketlere ilişkin izahname ve sirkülerler, hisse senetleri borsada işlem gören raf kayıt sistemindeki şirketlere ilişkin izahname ve raf kayıt belgesi, ilk ve ikincil halka arzlara ilişkin izahname ve sirkülerler ile sözkonusu belgelere ilişkin hazırlama kılavuzlarının değiştirilmesi (25.11.2005 tarihli Kurul Kararı).
23. 2004 faaliyet dönemine ilişkin olarak olağan genel kurul toplantısını yapmamış olan şirketlerin genel kurul toplantılarının yapılmamasından dolayı zarar gören ortaklarının ve diğer kişilerin yasal koşullar olduğu takdirde Türk Ticaret Kanununun 336'ncı maddesi uyarınca yönetim kurulu üyeleri ile şirket iç denetçilerinin sorumluluğu için yasal yollara başvurma haklarının bulunduğu ilişkin duyuru (29.12.2005 tarihli Kurul Kararı).
24. İlk defa enflasyona göre düzeltme işlemi sonucunda ortaya çıkan geçmiş yıl zararlarının mahsubuyla, ilk defa enflasyona göre düzeltme işlemi sonucunda ortaya

çıkan geçmiş yıl karlarının sermayeye eklenmesine ilişkin esaslar (13.01.2005 tarihli Kurul kararı).

25. Kurulumuzun Seri:XI, No:20 sayılı "Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Mali Tabloların Düzeltilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliği", Seri:XI, No:21 sayılı "Sermaye Piyasasında Konsolide Mali Tablolara ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliği" ve Seri:XI, No:25 sayılı "Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliği" hükümleri uyarınca Kurulumuzca değerlendirilen tereddütlü hususlarla ilgili olarak muhasebe standardı açıklamaları (25.02.2005 tarihli Kurul kararı).
26. Kurulumuzun muhasebe standartları düzenlemeleri çerçevesinde Türk Ticaret Kanununun 324'üncü maddesinin uygulanması ile ilgili esaslar (05.09.2005 tarihli Kurul kararı).
27. 2005 yılında mali tabloların enflasyona göre düzeltilmesi uygulamasına son verilmesi (17.03.2005 tarihli Kurul kararı).
28. Kurulumuzun 28.04.2005 tarihli toplantısında sermaye piyasasında faaliyette bulunanların lisanslanmasında modül geçme sistemi ile ilgili olarak;
 - Adayın ilk kez girdiği sınav sonuçlarının açıklandığı tarih ile lisans belgesi almaya hak kazandığı tarih arasında 2 yıldan fazla bir sürenin geçmiş olması halinde lisans belgesi verilmesinin yenileme eğitimine katılma şartına bağlanmasına,
 - Adayın ilk kez girdiği sınav sonuçlarının açıklandığı tarih ile lisans belgesi almaya hak kazandığı tarih arasında 4 yıldan fazla bir sürenin geçmiş olması halinde ise başarılı olduğu dersler dahil tüm derslerden yeniden sınava girmesine,karar verilmiştir.
29. Kurulumuz koordinatörlüğünde yürütülmekte olan "Olağanüstü Durum Merkezi" (ODM) çalışmalarında uygulanacak esasların belirlenmesine ilişkin karar (11.02.2005 tarihli Kurul Kararı).
30. Tüm sermaye piyasası kurum ve kuruluşlarında ortak saat kaynaklarının kullanılmasına ve bu ortak saatin, internet üzerinden atomik saatler vasıtası ile Koordine Evrensel Zaman servisi veren ABD'deki Ulusal Standartlar ve Teknoloji Enstitüsü (National Institute of Standards and Technology, NIST) kaynağındaki sunucular vasıtasıyla alınmasına ilişkin karar (14.10.2005 tarihli Kurul Kararı).
31. Likit fonlarda piyasaların kapalı olduğu saatlerde katılma belgesi nakit ihtiyacının karşılanması için fon adına açılacak kredili hesaplardan, fonun gecelik ve faizsiz olarak kredilendirilmesi (10.08.2005 tarihli Kurul kararı).
32. Yatırım fonlarının ve emeklilik yatırım fonlarının malvarlıklarının yapay yollarla artırılmasının önlenmesi (10.06.2005 tarihli Kurul kararı).
33. Yatırım fonlarının dönüştürülmesi, birleştirilmesi ve kurucusunun değiştirilmesi uygulamaları hakkında uygulama değişikliği (24.03.2005 tarihli Kurul kararı).

34. Yatırım fonlarının hazine ihalelerine katılım, aynı gün valörlü DİBS işlem esasları hakkında düzenleme (17.03.2005 tarihli Kurul kararı).
35. Yatırım fonu ve emeklilik fonlarında giderlerin, fon kurucusu tarafından karşılanmayıp, fonun mal varlığından karşılanması (06.01.2005 tarihli Kurul kararı).
36. Emeklilik yatırım fonları ek kayda alma ücretlerinin, Kurulumuzun seri:VII, no:10 sayılı "Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği"nin "Artırım Giderleri" başlıklı 32. maddesi hükmünde düzenlenmesi (03.06.2005 tarihli Kurul kararı).
37. Emeklilik yatırım fonlarının, borsa yatırım fonu katılma belgelerini, fon portföylerine dahil edebilmesi (2005 tarihli Kurul kararı).
38. Menkul kıymet yatırım ortaklıklarının yönetim kurulu üyelerinde aranan şartlar ile hisse senetlerinin devrine ilişkin esaslar (07.02.2005 tarihli Kurul kararı).
39. Portföy yönetim şirketlerinin bireysel portföy yönetimine konu varlıklarının saklanması ile ilişkin ilke ve esaslar (17.06.2005 tarihli Kurul kararı).

5.2. DEVAM EDEN DÜZENLEME VE DİĞER ÇALIŞMALAR

Kurulumuzca başlanmış olup 2005 yıl sonu itibariyle devam eden düzenleme ve diğer çalışmalar ana başlıkları itibariyle aşağıda verilmiştir:

- Sermaye Piyasası Kanununun günün koşullarına ve AB düzenlemelerine uygun olarak yenilenmesi,
- Tezgahestü vadeli işlemlerin bankalar ve aracı kurumlar aracılığıyla yapılmasına izin verilmesi,
- Aracılık sektörünün yeniden yapılandırılması,
- VOB'un yapısının ve ürün çeşitliliğinin geliştirilmesi,
- KOBİ'lerin sermaye piyasasından fon temin etmeleri için borsa dışı teşkilatlanmış piyasa oluşturulması bağlamında kuruluş işlemleri tamamlanan Gelişen İşletmeler Piyasaları A.Ş.'nin faaliyete geçmesi ve bu kapsamda alım-satım ve takas sisteminin oluşturulması,
- Devlet İç Borçlanma Senetlerinin MKK Bünyesinde kaydıleştirilerek müşteri ismine saklanması ve izlenmesi,
- Mevzuatın sadeleştirilmesi, Avrupa Birliği düzenlemeleri ve uygulamaları ile uyumlu hale getirilmesi,
- Geleceğe yönelik bilgilerin kamuya açıklanmasında uygulanacak standartların belirlenmesi,
- Kurumsal Yönetim İlkelerinin sürekli olarak güncelliğinin korunması ve yaygın olarak kullanılmasının sağlanması,

- Halka açık şirketlerin birleşme ve bölünme işlemlerinin küresel rekabeti engellemeyecek şekilde ve AB düzenlemelerine uyumlu olarak düzenlenmesi,
- Halka arzlarda izahnamenin düzenlenmeyeceği ya da yayınlanmayacağı hallerin belirlenmesi,
- Halka açılmalarda izahnamenin, halka arz yapan şirketin ve aracı kuruluşun internet sitesinde yayınlanmasının olanaklı hale getirilmesi ve Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) çalışması kapsamında onaylı izahnamelere elektronik ortamda ulaşılmasının sağlanması,
- Halka açık şirketlerin kamuya açıklanmış, menkul kıymetin fiyatına etki edebilecek her türlü bilgiyi belirli bir süre içinde kamuya duyurarak, bu bilgilerin internet sitelerinde belirli bir süre için bulundurmakla yükümlü hale getirilmeleri,
- Kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kuruluna verilen sermaye artırım yetkisinin en fazla beşer yıllık sürelerle genel kurul tarafından yönetim kuruluna verilmesi yönünde düzenlemelerin yapılması,
- Seri:IV No:9 İhraççıların Muafiyet Şartlarına ve Kurul Kaydından Çıkarılmalarına İlişkin Esaslar Tebliği ile belirlenmiş olan rakamların güncellenmesi amacıyla söz konusu Tebliğ'in revizyonu,
- Seri: III, No:20 Yabancı Sermaye Piyasası Araçlarının Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği'nin AB düzenlemelerine uyumlu olarak revizyonu,
- Şirketlerin kendi hisse senetlerini elde etmeleri hususuna ilişkin düzenlemelerin yapılması,
- Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler Tebliğinin revizyonu,
- Yapılan işler ile ilgili tüm bilgilere elektronik ortamda ulaşabilmek amacıyla bir veri tabanı oluşturulması ve yapılan işlemlerde bu veri tabanında saklanan verilerden yararlanılabilmesi amacıyla başlatılan Ortaklıklar Finansmanı Dairesi Otomasyon Projesinin geliştirilmesi,
- Borçlanma senetlerinin ihracını kolaylaştırmak amacıyla ve "structured notes" uygulaması ile ilgili çalışmalar yapılması,
- Piyasadan gelen talepler doğrultusunda Hisse Senetlerinin Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliği ile Sermaye Piyasası Araçlarının Halka Arzında Satış Yöntemlerine İlişkin Esaslar Tebliğlerinde Değişiklik yapılması,
- Mevcut durumda karşılaşılan muhasebe sorunlarının tespit edilmesi ve mali tabloların revizyonu çalışmalarında izlenebilecek yöntemlerin belirlenmesi,
- Uluslararası Denetim Standartları ile tam uyumlu "Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ" hazırlanması,
- Lisanslama sınavlarının yabancı dilde yapılması.

5.3. KAYDA ALMA

SPKn uyarınca ihraç ve halka arz olunacak sermaye piyasası araçlarının Kurula kaydettirilmesi zorunludur. Kamuyu aydınlatmanın esas olduğu kayda alma sisteminde, sermaye piyasası aracı ihracı için yapılan başvurular, izahname ve sirkülerlerin ortaklık ve halka arz olunacak sermaye piyasası aracına ilişkin, mevzuatta öngörülen bilgileri içerip içermediği dikkate alınarak, kamunun aydınlatılması çerçevesinde incelenir. İhraç başvurusunun incelenmesi hukuki ve mali boyutları dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir. Bunun yanında ilk halka arz başvurularının tamamında, diğer ihraçlar için ise gerekli görüldüğü zamanlarda ilgili ortaklığın merkez ve tesislerinde inceleme yapılmaktadır.

İncelemeler sonucunda açıklamaların yeterli olmadığı ve gerçeği dürüst biçimde yansıtmayarak halkın istismarına yol açacağı sonucuna varılırsa, gerekçe gösterilerek, başvuru konusu sermaye piyasası araçlarının Kurul kaydına alınmasından imtina edilebilir. Ancak Kurul tarafından sermaye piyasası araçlarının kayda alınması, resmi bir teminat niteliği taşımamaktadır.

Bu kapsamda 2005 yılında, halka arz veya ihraç olunacak hisse senetlerinin (anonim ortaklıklar ile menkul kıymet, gayrimenkul ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları tarafından), banka bonolarının (mevduat kabul etmeyen bankalar tarafından) ve katılma belgelerinin (yatırım fonları tarafından) Kurulumuz kaydına alınması için yapılan başvurular değerlendirilmiştir. Kayda alma başvuruları ve sonuçları hakkında aşağıda rakamsal bilgi verilmektedir.

TABLO 5.1. KAYDA ALMA BAŞVURULARI VE SONUÇLARI

Başvurunun Türü	Yapılan Başvuru Sayısı	Sonuçlandırılan Başvuru Sayısı
Hisse Senedi	203	174
Halka Açık Anonim Ortaklıklar	166	154
Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları	6	3
Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları	0	1
Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları	31	16
Katılma Belgeleri	58	55
Emeklilik Yatırım Fonu Payları	20	12
Finansman Bonosu	1	1
Toplam	282	242

5.4. İZİN

5.4.1. Aracı Kuruluşlara Yönelik İzinler

Sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını ve tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunmasını teminen, sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunacak aracı kuruluşların faaliyette bulunabilmeleri için gerekli koşullar Kurulumuzca belirlenmektedir. Bu kapsamda; aracı kurum ve bankaların sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunmaları, merkez dışı örgüt açmaları, ortaklık yapılarının değişmesi, esas sözleşmelerinde değişiklik yapılması Kurul iznine tabi bulunmaktadır.

Mevcut durumda Kurul iznine tabi olarak gerçekleştirilebilen faaliyetler ile bu faaliyetleri gerçekleştirebilecek kurumlara ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TABLO 5.2. SPK İZNİNE TABİ FAALİYETLER VE BU FAALİYETLERİ YÜRÜTEBİLECEK KURULUŞLAR

Faaliyet Konusu	Aracı Kurumlar	Mevduat Kabul Etmeyen Bankalar (Yatırım Bankaları)	Ticari Bankalar
Alım Satım Aracılığı	✓	✓ Borsa Dışında	✓ Borsa Dışında
Halka Arza Aracılık	✓	✓	
Menkul Kıymetlerin Geri Alma veya Satma Taahhüdü ile Alım Satımı (Repo-Ters Repo)	✓	✓	✓
Portföy Yöneticiliği	✓	✓	
Yatırım Danışmanlığı	✓	✓	
Kredili Menkul Kıymet, Açığa Satış ve Menkul Kıymetlerin Ödünç Alma ve Verme İşlemleri	✓		
Türev Araçların Alım Satımına Aracılık	✓	✓	✓

* Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılmış olan Kıymetli Madenler Borsası Üyelik Belgesi Verilme Esasları ile Kıymetli Madenler Borsası Aracı Kurumlarının Kuruluş ve Faaliyet Şartlarına İlişkin Yönetmelik uyarınca Hazine Müsteşarlığı tarafından kuruluş ve faaliyet izni verilen kıymetli maden aracı kuruluşları ile yetkili müesseselere de Altın ve Döviz Dayalı Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerinin Alım Satımına Aracılık yetki belgesi verilebilmektedir.

Bu çerçevede, yukarıda yer alan faaliyet konularına ilişkin izin başvuruları Kurulumuz uzmanlarınca incelenmekte ve karara bağlanmak üzere Kurul Karar Organına sunulmaktadır.

2005 yılı içerisinde aracı kuruluşlar tarafından Kurulumuza iletilen izin başvurularına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TABLO 5.3. ARACI KURULUŞ BAŞVURULARI

Yapılan Başvurunun Türü	Yapılan Başvuru Sayısı	Sonuçlanan Başvuru Sayısı
Faaliyet İzni Başvuruları	74	72
Merkez Dışı Örgüt Başvuruları	39	37
Ortaklık Yapısı Değişikliği	44	43
Aracı Kurumların Esas Sözleşme Tadili	38	38
TOPLAM	195	190

5.4.2. Kolektif Yatırım Kuruluşlarına İlişkin İzinler

Kolektif yatırım kuruluşlarının işleyişleri ile kamuyu aydınlatma esaslarının daha sağlıklı ve şeffaf bir şekilde yerine getirilmesi amacıyla, kolektif yatırım kuruluşlarından;

- Yatırım fonlarının kuruluş, içtüzük, kurucu ve tür değişiklikleri, birleşme ile tasfiyeleri,
- Menkul kıymet/gayrimenkul yatırım ortaklıklarının kuruluş/dönüşüm, esas sözleşme değişikliği, KSS tavan artırımı ile portföy işletmeciliği yetki belgesi alması,
- Portföy yönetim şirketlerinin ise kuruluş, faaliyet, portföy işletmeciliği ve yatırım danışmanlığı yetki belgesi alması ile çeşitli kuruluşlarla acentelik tesis etmesi,

Kurul iznine tabi bulunmaktadır.

Buna göre söz konusu kuruluşlar tarafından 2005 yılında Kurula yapılan başvurulara ilişkin dağılım aşağıdaki tabloda verilmiştir.

TABLO 5.4. KOLEKTİF YATIRIM KURULUŞLARI BAŞVURULARI

	YATIRIM FONU*		YATIRIM ORTAKLIĞI**		GAYRİMENKUL YAT. ORT.		PORTFÖY YÖNETİM ŞİR.		TOPLAM	
Başvurunun Türü	Yapılan Başvuru	Sonuçlanan Başvuru	Yapılan Başvuru	Sonuçlanan Başvuru	Yapılan Başvuru	Sonuçlanan Başvuru	Yapılan Başvuru	Sonuçlanan Başvuru	Yapılan Başvuru	Sonuçlanan Başvuru
Kuruluş/ Dönüşüm	41	40	5	3	2	2	1	0	49	45
Kayda Alma(1)	29	26	-	-	3	3	-	-	32	29
Tür Değişikliği	3	3	-	-	-	-	-	-	3	3
Birleşme	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1
Tasfiye	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kurucu Değişikliği	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sermaye Artırımı	-	-	17	13	2	2	2	2	21	17
KSS Tavan Artırımı	-	-	5	5	1	1	-	-	6	6
Faaliyet İzni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yatırım Danış. Yetki Belgesi	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-
TOPLAM	74	70	27	21	8	8	5	4	112	102
(1) Yatırım fonları için ilk halka arz ve tutar artırım başvuruları dahil olup, yatırım ortaklıkları ve gayrimenkul yatırım ortaklıkları için ilk halka arz ve Kurul kaydında olmayan hisse senetlerinin kayda alınması başvurularını içermektedir. *Emeklilik yatırım fonu başvuruları dahildir. **Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı başvuruları dahildir.										

5.4.3. Halka Açık Anonim Ortaklıklara İlişkin İzinler

Gerek hisse senetleri borsada işlem gören, gerekse diğer halka açık anonim ortaklıkların sermaye artırım prosedürünün kolaylaştırılması ve halka açık anonim ortaklıkların çeşitli işlemlerinde hissedarlarının korunmasını teminen;

- Kayıtlı sermaye sistemine geçiş ve kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesi,
- Birleşme, devir ve bölünmeler,
- Esas sözleşme değişiklikleri,
- Çağrı yoluyla hisse senedi veya vekalet toplanması, çağrıda bulunmadan muafiyet talepleri,
- Çok uluslu şirketlerin Türkiye'deki iştiraklerinin çalışanlarına hisse senedi edindirme planları,
- Kağıt ithalleri,
- Borsada işlem görmesi yasaklanmış hisse senetlerinin satış işlemleri,
- Ortaklıkların Kurul kaydına alınmaları,
- Ortaklıkların Kurul kaydından çıkarılmaları,

Kurul iznine tabi bulunmaktadır.

Bu çerçevede, halka açık anonim ortaklıklar tarafından 2005 yılında Kurula yapılan başvurulara ilişkin nicel bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

TABLO 5.5. HALKA AÇIK ANONİM ORTAKLIKLARIN BAŞVURULARI

Başvurunun Türü	Yapılan Başvuru Sayısı	Sonuçlandırılan Başvuru Sayısı
KSS' ye geçiş ve Tavan Yükseltme	59	52
Birleşme, Devir, Bölünme	10	8
Çağrıda Bulunma ve Çağrıdan Muafiyet	35	27
Esas Sözleşme Değişiklikleri	177	152
Çokuluslu Şirket Çalışanlarına His.Sen. Edindirme İşl.	4	2
Ortaklıkların Kurul Kaydına Alınması	1	0
Ortaklıkların Kurul Kaydından Çıkarılması	27	19
Kağıt İthal İzni	66	65
İMKB'de İşlem Gören Şirketlerin Sermayelerinin Kurul Kaydında Olmayan Kısımlarının Kayda Alınması	7	7
İşlem Yasaklı Hisse Senetlerinin Satışı	30	26
Sermaye Azaltımı	3	0
Toplam	419	358

5.4.4. Bağımsız Denetim Kuruluşlarına İlişkin İzinler

Bağımsız denetim kuruluşları, ortaklıkların ve sermaye piyasası kurumlarının kamuya açıklanacak veya SPK tarafından istenecek mali tablolarının, genel kabul görmüş muhasebe kavram, ilke ve standartlarına uygunluğu ile bilgilerin doğruluğunun ve gerçeği dürüst bir biçimde yansıtıp yansıtmadığının, denetçileri vasıtasıyla denetim ilke ve kurallarına göre, defter, kayıt ve belgeler üzerinden incelenmesinden ve tespit edilen sonuçların rapora bağlanmasından sorumludur.

Sermaye piyasasında bağımsız denetim faaliyetinde bulunmak isteyen kuruluşların başvuruları Kurulumuzca değerlendirilerek, gerekli şartları taşıyanlar Kurulumuzun Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetimle Yetkili Kuruluşlar Listesi'ne (Liste) alınmaktadır. Bu kapsamda, 2005 yılında yapılan 9 adet kuruluş başvurusu sonuçlandırılmış ve Listede yer alan kuruluşların sayısı 92'ye ulaşmıştır.

5.4.5. Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin İzinler

Kurulumuzun Seri:VIII, No:40 sayılı "Sermaye Piyasasında Derecelendirme Faaliyeti ve Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Esaslar Tebliği" uyarınca, derecelendirme faaliyeti; kredi derecelendirmesi ve kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecelendirmesi faaliyetlerini kapsamaktadır. Tebliğ'de kredi derecelendirmesi "ortaklıkların ve sermaye piyasası kurumlarının risk durumları ve ödeyebilirliklerinin, veya borçluluğu temsil eden sermaye piyasası araçlarının anapara, faiz ve benzeri yükümlülüklerinin vadelerinde karşılanabilme riskinin, derecelendirme kuruluşları tarafından bağımsız, tarafsız ve adil olarak değerlendirilmesi ve sınıflandırılması faaliyeti"; kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecelendirmesi ise, "ortaklıklar ve sermaye piyasası kurumlarının Kurulca yayımlanan Kurumsal Yönetim İlkelerine uyumunun derecelendirme kuruluşları tarafından bağımsız, tarafsız ve adil olarak değerlendirilmesi ve sınıflandırılması faaliyeti" olarak tanımlanmıştır.

Ülkemizde kurulan ve Kurulumuzca yetkilendirilen tek bir derecelendirme kuruluşu bulunmaktadır (Fitch Ratings Finansal Derecelendirme Hizmetleri A.Ş.⁴). Ayrıca, Türkiye'de 3 uluslararası derecelendirme kuruluşunun derecelendirme faaliyetinde bulunması (Standard and Poor's Corp., Moody's Investors Service Inc. ve Fitch Ratings Limited) ve 2 uluslararası derecelendirme kuruluşunun da (ISS Europe S.A.⁵ ve CoreRatings) kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecelendirme faaliyetinde bulunması Kurulca kabul edilmiştir. Bu kuruluşlardan CoreRatings'ın kabulü 2005 yılı içerisinde gerçekleşmiştir.

5.5. GÖZETİM

Sermaye piyasasında gözetim faaliyetleri, yatırımcıların korunması, piyasaların adil, etkin ve şeffaf bir biçimde işlemesinin güvence altına alınması ve sistemik riskin azaltılması amaçlarıyla:

- Halka açık anonim ortaklıklar ile sermaye piyasası işlemlerinin ve kurumlarının izlenmesi suretiyle mevzuata aykırı fiillerin ve muhtemel risklerin tespit edilerek mevzuat çerçevesinde işleme tabi tutulması,
- Gözetim faaliyetleri sırasında yapılan tespitler ve uygulamada karşılaşılan sorunlar çerçevesinde mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılması,

suretiyle gerçekleştirilmektedir.

⁴ Eski Unvanı: İbar Duff & Phelps Finansal Derecelendirme Hizmetleri A.Ş.

⁵ Eski Unvanı: Deminor Ratings S.A.

Bu kapsamda, 2004 yılı içerisinde Kurulca yürütülen gözetim ve izleme faaliyetlerine ilişkin bilgiler izleyen bölümlerde yer almaktadır.

5.5.1. Halka Açık Anonim Ortaklıkların Gözetimi

5.5.1.1 Mali Tabloların Revizyonu

Halka açık anonim ortaklıklardan hisse senetleri borsalarda işlem görenler üçer aylık dönemler itibarıyla, diğerleri ise yılda bir defa olmak üzere mali tablolarını kamuya duyurmak ve bir örneğini de Kurula iletmek zorundadırlar. Bunun yanında, Borsa şirketlerinin yıllık ve altı aylık mali tabloları ile diğer halka açık ortaklıkların yıllık mali tabloları bağımsız denetime tabi tutulmakta ve bağımsız denetçilerin mali tablolara ilişkin görüşü de kamuya duyurulmaktadır.

Hisse senetleri İMKB’de işlem gören halka açık anonim ortaklıkların, 31.12.2004 ve 30.06.2005 hesap dönemlerine ilişkin mali tablolarının gözetimleri (banka ve sigorta şirketlerinin gözetim çalışmaları SPKn’ın 50. maddesi hükmü çerçevesinde) yapılmış, Kurulumuz muhasebe standartlarına uyum izlenerek, gereken durumlarda şirketler uyarılmış ve mali tablolarda düzeltme yaptırılmıştır. Bu çerçevede 564 adet revizyon raporu düzenlenmiştir.

5.5.1.2 Özel Durumların İzlenmesi

Kurul tarafından özel durum olarak belirlenen ve sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek önemli olay ve gelişmelerin kamuya açıklanması gerekmektedir. Bu kapsamda ortaklar ve/veya ihraççılar sermaye yapısı, duran varlıklar, faaliyetler, mali yapı ve iştirakler gibi çeşitli konulardaki önemli değişiklikleri kamuya duyurmakla yükümlüdürler.

Bu çerçevede halka açık anonim ortaklıkların kamuya açıkladıkları özel hal bildirimleri izlenmekte; açıklama yapılması gerektiği halde bu yükümlülüklerini yerine getirmeyenler hakkında yapılacak işlemler belirlenmekte ve uygulanması sağlanmaktadır. Hisse senetleri borsada işlem gören anonim ortaklıkların hisse senedi fiyatlarında olağan dışı hareketlerin görülmesi halinde konunun özel haller çerçevesinde açıklamaya dayandırılıp dayandırılmadığı incelenmekte, açıklama yapmayan veya eksik yapanlar için gereken inceleme yapılarak, tespit edilen aksaklıklar konusunda ilgili ortaklıklar için gerekli yaptırımlar uygulanmaktadır. Öte yandan hisse senetleri borsada işlem görmeyen anonim ortaklıkların özel hal bildirimleri ise Kurul Haftalık Bülteni ile kamuya duyurulmaktadır.

5.5.1.3 Genel Kurul Toplantılarına Katılım

Gözetim faaliyetleri kapsamında, SPKn’ın 46/j maddesi hükmü çerçevesinde hisse senetleri İMKB’de işlem gören 80 şirketin 2004 yılı olağan genel kurul toplantılarına gözlemci sıfatıyla katılmış, muhtemel sorunların yerinde tespitine yönelik çalışmalar yapılarak, katılan her genel kurul toplantısı için bilgi formları düzenlenmiştir.

5.5.2. Kolektif Yatırım Kuruluşlarının Gözetimi

Kolektif yatırım kuruluşları ile portföy yönetim şirketlerinin periyodik tablo ve raporları izlenmekte, mevzuata aykırılık hallerinde gerekli önlemler alınmakta ve gerekli yaptırımlar uygulanmaktadır.

Tüm yatırım fonları, emeklilik yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarının portföy yapılarının elektronik ortamda Kurulumuz tarafından izlenebilmesine olanak tanıyan bir sistem

geliştirilmiş olup, 2001 yılında yatırım fon ve ortaklıklarının portföylerinin günlük olarak izlenebilmesi amacıyla T+2 (Takas) gününde Kurulumuza iletilmekte olan bilgilerin T gününde (aynı gün) iletebilmesi için gerekli teknik değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler paralelinde Kurulumuza iletilen söz konusu veriler 2005 yılında da incelenmiş ve mevzuata aykırı bulunan hususlar hakkında gerekli işlemler yapılmıştır.

5.5.3. Aracı Kuruluşların Gözetimi

5.5.3.1 Mali Duruma Yönelik Gözetim

Aracı Kurumların Sermayelerine ve Sermaye Yeterliliğine İlişkin Esaslar Tebliği uyarınca, aracı kurumlar, sermaye yeterliliğine ilişkin olarak hazırladıkları tablolar ile faaliyetleriyle ilgili verileri içeren tabloları 15 günlük dönemlerde Kurulumuza göndermektedirler. Bu çerçevede, aracı kurumların sağlıklı mali yapılarının korunmasını teminen, 2005 yılı boyunca söz konusu tablolar incelenmiş ve bütün aracı kurumların sermaye yeterliliği yükümlülüklerini yerine getirmeleri amacıyla gerekli uyarılar yapılmış ve tedbirler alınmıştır. Bu faaliyetler ile aracı kurumların aktif yapıları düzenlenerek, güçlü bir sermayeye sahip olmaları sağlanmıştır.

5.5.3.2 İzleme Faaliyetleri

Aracı kurum ortakları ile aracı kurumlarda görev alacak personelin ilgili Tebliğler uyarınca gerekli şartları sağlayıp sağlamadıkları izlenmektedir. Aracı kurumlarda görev alan personelde meydana gelen değişikliklerin TSPAKB'ye bildirildiği dikkate alınarak, bu konuda Birlik ile koordineli olarak çalışılmaktadır.

Aracı kurumların merkez ve merkez dışı örgütlerindeki organizasyon, mekan, belge-kayıt düzeninde meydana gelen değişiklikler Kurula yapılan bildirimler üzerinden izlenmektedir.

Aracı kurum ve bankaların, faaliyet yetki belgelerine ilişkin olarak mevcut mevzuat gereğince gerçekleştirmek zorunda oldukları tescil yükümlülüklerini yerine getirip getirmediikleri takip edilmektedir.

Gözetim ve izleme faaliyetleri kapsamında, 2005 yılı içerisinde 107 adet aracı kurumda yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir.

5.5.4. Bağımsız Denetim Kuruluşlarının Gözetimi

Sermaye piyasasında bağımsız denetim faaliyetine ilişkin olarak, bağımsız denetim kuruluşlarının kuruluş şartları, faaliyet esasları, bu kuruluşlarda çalışabilecek kişilerin nitelikleri ve müşteri işletmelerle yapılan sözleşmeler açısından izleme faaliyetinde bulunmaktadır. Bağımsız denetim sektörünün işleyişinde etkinliği artırmak üzere Kurulun diğer birimlerinden gelen bildirimler de izleme faaliyetinde dikkate alınmakta, bunun sonucunda bağımsız denetim kuruluşları nezdinde kalite kontrol çalışmaları yürütülmektedir.

5.5.5. Derecelendirme Kuruluşlarının Gözetimi

Derecelendirme kuruluşlarının kuruluş ve faaliyet esasları, organizasyon, mekan, teknik donanım, belge ve kayıt sistemindeki değişiklikler ve müşteri işletmelerle yapılan sözleşmeler itibarıyla izlenmesi ve gözetimine yönelik çalışmalarda bulunmaktadır.

5.5.6. Piyasa Gözetimi

İMKB Hisse Senetleri Piyasası'nda ortaya çıkan olağandışı fiyat ve miktar hareketlerinin, piyasanın doğal dinamiklerinden kaynaklanıp kaynaklanmadığının tespiti amacıyla, gerçekleşen fiyat ve miktar hareketlerinin, emirler, işlemler, üyeler, endeks hareketleri ve tarihsel veriler ile karşılaştırılarak gözetimi yapılmakta ve yapılan gözetim sonucunda gerçekleşen fiyat ve miktar hareketlerinin piyasanın doğal dinamiklerinden kaynaklanmadıklarının tespit edilmesi halinde söz konusu tespitlere ilişkin olarak ayrıntılı incelemeler yapılmaktadır.

Mevcut yapı içerisinde oldukça sınırlı araçlar kullanılarak sürdürülen bu faaliyetlerin on-line ve gerçek zamanlı yürütülebilmesi amacıyla İMKB ile birlikte ortak bir gözetim sistemi geliştirilmesine yönelik çalışmalara devam edilmiştir. 2006 yılı başından itibaren aşamalı olarak İMKB bünyesinde devreye alınması planlanan bu proje sonucunda gözetim sisteminin etkinliğinin artması beklenmektedir.

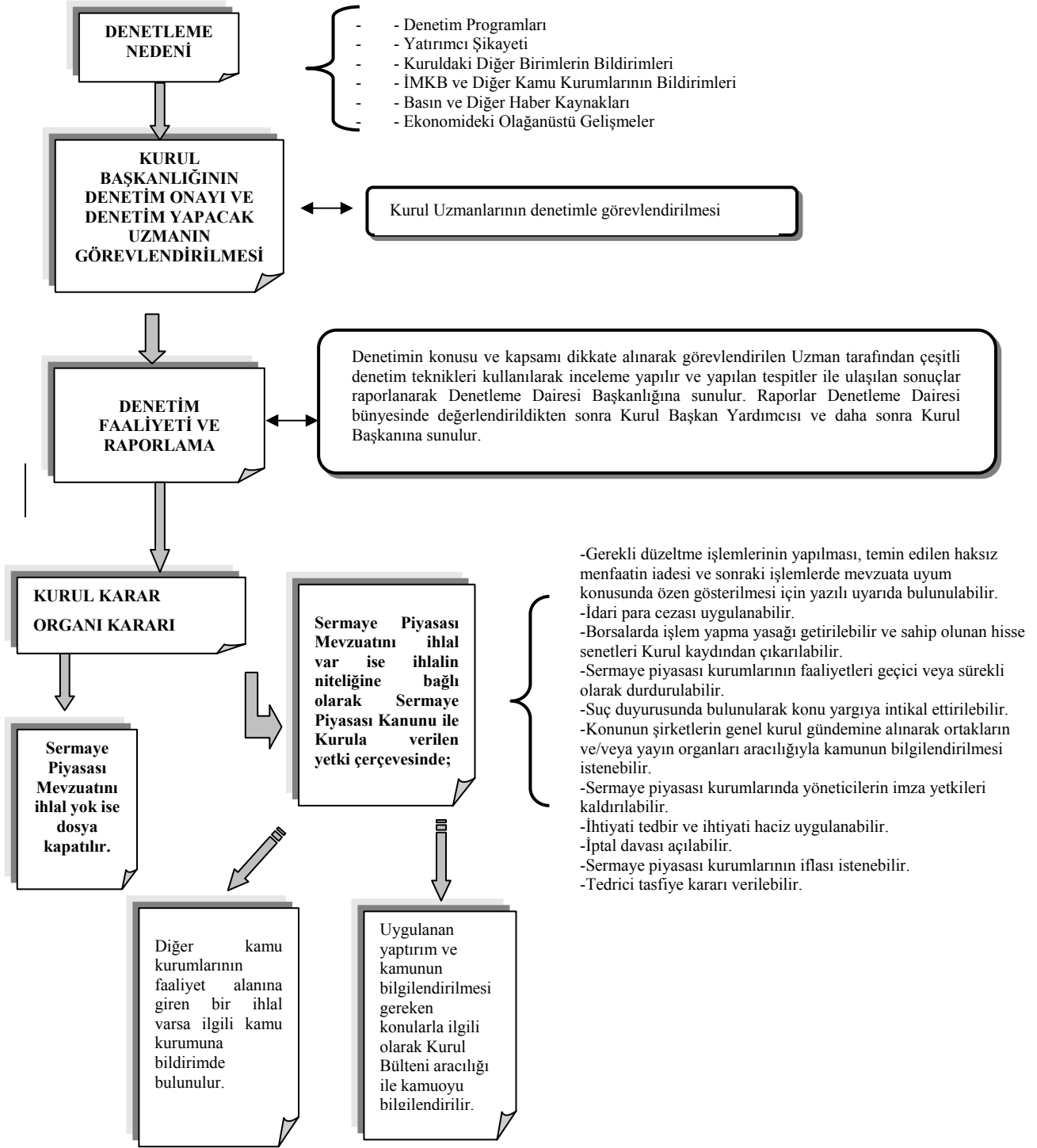
5.6. DENETİM

Kurul denetiminin amacı; sermaye piyasalarının etkin, dürüst, güvenilir ve tarafların hak ve yararlarını maksimum düzeyde koruyan bir biçimde işlemesini engelleyen ihmal, ihlal, suiistimal ve benzeri her tür yasal olmayan fiil ve eylemlerin önlenmesi ve denetim sonuçlarına göre gerekenlerin yapılmasıdır.

Bu bağlamda Kurulumuzun temel ilkeleri doğrultusunda sermaye piyasalarının etkin, dürüst ve güvenilir işleyişini bozucu her tür usulsüz fiil ve işlemler büyük bir titizlikle denetlenmiş, kuralların uygulanması bakımından en ufak taviz verilmemiş ve piyasalarda disiplin sağlanmaya çalışılmıştır. Denetimlerde bir yandan yol gösterici, yapıcı ve iyileştirici bir yaklaşım izlenirken, diğer yandan cezai yaptırım gerektiren işlemler de derhal ilgili makamlara iletilmiştir.

Denetleme gerektiren fiilin tespiti ile başlayan ve Kurul Başkanı tarafından görevlendirilen Kurul Uzman ve/veya Uzman Yardımcıları tarafından merkezde ve/veya denetlenecek kurum nezdinde, çeşitli denetim teknikleri kullanılarak gerçekleştirilen ve rapora bağlanarak Kurul Karar Organına sunulan denetim çalışmaları sonucunda Sermaye Piyasası mevzuatının ihlal edildiğinin tespit edilmesi halinde Kurul Karar Organı tarafından verilen karar uyarınca, SPKn ile verilen yetki çerçevesinde yaptırım uygulanmasından oluşan Kurulumuz Denetim Süreci aşağıdaki şemada özetlenmiştir.

DENETİM SÜRECİ

2005 yılında, Kurul Denetleme Dairesine toplam 3391 adet yazı ulaşmış olup, bunların 1240 adedi Kurul dışından şikâyet ve ihbar, 2151 adedi ise Kurul içinden bilgi verme ve ihbar amaçlı yazılardır.

Diğer taraftan, yıl boyunca denetleme faaliyetleriyle ilgili olarak Kurul içindeki diğer birimlere, yatırımcılara, şirketlere, sermaye piyasası kurumlarına, diğer kamu kuruluşlarına, hitaben toplam 3472 adet yazı hazırlanmış olup, bunların 2125 adedi Kurul içi yazışma, 201 adedi inceleme sonucunda uyarı, 217 adedi Daireye ulaşan bilgi isteme yazılarına cevap, 319 adedi bilgi isteme, 81 adedi denetim sonuçları hakkında bilgi verme, 529 adedi ise diğer kamu kurumları ve kişilere yazılardır.

2005 yılında gerçekleştirilen denetim faaliyetleri sonucunda, toplam 150 denetim raporu ve 107 öneri yazısı (müzekkere) ile uzman yazısı hazırlanmış olup, söz konusu rapor ve yazıların konularına göre dağılımı Tablo 5.6'da verilmiştir.

TABLO 5.6. DENETİM ÇALIŞMALARININ KONULARINA GÖRE DAĞILIMI

	Rapor	Müzekkere ve Uzman Yazısı	Toplam	%
Aracı Kurum Denetimi	17	26	43	17
İzinsiz Sermaye Piyasası Faaliyeti	2	3	5	2
Halka Açık Şirket Denetimi	25	17	42	16
Kurul Kaydına Alınmaksızın Halka Arz Denetimi	7	3	10	4
İçerden Öğrenenlerin Ticareti	2	0	2	1
Manipülasyon	61	32	93	36
Bağımsız Denetim Kuruluşu	6	0	6	2
Sermaye Piyasası Kurumları	17	6	23	9
Diğer	13	20	33	13
TOPLAM	150	107	257	100

Sermaye piyasası kurumları içinde 2005 yılında 81 emeklilik yatırım fonu ile birlikte portföy yöneticilerinin faaliyetleri de denetlenmiştir.

2005 yılı denetleme faaliyetleri arasında önemli bir paya sahip olan manipülasyon incelemeleri büyük ölçüde İMKB tarafından Kurula iletilen ihbarlara istinaden gerçekleştirilmekle birlikte, Kurul tarafından diğer kaynaklardan elde edilen bilgiler ve/veya gözetim faaliyetleri çerçevesinde yapılan tespitlere istinaden başlatılan incelemeler de bulunmaktadır. İMKB tarafından Kurula iletilen manipülasyon ihbarlarının sayısına ilişkin bilgiler Tablo 5.7'de özetlenmiştir.

TABLO 5.7. İMKB MANİPÜLASYON İHBARLARI HAKKINDA BİLGİLER

2004 Yılından Devreden İnceleme Sayısı	155
2005 Yılında İMKB'den Gelen Dosya Sayısı	74
TOPLAM	229
2005 Yılında Sonuçlandırılan Dosya Sayısı	95
2006 Yılına Devreden İnceleme Sayısı	134

Manipülasyon incelemeleri sonucunda uygulanan yaptırımlardan biri, suçu tespit edilenlere Kurul Karar Organı kararına istinaden SPKn'ın verdiği yetki çerçevesinde borsada işlem yapma yasağı getirilmesi ve ilgili gerçek ve tüzel kişinin sahip olduğu tüm hisse senetlerinin Kurul kaydından çıkarılmasıdır.

2005 yılında yapılan denetim faaliyetleri sonucunda, 65'i daha önceden de yasaklı olan toplam 90 gerçek ve tüzel kişiye işlem yasağı getirilmiş olup, 2005 yılsonu itibariyle işlem yasaklı kişi sayısı 340'a ulaşmıştır.

2005 yılı içinde yapılan denetim faaliyetleri sonucunda, işlem yasakları ve idari para cezalarına ek olarak, 47 incelemede ilgili gerçek ve tüzel kişiler hakkında suç duyurusunda bulunulmasına, 61 incelemede ilgili gerçek ve tüzel kişilerin SPKn ve ilgili mevzuat hükümlerine uyum konusunda uyarılmasına karar verilmiştir.

Yürütülen denetim faaliyetleri sonucunda uygulanan önemli yaptırımlardan biri de idari para cezası uygulamasıdır. 2005 yılında 5 gerçek ve 25 tüzel kişi hakkında idari para cezası uygulanmıştır. İdari para cezalarının büyük çoğunluğu aracılık faaliyetleri, özel durumların kamuya duyurulması, manipülasyon ve açığa satışlar konularında Kurul düzenlemelerine aykırı işlemlerden kaynaklanmaktadır.

Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) adına yapılan incelemeler de Denetleme Dairesi Uzmanlarınca yürütülmektedir. 2005 yılında MASAK'ın 13 yeni inceleme talebi Daireye ulaşmış ve 9 adet inceleme sonuçlandırılmıştır. 2005 yıl sonu itibariyle mevcut MASAK incelemelerinin sayısına ilişkin bilgiler Tablo 5.8'de verilmiştir.

TABLO 5.8. MASAK DENETİMLERİ

2004 Yılından Devreden MASAK Denetimi Sayısı	6
2005 Yılında Daireye Ulaşan MASAK Denetimi Sayısı	13
TOPLAM	19
2005 Yılında Sonuçlandırılan MASAK Denetimi Sayısı	9
2006 Yılına Devreden İnceleme Sayısı	10

5.7. MUHASEBE ve BAĞIMSIZ DENETİM STANDARTLARI

5.7.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ile tam uyumlu "Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ" 15.11.2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Tebliğ ile, hisse senetleri borsada işlem gören şirketler, yatırım ortaklıkları, hisse senetleri borsada işlem görsün veya görmesin tüm aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri ile bu işletmelerin bağlı ortaklığı, müşterek yönetime tabi ortaklığı ve iştiraki konumunda olan ve konsolidasyon kapsamı dışında tutulmamış olan şirketler, Tebliğ hükümleri uyarınca dipnotlarıyla birlikte bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu ve özsermaye değişim tablosu hazırlamakla yükümlü tutulmuşlardır. Ancak, bankalar ve sigorta şirketleri SPKn'ın 50/a maddesi gereğince; muhasebe, mali tablo ve rapor standartları konularında kendi özel kanunlarındaki hükümlere tabi bulunmaktadır.

Tebliğ, 01.01.2005 tarihinden sonra sona eren ilk ara mali tablolardan geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir. Dileyen işletmeler, 31.12.2003 tarihinde veya daha

sonra sona eren (01.01.2005'e kadar geçen sürede) yıllık veya ara hesap döneminden başlamak üzere bu Tebliğ hükümlerini uygulamışlardır. Ayrıca, işletmelerin UFRS'yi uygulamalarının bu Tebliğ'de öngörülen düzenleme ve ilan yükümlülüklerinin yerine getirilmesi hükmünde olduğu düzenlenmiştir.

Muhasebe standartları alanında yürütülen bir diğer önemli çalışma olan, uluslararası düzenlemelerle uyumlu ulusal muhasebe standartlarını saptamak ve yayımlamak üzere SPKn ile kurulan ve Maliye Bakanlığı ile ilişkilendirilmiş bulunan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun sekreteryaya faaliyetlerinin yürütülmesine ise, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun ayrı bir merkezde kendine ait idari bir yapılanma oluşturması nedeniyle 2005 yılı içerisinde son verilmiştir.

5.7.2. Bağımsız Denetim Standartları

Uluslararası piyasalarda ortaya çıkan, şirketlerin iflaslarıyla sonuçlanarak yatırımcıları büyük zarara uğratan muhasebe usulsüzlükleri sebebiyle tüm dünyada kamuyu aydınlatma sisteminin yeterliliği ve bağımsız denetimin etkinliği sorgulanır hale gelmiştir.

Konuyla ilgili olarak, SPKn ile bağımsız denetime ilişkin standart, ilke ve kuralları belirleme yetkisi verilmiş bulunan Kurul, söz konusu yetkisini, uygulamayı sağlıklı bir biçimde yönlendirmek amacıyla çeşitli düzenlemeler yaparak kullanmaktadır.

Ülkemizde bağımsız denetim alanında Kurulumuzca 1987 yılında yapılan ilk düzenleme, 1996 yılında günün ihtiyaçlarına göre geliştirilmiştir. Söz konusu düzenleme, 2002 yılında yukarıda belirtilen şirket skandalları üzerine uluslararası düzeyde bağımsız denetimin etkinliğinin sağlanması amaçlı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde güncellenmiş ve böylece gelişmelere zamanında uyum sağlanmıştır.

Son olarak 2005 yılının Ekim ayında, bağımsız denetim alanında geline son aşamayı oluşturan Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants, IFAC) tarafından yayımlanan "Uluslararası Bağımsız Denetim Standartları (UDS)" ve Avrupa Birliği'nin ilgili direktiflerinde öngörülen esaslarla tam uyumlu "Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ Taslağı" kamuoyunun görüşüne açılmıştır. 2005 yılı sonu itibarıyla, gelen görüşler doğrultusunda taslak metin üzerindeki son düzeltme ve değişiklikler yapılmaktadır. Tebliğin son hali ise, 2 aylık süre zarfında Resmi Gazete'de yayımlanmak üzere Başbakanlığa gönderilecektir.

5.8. DAVALAR, SUÇ DUYURULARI VE İDARİ TEDBİRLER

SPKn'nın 49'uncu maddesinde, 47'nci maddede sayılı suçlar nedeniyle kovuşturma yapılması, Kurul tarafından Cumhuriyet Savcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlanmıştır.

Kanuna aykırı fiillerin işlendiğine dair bilgi edinen Cumhuriyet Savcılarının ise, Kurulu haberdar ederek durumun incelenmesini isteyebileceği de Kanunun 49'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Kanun koyucu öngördüğü bu kovuşturma sistemiyle, salt SPKn'e aykırılığın doğmasını kovuşturma için yeterli görmemiş, bu konuda düzenleme ve denetlemeye yetkili otorite olan SPK'nın başvurusunu kovuşturmayla geçmenin ön koşulu olarak düzenlemiştir.

Kurul, yaptığı inceleme ve denetimler sonucunda ulaştığı tespitleri, olayın bütünlüğü, menfaatler dengesi, Kanunun geneli ve kamu yararı açısından değerlendirerek, kovuşturmayla

geçilmesinde kamu yararı varsa Savcılığa başvuruda bulunmaktadır. Bankalar Kanununda da yer alan ve teknik yönü ağırlıklı mevzuata özgü bu sistem, bir taraftan kamu yararına yönelik olarak Kurula değerlendirme yetkisini verirken, diğer taraftan da Cumhuriyet Savcılarına, uzmanlarca incelenmiş ve rapora bağlanmış olayların ulaştırılmasını, gereksiz olaylarla yargının meşgul edilmemesini ve böylece yargılama sürecinin hızlı ve etkin yürütülmesini sağlamaktadır. Bu çerçevede, SPKn'nın 47'nci maddesinde yazılı suçlarla ilgili kovuşturma yapılabilmesi için mutlaka Kurulun yazılı başvurusu şarttır. Cumhuriyet Savcıları, Kanuna aykırılık oluşturan fiilleri Kurul dışı bir kanalla öğrenmeleri halinde dahi, durumu Kurula intikal ettirerek inceleme istemektedirler.

Mali piyasalarda işlenen suçlarda, genellikle birbiriyle bağlantılı birden fazla suç teşkil eden fiil söz konusu olmaktadır. SPKn'nın 47'nci maddesinde sayılan fiillerde kovuşturma, yukarıda açıklandığı gibi yürütülmekte, bu fiillerle birlikte işlenen Türk Ceza Kanununa veya başka kanunlara muhalefet suçları ise, tamamen genel hükümlere veya ilgili özel kanun hükümlerine göre kovuşturmaya tabi tutulmaktadır.

Diğer yandan Kurulun idari işlemlerine karşı iptal davaları ve bu işlemler nedeniyle zarara uğranıldığı iddiasıyla tam yargı davaları açılmaktadır. Ayrıca münferiden ve az sayıda olmak üzere adli mahkemelerde Kurul aleyhine tazminat davaları da açılmaktadır. Kurulca yatırımcıların haklarının korunmasını teminen adli mahkemelerde tedbir istemiyle davalar açılmakta ve alınan tedbir kararları uygulanmaktadır.

SPKn'nın 46'ncı maddesinin (i) bendi uyarınca Kurul, Kanunun 47/A bendi hükmünde sayılan fiillere doğrudan ya da dolaylı olarak iştirak ettikleri Kurulca tespit edilen gerçek veya tüzel kişilerin, borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda geçici veya sürekli olarak işlem yapmalarının önlenmesini teminen gerekli tedbirleri almaktadır.

Piyasalarda güven ve istikrarı daha hızlı sağlamaya yönelik olarak; düzenlemelere, belirlenen standart ve formlara ve Kurulca alınan genel ve özel nitelikteki kararlara aykırı hareket ettiği tespit edilen gerçek ve tüzel kişiler hakkında Kurul tarafından idari para cezası verilmektedir.

5.8.1. Kurul İşlemleri Aleyhine Açılan Davalar

5.8.1.1 İdari Davalar

Kurulun çeşitli karar ve idari işlemlerinin yürütülmesinin durdurulması ve/veya iptali ya da bu kararlara ilişkin tazminat (tam yargı) talebi ile açılmış olan davalara ilişkin son 3 yıllık dönemi kapsayan bilgiler 31.12.2005 tarihi itibarıyla aşağıda tablo halinde verilmiştir:

TABLO 5.9. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL İŞLEMLERİNE KARŞI AÇILAN İDARİ DAVALAR (KONULARINA GÖRE DAĞILIM)

Yılı	Dava Sayısı	İdari Para Cezası	İşlem Yasağı	İmar Bankası (Tam yargı)	Diğer	Karara Bağlanan	Yargılaması Devam Eden
2003	458	89	50	38	281	395	63
2004	12,271	32	53	12,019	167	591	11,680
2005	3,026	44	23	2,576	383	217	2,809
TOPLAM	15,755	165	126	14,633	831	1,203	14,552

TABLO 5.10. KARARA BAĞLANAN İDARİ DAVALAR

Dava Yılı	Karara Bağlanan	Kurul Aleyhine (Kesin)	Kurul Aleyhine (Kesinleşmeyen)	Kurul Lehine (Kesin)	Kurul Lehine (Kesinleşmeyen)	Görevsizlik
2003	395	4	16	190	185	0
2004	591	0	3	448	140	0
2005	217	0	3	174	35	5
TOPLAM	1,203	4	22	812	360	5

Bu bölümde verilen dava rakamları, Kurulun davacı, davalı veya müdahil olduğu davaların sayısının son yıllarda artması (özellikle İmar Bankası davaları) ve tebligatların Kurula geç ulaşması nedenleriyle, davaların esas numarasında görünen yıl ile davanın Kurula tebliğ tarihi arasındaki süre açıldığından, istatistiksel veri oluşturulması açısından davaların esas numaraları değil, ilgili yıl sonu itibarıyla Kurulumuza yapılan tebligatlar esas alınarak düzenlenmiş olup, 2003 ve 2004 yıllarına ilişkin rakamlar önceki Faaliyet Raporu bilgileri ile farklılık arz etmektedir.

5.8.1.2 Hukuk Davaları

Kurulun idari nitelikte olmayan eylem ve işlemleri aleyhinde hukuk ve ticaret mahkemelerinde açılmış olan davalara ilişkin son 3 yıllık dönemi kapsayan bilgiler 31.12.2005 tarihi itibarıyla aşağıda tablo halinde verilmiştir:

TABLO 5.11. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL ALEYHİNE AÇILAN HUKUK DAVALARI

Yılı	Dava Sayısı	Yargılaması Devam Eden	Karara Bağlanan
2003	2	1	1
2004	29	7	22
2005	16	14	2
TOPLAM	47	22	25

Bu bölümde verilen dava rakamları, Kurulun davacı, davalı veya müdahil olduğu davaların sayısının son yıllarda artması (özellikle İmar Bankası davaları) ve tebligatların Kurula geç ulaşması nedenleriyle, davaların esas numarasında görünen yıl ile davanın Kurula tebliğ tarihi arasındaki süre açıldığından, istatistiksel veri oluşturulması açısından davaların esas numaraları değil, ilgili yıl sonu itibarıyla Kurulumuza yapılan tebligatlar esas alınarak düzenlenmiş olup, 2003 ve 2004 yıllarına ilişkin rakamlar önceki Faaliyet Raporu bilgileri ile farklılık arz etmektedir.

5.8.2. Kurul Tarafından Açılan Davalar

5.8.2.1 Ceza Davaları/Suç Duyuruları

Kurulun ilgili birimleri tarafından yapılan inceleme ve denetimler sonucunda, mevzuata aykırı işlem ve eylemleri tespit edilmiş olan kişi ve kuruluşlar hakkında, Kurul Karar Organı kararları uyarınca, SPKn'nın 49'uncu ve Türk Ceza Kanununun 235'inci maddeleri çerçevesinde 2005 yılı içerisinde Cumhuriyet Savcılıklarına yapılan suç duyurusu sayısı 65'tir.

Suç duyuruları ve bu suç duyuruları üzerine, ilgililer hakkında açılmış ve Kurulumuzun "müdahil" sıfatıyla katıldığı ceza davalarına ilişkin son 3 yıllık dönemi kapsayan bilgiler 31.12.2005 tarihi itibarıyla aşağıda tablo halinde verilmiştir.⁶

⁶ Kurulumuzca yapılan tüm suç duyurularına ilişkin ayrıntılı güncel bilgiye "http://www.spk.gov.tr" adresinden ulaşmak mümkündür.

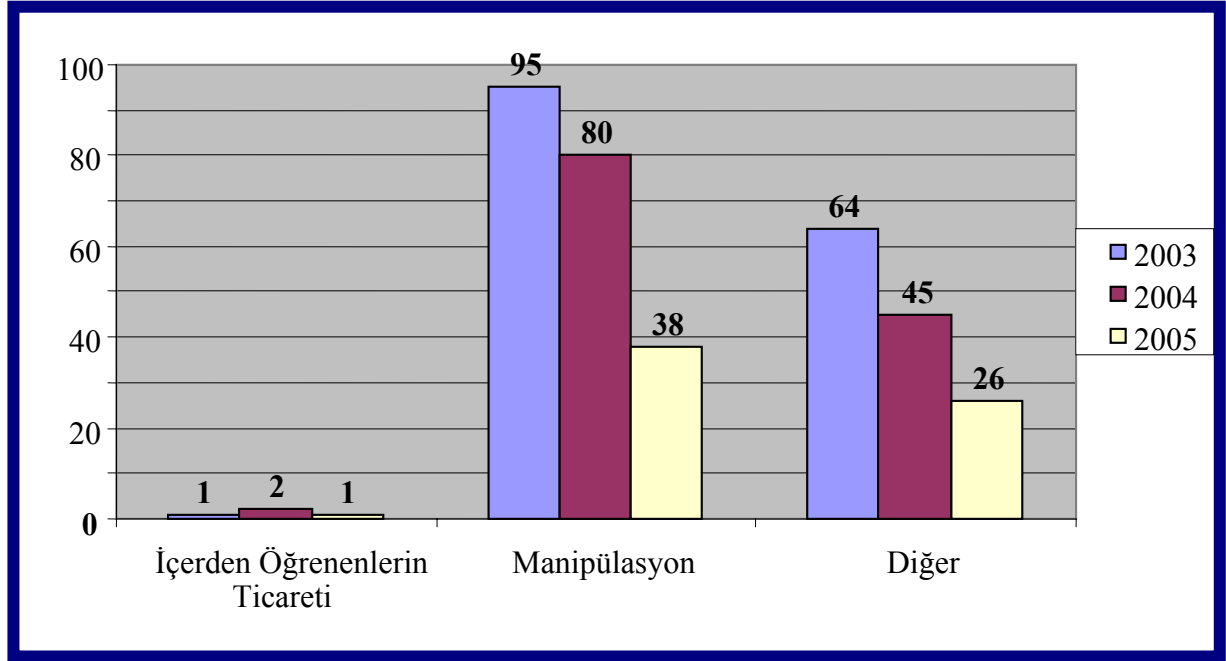
TABLO 5.12. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL TARAFINDAN YAPILAN SUÇ DUYURULARI VE AÇILAN KAMU DAVALARI

Yıllar	Suç Duyurusu Sayısı	Konularına Göre Dağılımı			Yargılama Aşamasına Göre Dağılımı		
		İçerden Öğrenenlerin Ticareti	Manipülasyon	Diğer	Savcılık İncelemesinde	Yargılaması Devam Eden	Karara Bağlanan
2003	160	1	95	64	3	127	30
2004	127	2	80	45	24	97	6
2005	65	1	38	26	40	23	2
TOPLAM	352	4	213	135	67	247	38

(*) İlk derece mahkemeleri tarafından verilen beraat kararları, Kurulumuzca temyiz edilmiş olup, Yargıtay ,incelemeleri devam etmektedir.

Bu bölümde verilen dava rakamları, Kurulun davacı, davalı veya müdahil olduğu davaların sayısının son yıllarda artması (özellikle İmar Bankası davaları) ve tebligatların Kurula geç ulaşması nedenleriyle, davaların esas numarasında görünen yıl ile davanın Kurula tebliğ tarihi arasındaki süre açıldığından, istatistiksel veri oluşturulması açısından davaların esas numaraları değil, ilgili yıl sonu itibarıyla Kurulumuza yapılan tebligatlar esas alınarak düzenlenmiş olup, 2003 ve 2004 yıllarına ilişkin rakamlar önceki Faaliyet Raporu bilgileri ile farklılık arz etmektedir.

GRAFİK 5.1. 2003-2005 DÖNEMİ SUÇ DUYURULARI (KONULARINA GÖRE DAĞILIM)

Kurulumuzca yapılan suç duyuruları neticesinde açılan kamu davalarından karara bağlanana ilişkin son 3 yıllık dönemi kapsayan bilgiler 31.12.2005 tarihi itibarıyla aşağıda tablo halinde verilmiştir. Ancak verilen kararlar ilk derece mahkemelerinin verdiği kararlar olup kesinleşmemiştir.

TABLO 5.13. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL TARAFINDAN YAPILAN SUÇ DUYURULARI ÜZERİNE AÇILAN VE KARARA BAĞLANAN DAVALARA İLİŞKİN BİLGİLER

Suç Duyurusu Yılı	Karara Bağlanan	Mahkumiyet	Erteleme	Ön Ödeme	Takipsizlik	Beraat(*)
2003	30	11	0	4	5	10
2004	6	1	0	2	0	3
2005	2	0	0	0	2	0
TOPLAM	38	12	0	6	7	13

Erteleme: 4616 sayılı 23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıvermeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun uyarınca verilen yargılamanın ertelenmesine dair kararlardır.

(*) İlk derece mahkemeleri tarafından verilen beraat kararları, Kurulumuzca temyiz edilmiş olup, Yargıtay ,incelemeleri devam etmektedir.

Bu bölümde verilen dava rakamları, Kurulun davacı, davalı veya müdahil olduğu davaların sayısının son yıllarda artması (özellikle İmar Bankası davaları) ve tebligatların Kurula geç ulaşması nedenleriyle, davaların esas numarasında görünen yıl ile davanın Kurula tebliğ tarihi arasındaki süre açıldığından, istatistiksel veri oluşturulması açısından davaların esas numaraları değil, ilgili yıl sonu itibarıyla Kurulumuza yapılan tebligatlar esas alınarak düzenlenmiş olup, 2003 ve 2004 yıllarına ilişkin rakamlar önceki Faaliyet Raporu bilgileri ile farklılık arz etmektedir.

5.8.2.2 Hukuk Davaları

Kurul tarafından, diğer kişi ve kuruluşlar aleyhinde hukuk ve ticaret mahkemeleri ile icra tetkik mercilerinde açılmış olan alacak, tespit, vb. davalara ilişkin son 3 yıllık dönemi kapsayan bilgiler 31.12.2005 tarihi itibarıyla aşağıda tablo halinde verilmiştir.

TABLO 5.14. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL TARAFINDAN AÇILAN HUKUK DAVALARI

Yıllar	Dava Sayısı	Yargılaması Devam Eden	Karara Bağlanan
2003	9	2	7
2004	22	11	11
2005	31	10	21
TOPLAM	62	23	39

Bu bölümde verilen dava rakamları, Kurulun davacı, davalı veya müdahil olduğu davaların sayısının son yıllarda artması (özellikle İmar Bankası davaları) ve tebligatların Kurula geç ulaşması nedenleriyle, davaların esas numarasında görünen yıl ile davanın Kurula tebliğ tarihi arasındaki süre açıldığından, istatistiksel veri oluşturulması açısından davaların esas numaraları değil, ilgili yıl sonu itibarıyla Kurulumuza yapılan tebligatlar esas alınarak düzenlenmiş olup, 2003 ve 2004 yıllarına ilişkin rakamlar önceki Faaliyet Raporu bilgileri ile farklılık arz etmektedir.

5.8.2.3 İflas Davaları

31.12.2005 tarihi itibarıyla, esasen hukuk davası niteliğinde olmakla beraber, takip prosedürü bakımından farklılıklar gösterdiğinden ayrı bir başlık altında izlenmesinde fayda görülen ve Kurul tarafından şirket ya da aracı kurumların iflası talebi ile son 3 yıllık dönemde açılmış olan dava bulunmamaktadır.

5.9. AVRUPA BİRLİĞİ (AB) UYUM ÇALIŞMALARI

AB Komisyonu tarafından 2003 yılı Nisan ayında açıklanan Katılım Ortaklığı Belgesinin ardından, ülkemiz taahhütlerini belirleyen Ulusal Program Temmuz 2003'te yayımlanmıştır. Kurulun mevzuat uyumu açısından yapması gerekenler Ulusal Programın, hizmet sunum serbestisi, sermayenin serbest dolaşımı ve şirketler hukuku bölümlerinde yer almaktadır.

Sermaye Piyasası Kurulu olarak özellikle Türkiye'nin AB'ye aday ülke kabul edilmesinden itibaren Avrupa Birliği'ne yönelik çalışmalar hız kazanmıştır. 2002 Mart ayında AB Grubunun oluşturulmasıyla birlikte kurumsal yapılanmada bizzat AB konusunda faaliyet göstermek ve çalışmaları yürütmek üzere yeni bir oluşuma gidilmiştir. Görev ve sorumluluk alanı sadece Avrupa Birliği ile ilişkiler olan birimin koordinasyonunda bir taraftan AB Direktifleri ile ülkemiz düzenlemelerinin uyumlaştırılması çalışmaları Kurulumuz bünyesinde devam ederken, diğer taraftan ilgili AB Kurumları ile işbirliği ve AB fonlarından destek alınması süreci başlatılmış, dolayısıyla AB çalışmaları daha etkin ve koordineli biçimde yürütülmeye başlanmıştır. Aynı zamanda, gerek AB Grubu gerekse Kurulun diğer birimlerinde çalışan personelin AB konusunda daha detaylı bilgi sahibi olmasına yönelik eğitim ve toplantılara katılması yönünde azami gayret sarf edilmiş; sermaye piyasası mevzuatı İngilizce'ye çevrilerek Kurulun internet sayfası aracılığıyla tüm tarafların kullanımına sunulmuş; bu çabalar da kurumsal kapasitenin güçlendirilmesine önemli katkılar sağlamıştır.

5.9.1. Mevzuat Uyum Çalışmaları

Mevzuat uyumuna yönelik çalışmalarımız, Ulusal Programın Üyelik Yükümlülüklerini Üstlenebilme Yeteneği Bölümünde "Hizmetlerin Serbest Dolaşımı", "Sermayenin Serbest Dolaşımı" ve "Şirketler Hukuku" alt bölümlerinde yer alan taahhütlerimize paralel biçimde sürdürülmektedir. Ayrıca, sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde yapılan tüm düzenleme çalışmalarında mutlaka AB düzenlemeleri de dikkate alınmakta ve AB'nin sermaye piyasası mevzuatına yönelik yeni düzenlemeleri de sürekli biçimde takip edilmektedir. Bu çerçevede bugüne kadar halka açık anonim ortaklıklar, kurumsal yatırımcılar, aracı kuruluşlar, bireysel yatırımcılar ve borsalar, diğer sermaye piyasası kurumları ve piyasalara yönelik bir dizi düzenleme yapılmıştır. Ayrıca, Sermaye Piyasası Kanununun AB'ye uyumlu hale getirilmesi ve değişen piyasa ihtiyaçlarına cevap vermesi kapsamında Sermaye Piyasası Kanunu değişiklik çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda oluşturulan taslak metin piyasa katılımcıları ve tüm çevrelerin görüşüne açılmış olup, gelen görüşler çerçevesinde taslak metin üzerindeki çalışmalar sürdürülmektedir.

5.9.2. AB Yardımlarından Yararlanmaya Yönelik Faaliyetler

AB'nin 2004 Yılı Katılım Öncesi Mali Yardım Programı'ndan yararlanmak üzere Avrupa Birliği fonlarından teknik yardım sağlanarak, eksiklik analiz raporu (gap analysis) ve eylem planı (action plan) hazırlanmış, gerçekleştirilen çalıştay sonrasında eksiklik analiz raporu, eylem planı ve proje önerisi hazırlanmıştır. Hazırlanan Eşleştirme Projesi (Twinning Project) Kasım 2005'te Avrupa Komisyonu tarafından koşulsuz olarak onaylanmıştır. Aralık 2005'te anlaşma metninin imzalanması ile 2 yıllık bir süreci kapsayacak olan Sermaye Piyasası Kuruluna Avrupa Birliği Sermaye Piyasası Standartlarına Uyumda Yardım isimli Eşleştirme Projesi fiilen hayata geçirilmiştir. Eşleştirme Projesi, Almanya Federal Maliye Bakanlığı ile yürütülecektir. Ayrıca proje kapsamında Almanya Federal Finansal Denetim Kurulu ve Almanya Merkez Bankası uzmanlarının da desteği alınacaktır. Proje kapsamında yürütülecek çalışmalar neticesinde AB mevzuatıyla tam uyumlu bir mevzuat hazırlanacaktır. Projenin nihai amacı daha iyi düzenlemeler aracılığıyla sermaye piyasalarındaki yatırım düzeyinin artırılmasıdır. Projeden beklenen sonuçlar;

- AB müktesebatına uyumlu Türk sermaye piyasaları düzenlemeleri,
- AB ve dünya standartlarına paralel uygulamaların geliştirilmesi ile birlikte etkin bir denetim ve gözetim sistemi,
- AB düzenlemelerinin getireceklerine ilişkin "Etki Değerlendirme Sistemi" (Impact Assessment System),
- Kurul personelinin eğitimi,
- Kamuoyu Bilgilendirme Programının planlanması ve uygulanmasıdır.

Proje kapsamında, AB mevzuatıyla uyumlu Türk sermaye piyasası mevzuatının uygulanmasında gerekli bilgi işlem alt yapısına ilişkin yabancı uzmanlardan ilave teknik destek sağlanacaktır.

Kısa süreli teknik yardımlar kapsamında, aday ülkelere AB mevzuatına uyum sağlanması ve gerekli idari alt yapının kurulması için teknik yardım sağlayan Avrupa Komisyonunun Genişlemeden Sorumlu Genel Müdürlüğü altında faaliyet gösteren Teknik Yardım Bilgi Paylaşımı Ofisi (TAIEX) ve Kurulun işbirliğiyle 7-8.6.2005 tarihlerinde İstanbul'da piyasanın kötüye kullanımı konusunda bir çalıştay düzenlenmiştir. Fransa, İngiltere ve Yunanistan'dan katılan konunun uzmanları, Kurul uzmanlarına ve sermaye piyasası kurumlarından katılımcılara AB düzenlemeleri ve ülke uygulamaları konusunda bilgi sunmuştur. Bunun yanı sıra, Avrupa Komisyonunca uygun görülen konularda (sermaye yeterliliği, yatırım fonları, halka arz ve sınır ötesi menkul kıymet işlemleri gibi) workshoplar; finansal vadeli işlem ve opsiyon piyasaları, finansal raporlama ve muhasebe standartları gibi konularda üye ülkeler yetkili kurumları nezdinde çalışma ziyaretleri düzenlenmesi hususlarında önümüzdeki dönemde teknik destek sağlanacaktır.

5.9.3. Diğer Kurumlarla Koordinasyon

Türkiye-AB Ortaklık Komitesince oluşturulan ve AB ile Türkiye arasında karşılıklı bilgi alış verişinde bulunulan alt komitelerden Kurulumuzla ilgili olan Ekonomik ve Parasal Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesi ile İç Pazar ve Rekabet Alt Komitesi toplantılarına katılım sağlanmakta ve AB yetkilileri sermaye piyasasındaki gelişmeler hakkında bilgilendirilmektedir. Bu kapsamda, İç Pazar ve Rekabet Alt Komitesi'nin 2005 yılı Mayıs ayında Ankara'da yapılan ve Ekonomik ve Parasal Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesinin 2005 yılı Temmuz ayında Ankara'da yapılan toplantılarına katılmıştır.

Sermayenin Serbest Dolaşımı faslına ilişkin Kasım 2005'te Brüksel'de düzenlenen tanıtıcı tarama toplantısına ve yine Brüksel'de düzenlenen Aralık 2005'teki ayrıntılı tarama toplantılarına katılmış ve ayrıntılı tarama toplantısında Kurulumuz görev alanlarına giren konulara ilişkin sunuş yapılmıştır.

2005 Yılı İlerleme Raporunun Türkiye Katkısının hazırlanması çalışmalarına katılmış, İlerleme Raporunda Kurulumuz görev alanına giren konulara ilişkin görüş ve açıklamalarımız Komisyona iletmek üzere AB Genel Sekreterliğine gönderilmiştir.

2005 yılı Katılım Öncesi Ekonomik Programı'nın Kurulumuz görev alanına giren bölümüne ilişkin katkılarımız ilgili koordinatör kuruma iletilmiştir.

Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinin koordinasyonunda AB mevzuatının Türkçe'ye çevrilmesi çalışmalarında bulunulmuştur.

Sermaye piyasaları alanında AB’de yürütülen mevzuat çalışmalarındaki gelişmelerden Kurulun ilgili birimlerini haberdar etmek amacıyla 6 adet AB Bülteni hazırlanmıştır.

5.9.4. Danışma Komitesi ve Sermaye Piyasaları Düzenleyici Otoriteleri Kom.

Sermaye piyasalarımızın AB sermaye piyasalarına entegrasyonu ve mevzuatımızın AB müktesebatına uyumu amacıyla başta Avrupa Sermaye Piyasaları Düzenleyici Otoriteleri Komitesi (CESR) olmak üzere AB Kurumları ile ilişkilerimiz yoğun bir şekilde sürdürülmekte ve Avrupa Birliği’ne aday ülkelerin sermaye piyasası alanındaki düzenleyici ve denetleyici otoritelerince oluşturulan Sermaye Piyasaları Düzenleme ve Denetleme Danışma Komitesinin başkanlığı yürütülmektedir.

Sermaye Piyasaları Düzenleme ve Denetleme Danışma Komitesi (Consultative Group) AB düzenlemelerinin ve Direktiflerinin uygulanmasında düzenleyici ve denetleyici kurumlar arasında bilgi paylaşımının ve iş birliğinin sağlanması amacıyla Avrupa Birliği’ne aday ülkelerin sermaye piyasalarının gözetim ve denetiminden sorumlu düzenleyici ve denetleyici otoriteleri tarafından 2001 yılında kurulmuş olup, Kurulumuz 27 Eylül 2002 tarihinde üye olmuştur. 2005 yılında üye sayısı 20’ye ulaşan Danışma Komitesinin Başkanlığını 18 Mayıs 2004 tarihinden bu yana Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı Doç. Dr. Doğan CANSIZLAR yapmaktadır. Danışma Komitesinin amaçları; Avrupa Birliği Direktiflerinin ve düzenlemelerinin uygulanması konusunda üye ülkelerin tecrübelerini paylaşmak, Avrupa Birliği standartlarına tam uyum konusunda bir forum vazifesi görmek, Avrupa Birliği’nin mevzuat hazırlama sürecine üye ülkelerinin katılımını sağlamaktır. Yılda en az iki defa düzenlenen başkanlar seviyesindeki toplantılara Avrupa Birliği’ne üye menkul kıymet düzenleyici otoritelerinin oluşturduğu Avrupa Sermaye Piyasaları Düzenleyici Otoriteleri Komitesinin (CESR) temsilcileri de katılarak Avrupa Birliği sermaye piyasalarında teknik ve hukuki alanda yaşanan güncel gelişmelere ilişkin bilgiler vermekte ve aday ülkelerin mali piyasalarının Avrupa Birliği sermaye piyasalarına entegrasyonu alanında atılacak adımlar kararlaştırılmaktadır. Uzman düzeyindeki toplantılarda ise spesifik Avrupa Birliği düzenlemeleri üzerine seminerler düzenlenerek Avrupa Birliği direktiflerine uyum konusu detaylı bir şekilde ele alınmaktadır. 5 Nisan 2005 tarihinde Colombo/Sri Lanka’da ve Ekim 2005’te Zagreb’de başkanlar düzeyinde toplantılar düzenlenmiştir. Ayrıca, Ekim 2005’te Zagreb’de AB’nin Kamuyu Aydınlatma Direktifine ilişkin olarak uzmanlar düzeyinde organize edilen toplantıya katılmıştır.

5.10. ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Küreselleşen dünyada sermayenin giderek hareketlenmesi uluslararası ilişkilerin önemini artırmıştır. Bu çerçevede Kurulun faaliyetlerinden bir kısmını yurt dışı uygulamalardan ve tecrübelerden yararlanılması ile, düzenleyici otoriteler arasındaki iş birliğinin geliştirilmesi oluşturmaktadır.

Ülkeler arası çoklu ve ikili ilişkilere büyük önem verilmiştir. Üyesi bulunduğumuz Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions, IOSCO) ile yakın ilişkide bulunulmuştur. Günümüzde bilgi ve bilginin transferi sermaye piyasalarının güvenilirliği açısından da büyük önem taşımaktadır. Dünyada yaşanan küreselleşme eğilimine paralel olarak Kurulumuzda, yabancı ülkelerin sermaye piyasası otoriteleri ile işbirliği ve bilgi transferine ilişkin mutabakat (Memorandum of Understanding) tesis etme çalışmaları sürdürülmektedir.

5.10.1. Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü

IOSCO sermaye piyasalarındaki düzenleyici/denetleyici otoritelerin, ilgili alanlarda koordinasyon ve iş birliği sağlamak, sermaye piyasalarının yasal ve kurumsal yapısına ilişkin olarak ortak uluslararası standartlar oluşturmak ve üyeler arasında bilgi alış verişini olanaklı kılmak amacıyla oluşturdukları bir kuruluştur. IOSCO, mali piyasalarla ilgili diğer uluslararası kuruluşlarla da iş birliği halinde faaliyet göstermekte ve alanındaki en etkin uluslararası kuruluş niteliğini taşımaktadır.

Kurulumuz 1988 yılında üye olduğu IOSCO'nun faaliyetlerine katılmaktadır. Bu kapsamda Kurulumuz aşağıdaki komite ve çalışma grubu çalışmalarına aktif olarak iştirak ederek IOSCO amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesi yönünde politika oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır.

- Başkanlar Komitesi (Presidents' Committee)
- Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi (EMC - Emerging Markets Committee)
- Avrupa Bölge Komitesi (ERC- European Regional Committee)
- Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Çalışma Grupları (EMC Working Groups)
- Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Danışma Kurulu (EMC Advisory Board)
- Uygulama Komitesi (Implementation Committee)
- İzleme Grubu (Screening Group)

Diğer taraftan, 2002 Yılı Mayıs ayında İstanbul'da gerçekleştirilmiş olan IOSCO 27. Yıllık Konferansından bu yana, IOSCO EMC Başkanlığı Kurul Başkanı Doç. Dr. Doğan CANSIZLAR tarafından yürütülmekte olup, 2004 yılı Mayıs ayında Amman'da gerçekleştirilen IOSCO 29'uncu Yıllık Konferansında Doç. Dr. Doğan CANSIZLAR, EMC Başkanlığına ikinci kere seçilmiş bulunmaktadır. EMC Başkanlığının gerektirdiği çalışmaların daha iyi yürütülebilmesi amacıyla, 2002 yılı Haziran ayında Kurulumuz bünyesinde oluşturulan Uluslararası İlişkiler Grubu, aşağıda yer alan konularda görevini sürdürmektedir:

- IOSCO bünyesinde faaliyet gösteren çeşitli Komiteler, Çalışma Grupları ve IOSCO Genel Sekreterliği ile ilişkilerin yürütülmesi ve koordinasyonun sağlanması,
- IOSCO EMC bünyesindeki Çalışma Gruplarını yönlendirici faaliyetlerde bulunulması ve çalışma konuları ile proje önerileri geliştirilmesi,
- Kurul içinde yapılan mevzuat ve diğer ilgili çalışmalarda, IOSCO ilkeleri ve diğer ülke uygulamalarına uygunluk açısından değerlendirmelerde bulunulması,
- Kurulun, IOSCO bünyesinde yürütülen çalışmalar ve sonuçları hakkında bilgilendirilmesi.

Bu çerçevede, Kurulun 2005 yılı içerisinde IOSCO faaliyetlerine ilişkin olarak yürüttüğü çalışmalar aşağıda özetlenmektedir.

5.10.1.1 IOSCO Amaç ve İlkelerine Uyuma İlişkin Değerlendirme Yöntemi

Menkul Kıymetler Alanındaki Düzenlemelere İlişkin IOSCO Amaç ve İlkeleri (İlkeler) son olarak 1998 yılında IOSCO Başkanlar Komitesi tarafından onaylanmış olup, İlkeler;

- Yatırımcının korunması,
- Adil, etkin ve şeffaf piyasaların sağlanması,
- Sistemik riskin azaltılması,

amaçlarını taşımaktadır. Sermaye piyasası alanında görev yapan düzenleyici kuruluşlar tarafından izlenmesi önerilen söz konusu 30 İlke aşağıda yer alan 9 ana başlık altında ele alınmaktadır:

- Düzenleyici kurum
- Öz-düzenleyici kuruluşlar
- Denetim ve yaptırım
- İşbirliği
- İhraççılar
- Yatırım fon ve ortaklıkları
- Piyasa aracıları
- İkincil piyasalar
- Takas

Sermaye piyasası alanında görev yapan düzenleyici kuruluşların, mevzuatlarının İkelere uyumunu ölçmeleri amacıyla Uygulama Komitesi tarafından hazırlanmış olan IOSCO Amaç ve İlkelerine Uyuma İlişkin Değerlendirme Yöntemi (The Methodology for Assessing Implementation of the IOSCO Objectives and Principles of Securities Regulation), 2003 yılı Ekim ayında Seul'de gerçekleştirilen 28'inci IOSCO Yıllık Konferansı sırasında Başkanlar Komitesi tarafından onaylanmıştır. Değerlendirme Yönteminde, her bir ilke için;

- Ana konular,
- Ana sorular,
- Ölçütler,
- Açıklayıcı notlar,

yer almakta olup, verilen cevaba göre ilgili ülke mevzuatının İkelere uyum derecesi saptanmaktadır.

2003 yılı sonunda IOSCO tarafından, üye kuruluşların Değerlendirme Yöntemini uygulamalarında yardımcı olunması amacıyla bir teknik destek programı başlatılmıştır. Söz konusu programın pilot aşamasına Kurul da katılmıştır. Program kapsamında ve IOSCO uzmanlarının da desteğiyle yürütülen çalışma sonucunda hazırlanan Öz-Değerlendirme Raporu ile sermaye piyasası mevzuatımızın IOSCO İlkelerine tam uyumunun sağlanması amacıyla gerek mevzuatta gerekse uygulamada yapılması gereken değişiklikler ve bunlara ilişkin zamanlamaları içeren Eylem Planı 2005 yılında tamamlanmış ve sözkonusu eylem planı 2005 Eylül ayından itibaren Kurulun düzenleme çalışmalarında dikkate alınmaya başlanmıştır.

5.10.1.2 Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi (EMC)

2005 yılında da önemli EMC faaliyetlerinden bir tanesini üyelerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik çabalar oluşturmıştır. 2003 yılında EMC Başkanı olarak Kurul tarafından getirilen öneri üzerine, her yıl gönüllü EMC üyeleri tarafından, tespit edilen ihtiyaçlar doğrultusunda bölgesel eğitim seminerleri düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Bu çerçevede, 2005 yılında Asya-Pasifik, Latin Amerika ve Afrika-Orta Doğu bölgelerine yönelik 3 eğitim semineri düzenlenmiştir. 2005 yılında düzenlenmiş olan EMC Bölgesel Eğitim Seminerlerine ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır:

TABLO 5.15. 2005 YILINDA DÜZENLENEN EMC BÖLGESEL EĞİTİM SEMİNERLERİ

Konu	Tarih	Yer
Kurumsal Yönetim ve Yatırımcının Korunması	Şubat 2005	Tayvan
Düzenleyici Otoritenin Uluslararası Standartların Uygulanması ve Finansal Yolsuzluklarla Mücadele Konusunda Karşılaştığı Zorluklar	Temmuz 2005	Peru
IOSCO Amaç ve İlkelerinin Uygulanması ve İşbirliği ve Bilgi Alışverişinin Sağlanması Yoluyla Sermaye Piyasalarında Yolsuzluğun Önlenmesi	Kasım 2005	Uganda

Diğer taraftan, Kurul temsilcilerinin de yurt dışında düzenlenmiş olan eğitim programlarına katılımı sağlanmıştır. Ayrıca, IOSCO Genel Sekreterliği tarafından 17–21 Ekim 2005 tarihlerinde Madrid’de düzenlenen “Sermaye Piyasası Düzenleyici Kurumları Arasında IOSCO Çok Taraflı Mutabakatı İmzalanması Vasıtasıyla İşbirliği ve Bilgi Alışverişinin Sağlanması ve Bu Yolla Sermaye Piyasalarında Yolsuzluğun Önlenmesi” konulu eğitim programına Uluslararası İlişkiler Grubundan bir temsilcinin konuşmacı olarak katılması suretiyle çoğunluğu gelişmekte olan piyasalardaki düzenleyici kurumlarda çalışan katılımcılara SPK’nın IOSCO Çok Taraflı Mutabakatının imzalanmasına ilişkin başvuru sürecindeki tecrübeleri aktarılmıştır.

Eğitim çalışmalarının yanı sıra, EMC bünyesinde faaliyet göstermekte olan çalışma grupları, çalışmalarının verim ve etkinliğinin artırılması amacıyla 2003 yılında kabul edilmiş olan Eylem Planı çerçevesinde faaliyetlerini yürütmüştür. Kurul bu çalışma gruplarının tüm projelerine aktif olarak katılmaktadır.

Diğer yandan, IOSCO’nun amaçlarının gerçekleştirilmesi için gerekli kararları alarak Başkanlar Komitesinin gündemine getiren, icra organı niteliğindeki Yürütme Komitesi (Executive Committee) üyesi olarak söz konusu Komite toplantılarına katılmıştır. Sermaye piyasaları hacmi ve yapısı gelişmiş piyasaların düzenleyici otoritelerinden oluşan Teknik Komite (Technical Committee) toplantılarına da EMC Başkanı sıfatıyla, gözlemci olarak iştirak edilmiştir.

5.10.1.3 Diğer Çalışma Grupları

Kurulun 2005 yılında iştirak etmiş olduğu diğer IOSCO çalışma grupları aşağıda yer almaktadır:

IOSCO Çok Taraflı Mutabakatı İzleme Grubu: İşbirliği ve bilgi paylaşımı hakkındaki IOSCO Çok Taraflı Mutabakatı (Multilateral Memorandum of Understanding) 2002 yılında onaylanmış olup, İzleme Grubu, Mutabakatı imzalamayı talep eden kuruluşların başvurularının değerlendirilmesi amacıyla kurulmuştur. Kuruluşundan bu yana İzleme Grubu üyesi olan Kurul bu kapsamda, IOSCO üyesi kuruluşların Mutabakata taraf olmak talebiyle yapmış olduğu başvuruların sonuçlandırılması çalışmalarına katkıda bulunmaktadır. Başvuruda bulunan kuruluşların Mutabakata taraf olup olamayacakları nihai olarak, Teknik Komite, Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi ve Yürütme Komitesi başkanlarından oluşan Karar Organı (Committee of Chairmen) tarafından, İzleme Grubunun önerisi üzerine belirlenmekte, Kurul Başkanı Doç. Dr. Doğan CANSIZLAR da EMC Başkanı olarak Karar Organında görev almaktadır. Ayrıca, söz konusu Mutabakat 2002 yılı içinde Kurul tarafından da imzalanmış olup, 2005 yılsonu itibarıyla Mutabakatı imzalayan kuruluş sayısı 29 olarak gerçekleşmiştir.

Uygulama Komitesi (Implementation Committee): IOSCO tarafından yayımlanmış olan “Menkul Kıymet Düzenlemelerinin Amaç ve İlkeleri”nin değerlendirilerek uygulamaya geçirilmesine yönelik yöntemlerin geliştirilmesi ve söz konusu standartlara uyulmasında

uluslararası mali kuruluşların (özellikle IMF ve Dünya Bankası) rolü ve iş birliği olanaklarının tespiti amacıyla 1999 yılında kurulmuştur. Uygulama Komitesi tarafından üye ülkelerin IOSCO Amaç ve İlkelerine uyum derecesinin ölçülmesi amacıyla hazırlanan, Değerlendirme Yöntemi 2003 yılının Ekim ayında onaylanmıştır. Bunu takiben 2004 yılı içerisinde, yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan teknik destek programının pilot aşaması başlatılmıştır. 2004 yılında Uygulama Komitesi tarafından ayrıca, IOSCO üyesi ülkelerin Değerlendirme Yöntemini uygulamalarında kolaylık sağlamak amacıyla ilgili tüm bilgi ve belgelere kolay erişim sağlayan ve uygulamanın sonuçlarının açık ve net bir şekilde alınmasını sağlayan elektronik yöntem (e-methodology) geliştirilmiştir. Bu çalışma 2004 yılı Mayıs ayında Amman'da gerçekleştirilen Yıllık Konferans sırasında onaylanmıştır. Uygulama Komitesi 2005 yılında Değerlendirme Yöntemini uygulayacak kuruluşlara yardımcı olunması amacıyla "sıkça sorulan sorular" metninin tamamlanması konularında çalışmış olup, Kurul da bu çalışmalara katkıda bulunmuştur. Uygulama Komitesi ayrıca Metodoloji'nin elektronik haline eklenmek üzere sözlük (Glossary) hazırlanması çalışmalarını devam ettirmiştir.

5.10.1.4 Finansal İstikrar Forumu Çalışmaları

Finansal İstikrar Forumu (Financial Stability Forum, FSF) G7 Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Başkanları tarafından, uluslararası finansal istikrarın artırılması, mali piyasaların işleyişinin geliştirilmesi ve mali krizlerin ülkeler arasında yayılmasının engellenmesine yönelik çalışmalar yapılması amacıyla, 1999 yılı Nisan ayında kurulmuştur. Mevcut durumda FSF çalışmalarına 11 ülkenin⁷ merkez bankaları, hazine ve düzenleyici kuruluşları gibi ulusal otoriteleri ile uluslararası finansal kurumlar⁸, uluslararası düzenleme/denetleme örgütleri⁹, merkez bankacılığı uzman komiteleri¹⁰ ve Avrupa Merkez Bankası temsilcileri katılmaktadır. FSF düzenli olarak yılda iki defa (her yılın Mart ve Eylül aylarında) toplantı gerçekleştirmektedir. FSF zaman zaman dünyanın çeşitli coğrafyalarındaki ekonomik ve finansal koşulları daha ayrıntılı ele almak amacıyla, ayrıca ilgili bölge ülkeleri yetkilileriyle birlikte bölgesel toplantılar da düzenlemektedir.

FSF'in amacı, gelişmiş ülkelere ait merkez bankası, hazine ve düzenleyici kuruluş yetkilileri ile IMF, Dünya Bankası ve diğer uluslararası standartlar koyan kuruluşlar gibi değişik alanlarda faaliyet gösteren uluslararası kuruluşları bir araya getirerek, global finans piyasalarındaki ve global ekonomideki durumu gözden geçirerek, alınması gereken önlemleri belirlemek ve bu çerçevede ilgili otoriteler arasındaki koordinasyonun ve bilgi alışverişinin artırılmasını sağlamaktır. FSF, finans sisteminin ve global finans sistemindeki istikrarın güçlendirilmesine yönelik çok taraflı plana güç ve yön vermektedir. İlgili ulusal ve uluslararası otoriteler ise gerekli önlemleri almaktadır.

Kurul Başkanı Doç. Dr. Doğan CANSIZLAR ülkemizin üye olmadığı ve global ekonomiye ve global finans sistemine ilişkin hususların en üst düzeyde tartışıldığı FSF toplantılarına IOSCO temsilcisi olarak iştirak etmektedir.

IOSCO Gelişmekte Olan Ülkeler Komitesi Başkanı sıfatıyla SPK Başkanı, IOSCO Teknik Komite Başkanı ile beraber IOSCO'yu temsilen, 2003 yılından bu yana 8 defa FSF toplantılarına katılmıştır.

⁷ Avustralya, Kanada, Fransa, Almanya, Hong Kong, İtalya, Japonya, Hollanda, Singapur, İngiltere, ABD.

⁸ IMF, Dünya Bankası, Uluslararası Ödemeler Bankası (Bank for International Settlements, BIS), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD).

⁹ IOSCO, Uluslararası Sigorta Düzenleyici Kurumları Birliği (International Association of Insurance Supervisors, IAIS), Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board, IASB), Basel Bankacılık Denetim Komitesi (Basel Committee on Banking Supervision, BCBS)

¹⁰ Ödeme ve Takas Sistemleri Komitesi (Committee on Payment and Settlement Systems, CPSS), Global Finans Sistemi Komitesi (Committee on the Global Financial System, CGFS)

5.10.1.5 Toplantılar

IOSCO faaliyetleriyle ilgili olarak 2005 yılı içerisinde Kurulca iştirak edilen toplantılara aşağıda yer verilmiştir.

TABLO 5.16. KURULCA İŞTİRAK EDİLEN IOSCO TOPLANTILARI

Toplantı	Tarih	Yer
Teknik Komite	31 Ocak– 2 Şubat 2005	Cape Town
Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Danışma Kurulu		
Yürütme Komitesi		
Finansal İstikrar Forumu	11 Mart 2005	Tokyo
Finansal İstikrar Forumu Afrika Bölge Toplantısı	29-30 Mayıs 2005	Pretoria
IOSCO Yıllık Konferansı	3 -7 Nisan 2005	Colombo
- Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Çalışma Grupları		
- Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi		
- Avrupa Bölge Komitesi		
- Asya Pasifik Bölge Komitesi		
- Afrika Orta Doğu Bölge Komitesi		
- Inter Amerikan Bölge Komitesi		
- Teknik Komite		
- Yürütme Komitesi		
- SRO Danışma Komitesi		
- Başkanlar Komitesi		
- Danışma Grubu (AB üyeliğine aday ülkeler)		
İzleme Grubu Toplantısı	8 Haziran 2005	Bergen
Finansal İstikrar Forumu	8 – 9 Eylül 2005	London
İzleme Grubu Toplantısı	14 Eylül 2005	Madrid
Teknik Komite	02– 04 Ekim 2005	Frankfurt
Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Danışma Kurulu		
Yürütme Komitesi		
IOSCO Teknik Komite Konferansı	05– 06 Ekim 2005	Frankfurt
Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi	5 – 7 Aralık 2005	Bridgetown

5.10.1.6 Diğer Faaliyetler

2005 yılı Ekim ayı içerisinde, Suriye Ekonomik İşlerden Sorumlu Başbakan Yardımcısı Abdullah Dardari ve Beraberindeki heyet SPK nezdinde ağırlanmış, ve ülkelerinde kurmak istedikleri sermaye piyasası kurulu, menkul kıymetler ve KOBİ borsaları gibi sermaye piyasası örgütleri için teknik yardım taleplerine olumlu yanıt verilerek bu konuda Suriye ile işbirliği yapılması konusunda anlaşmaya varılmıştır.

5.10.2. Mutabakat Zaptı (Memorandum of Understanding)

2005 yılında diğer ülkelerdeki sermaye piyasalarında düzenleme ve denetim yetkisine sahip kuruluşlarla iş birliği çerçevesinde Mutabakat Zaptı imzalanması için başlatılan girişimler sürdürülmüş ve Hırvatistan, Makedonya, Hollanda, Bosna Hersek ve Dubai yetkili otoriteleri ile mutabakatlar imzalanmıştır. Kurul tarafından şimdiye kadar imzalanan ikili mutabakatlara ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TABLO 5.17. KURULCA İMZALANAN İKİLİ MUTABAKATLAR

Ülke	Kuruluş	Tarih
İngiltere	HM Treasury	Ağustos 1999
	Financial Services Authority	
	London Stock Exchange	
Fransa	Commission des Operations de Bourse (Autorité des Marchés Financières)	Mayıs 2000
Almanya	BAWe (BaFin)	Mayıs 2000
İsveç	Finansinspektionen	Haziran 2001
İtalya	Commissione Nazionale per le Società e la Borsa	Haziran 2001
ABD	Commodity Futures Trading Commission	Haziran 2001
Avustralya	Australian Securities and Investment Commission	Haziran 2001
Yunanistan	Capital Markets Commission	Ekim 2001
Portekiz	CMVM – Comissão do Mercado de Valores Mobiliários	Ekim 2001
Malta	Malta Stock Exchange	Haziran 2001
	Malta Financial Services Center (Malta Financial Services Authority)	Nisan 2002
Arnavutluk	Albanian Securities Commission	Eylül 2003
Romanya	Romanian National Securities Commission	Ekim 2003
Bulgaristan	Financial Supervision Commission	Aralık 2004
Hırvatistan	CROSEC - Croatian Securities Commission	Nisan 2005
Makedonya	MSEC - Securities and Exchange Commission	Nisan 2005
Hollanda	AFM - Netherlands Authority for Financial Markets	Haziran 2005
Bosna Hersek	Securities Commission of the Federation of Bosnia and Herzegovina Republic of Srpska Securities Commission	Ekim 2005
Dubai Uluslararası Finans Merkezi	Dubai Financial Services Authority	Kasım 2005

Diğer bazı ülke otoriteleriyle de Mutabakat Zaptı imzalanması çalışmaları devam etmektedir.

5.11. LİSANSLAMA VE SİCİL TUTMA

Kurulumuzun Seri:VIII, No:34 sayılı "Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ"i 11 Ağustos 2001 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve 10 Eylül 2001 tarihli Başkanlık Onayı ile Lisanslama ve Sicil Grubu oluşturulmuştur. Lisanslama sınavlarının genel amacı; sermaye piyasası alanında çalışanların mesleki yeterliliklerini, bilgi ve tecrübelerini gösterir lisans belgesinin verilmesidir. Kurulumuzca düzenlenen ilk lisanslama sınavı 2002 yılı Eylül ayında yapılmıştır.

Kurulumuzca; Sermaye Piyasası Faaliyetleri Temel Düzey, Takas ve Operasyon Sorumlusu, Sermaye Piyasası Faaliyetleri İleri Düzey, Türev Araçlar, Değerleme Uzmanlığı, Kredi Derecelendirme Uzmanlığı ve Kurumsal Yönetim Derecelendirme Uzmanlığı Sınavları yapılmaktadır. Bu sınavlardan Kredi Derecelendirme Uzmanlığı Sınavı ile Kurumsal Yönetim Derecelendirme Uzmanlığı Sınavı ilk kez 2005 Eylül ayında yapılmaya başlanmıştır. Anılan sınavların konu başlıkları sektörde faaliyet gösteren kuruluşlar, ilgili meslek örgütleri ve üniversiteler ile istişarelerde bulunularak belirlenmiştir.

2005 yılında Ocak, Mayıs ve Eylül aylarında olmak üzere lisanslama sınavları 3 kez yapılmıştır. Her sınav döneminde lisanslama sınavlarına yönelik ayrıntılı bilgi içeren kılavuz İnternet sitemizde adaylara duyurulmuştur.

Eylül 2002-Eylül 2005 döneminde yapılan sınavlarda 9,256 kişi Temel Düzey, 3,096 kişi İleri Düzey, 828 kişi Türev Araçlar, 635 kişi Takas ve Operasyon, 189 kişi Değerleme

Uzmanlığı, 1 kişi Kredi Derecelendirme Uzmanlığı ve 7 kişi Kurumsal Yönetim Derecelendirme Uzmanlığı olmak üzere toplam 14,012 kişi lisans belgesi almaya hak kazanmıştır.

5.12. BİLGİLENDİRME

Kurul Başkanlık Makamının 15.01.2003 tarih ve 2003-1 sayılı genelgesi ile;

- Vatandaşların şikayetlerini ve önerilerini değerlendirmek, Kurulda mevcut belgeler çerçevesinde cevaplanabilecek şikayet ve önerilere zamanında ve yeterli içerikte yanıt hazırlamak,
- İncelemeye ihtiyaç gösteren özellikli şikayet ve önerileri ilgili birimlere yönlendirerek verilecek cevaplarda bir standart oluşturmak,
- Kurulda mevcut bilgi ve belgelerle çözüme ulaşılamayan ve yerinde denetleme gerektiren şikayetleri denetleme kapsamına alınmak üzere DEDA Başkanlığına göndermek,
- Bu kapsamda gelen ve giden evrakın kaydını tutmak, ilgili birimlere gönderilen başvuruların sonucunu izlemek,

görevlerini yürütmek üzere, "Yatırımcı Dilekçe Grubu" (YDG) oluşturulmuştur.

Nisan 2004 tarihinde yürürlüğe giren 4982 sayılı "Bilgi Edinme Hakkı Kanunu" ve ilgili yönetmelik uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarınca bilgi edinme hakkının etkin olarak kullanılabilmesi ve bilgi veya belgelere erişimin zamanında sağlanabilmesi amacıyla "Bilgi Edinme Birimi" (BEB) oluşturulacağı hükme bağlandığından, Kurul Başkanlık Makamı'nın 09.06.2004 tarih ve 2004-2 sayılı genelgesi ile, YDG'nin BEB olarak da faaliyet göstermesi esası getirilmiştir.

Birim, 1 Başkan Yardımcısının koordinasyonunda, 1 Başuzman başkanlığında, daimi görevli 1 Başuzman, 2 personel ve dönüşümlü görev yapan 4 uzman ile görevlerini yerine getirmektedir.

BEB'e gelen başvurular iki bölümde ele alınmakta olup, şikayet ve öneriler "Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun" kapsamında 30 gün içerisinde, bilgi edinme başvuruları ise ilgili Kanun çerçevesinde 15 iş günü içinde cevaplanmakta veya sonuçlandırılmak üzere ilgili kurumlara yönlendirilmektedir. 2003, 2004 ve 2005 yıllarında BEB'e gelen başvurular hakkındaki özet bilgi aşağıda verilmektedir:

TABLO 5.18. BİLGİ EDİNME BİRİMİ FAALİYETLERİ

Gelen Başvurular	2003	2004	2005
Dilekçe Kanunu Kapsamında	3,094	2,753	2,972
Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Kapsamında	-	181	511
Toplam	3,094	2,934	3,483

5.13. BİLGİ SİSTEMLERİ VE TEKNOLOJİK ALT YAPI ÇALIŞMALARI

SPK'nın kanunen yükümlü bulunduğu faaliyetleri yerine getirmesinde yardımcı olacak bilgisayar sistemlerinin geliştirilmesi, işletilmesi ve güncellenmesi faaliyetleri, Bilgi İşlem, İstatistik ve Enformasyon Dairesi tarafından yerine getirilmektedir. 2005 yılı içinde gerçekleştirilen faaliyetler aşağıda özetlenmektedir.

5.13.1. Sermaye Piyasası Bilgi Sistemleri Projesi (Sp-Net)

SPK'nın temel görevi, sermaye piyasalarının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışması ile tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunmasını sağlamaktır. Bu çerçevede ve özellikle son yıllardaki gelişmeler göz önüne alındığında, Kurulun temel görevlerini yerine getirmesinde bilişim teknolojilerinden en üst düzeyde faydalanması kaçınılmazdır. Sermaye Piyasası Kurulunun bilgi sistemlerini yeniden yapılandırma çalışmalarının tümünü içeren Sp-Net Projesi de bu amaçla başlatılmıştır.

Sp-Net Projesi ile, sermaye piyasalarındaki her türlü hareketi (manipülasyon, spekülasyon, içerden bilgi alma, vb.) anında izleyebilecek, denetime yardımcı olacak, kamuyu bilgilendirmeyi sağlayacak genel ve özel amaçlı bilgi sistemlerinin kurulması hedeflenmiştir. Bu kapsamda kısa ve uzun vadedeki bilgi sistemleri ihtiyaçları tespit edilmiş ve gerçekleştirme çalışmaları başlatılmıştır. Yürütülen çalışmalar sonucunda ülkemiz bilişim uygulamalarına örnek sayılabilecek bir yapı ortaya çıkarılacaktır.

Sp-Net Projesi birçok alt projeden oluşmaktadır. Bu projelerin tümü, SPK'nın işleyiş, yönetim ve karar verme işlevlerini desteklemek amacıyla geliştirilmektedir. Bilgi çağında toplumun her kesiminin kullandığı ve kullanmayı hedeflediği Bilgi Sistemleri Teknolojileri, Kurulda da günümüz en son olanaklarıyla kullanıma alınmaktadır.

5.13.2. Sp-Net Hedefleri

Sp-Net ile; Piyasa Gözetim, Denetim, Erken Uyarı ve Müdahale Bilgi Sistemi, Kamuyu Aydınlatma Bilgi Sistemi, Kurumsal Bilgi Sistemleri (Aracı Kuruluşlar, Anonim Şirketler, Yatırım Fonları ve Ortaklıkları, Bağımsız Denetim Kuruluşları, Portföy Yönetim Şirketleri) ve Belge Erişim ve Arşiv Sisteminden oluşan Yönetim Bilgi Sistemleri kurularak bilgiye doğru, hızlı, güvenli, etkin ulaşılması ve sermaye piyasalarında son derece etkin bir yer alınması hedeflenmektedir. Ayrıca İnternet dünyasında Kurul olarak daha etkin bir yer almak amaçlanmaktadır.

Bu proje ile;

- İhraççı şirketlere ait kamuya açıklanacak bilgilerin merkezi bir elektronik platformdan yayımlanması,
- SPK, İMKB, İAB, TSPAKB, MKK, Takasbank, aracı kuruluşlar ve halka açık şirketlerin ortak bir elektronik ortamda buluşturulması, etkin bir veri tabanı oluşturularak piyasa denetim ve gözetiminin buradan sağlanması,
- Kamunun bilgi edinme özgürlüğünün sağlanması, bunun için İnternet alt yapısının kullanılması,
- Şeffaflık, hızlı ve zamanında bilgilendirme, oto-kontrol, piyasa bazlı denetimin sağlanması,

- Uzaktan erişim, gözetim ve erken uyarı yapısının kurulması,
- SPK, İMKB, İAB, VOBAS, TAKASBANK, MKK ve TSPAKB Acil Durum Merkezi (Disaster Recovery Center) kurulması,
- Teknoloji kullanımının artırılması ve kağıtsız ofis,

gerçekleştirilmiş olacaktır.

5.13.3. Sp-Net Alt Projeleri

Sp-Net, içinde birden fazla projeyi kapsayacak bir yapıda tasarlanmıştır. Bu projeler, çeşitli konularda uzmanlık gerektirmektedir. Sp-Net kapsamındaki uygulamalar farklı kullanıcı kitlelerine hitap edecektir.

5.13.3.1 Gözetim Platformu

Kurulumuz ile İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) tarafından ortaklaşa yürütülen Gözetim Platformunun amacı İMKB hisse senedi piyasasının gerçek zamanlı olarak izlenmesi ve normal dışı durumların tespit edilmesidir.

Bu kapsamda geliştirilen Gözetim Platformunun uyarı modülü, İMKB hisse senedi piyasasındaki emir ve işlem bilgilerini gerçek zamanlı olarak işleyen 32 adet uyarıdan oluşmaktadır. Analiz modülü ise uyarı sonrası inceleme yapılmasına olanak tanıyan, önceden tanımlanmış ve grafiklerle desteklenen 300'den fazla analizi içermektedir.

Gözetim Platformu sayesinde hisse senedi piyasasının daha etkin ve hızlı gözetimi ve denetiminin yapılması planlanmaktadır. Bu çerçevede; bugüne kadar uygulanmamış uyarı ve analizlerin uygulanma imkanı bulunacak, daha çok bilgiye hızlı erişim, detay analizler yapma imkanı, grafik özellikler sayesinde görselliğin artırılması, rapor ve uyarı takibinde etkinlik, uzmanların uyarı ve sinyal tanımlayabilmesi ve gruplayabilmesi, hisse bazında parametre tanımlama, raporlarda detaylı ve anlaşılır dokümantasyon sağlanmış olacaktır. Piyasa güveninin artırılması ise proje kapsamında hedeflenen en büyük kazanımdır.

Mayıs 2001'de başlanan projenin SPK-İMKB bünyesindeki öz kaynaklar kullanılarak gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Tarafların hazırlamış olduğu fonksiyonel tanımlamalar dokümanı temel alınarak, teknik ekip çalışması başlatılmıştır. Projede analiz, tasarım ve kodlama çalışmaları bitirilmiştir, test çalışmalarına devam edilmektedir.

5.13.3.2 Kamuyu Aydınlatma Platformu

Kurulumuz-İMKB-TÜBİTAK BİLTEN tarafından ortaklaşa yürütülen Kamuyu Aydınlatma Platformu'nun (KAP) amacı, elektronik imza teknolojisi kullanılarak platform kapsamındaki anonim ortaklıklara ve aracı kuruluşlara ait mali tablo, dipnot ve özel durum açıklamalarının internet üzerinden toplanmasıdır.

Mali tablo, özel durum açıklamaları ile diğer bildirimlerin izleme ve yönetim işlevinin hatasız ve verimli, kamuyu aydınlatma işlevinin en hızlı, en etkin, en güvenli ve en düşük maliyetle yapılabilmesi; açık anahtarlama yapısının kullanılması; Kurulumuzun gözetim faaliyetlerine destek olunması; KAP'ın kapsamındadır.

KAP ile, Türkiye'de elektronik imza teknolojisi kullanılan ilk platform hayata geçirilmiş; gerek mali tablo bildirimleri gerekse özel durum açıklamaları ve diğer bildirimlerin kamuya, tüm kesimlerin erişebileceği noktalarda eş zamanlı açıklanması sağlanmış; sermaye piyasası

kurum, kuruluş ve şirketlerinde güvenli ortamda veri iletişimine yönelik alt yapı kurulmuş; olacaktır.

İki aşamada yapılması planlanan projenin 18 adet pilot şirketin mali tablolarını İnternet aracılığı ile girmesini öngören birinci aşaması Kasım 1999'da başlamış ve Ağustos 2001'de tamamlanmıştır. Birinci aşamanın tüm ilgili şirketlere yaygınlaştırılmasının ve tüm bildirim tiplerinin sisteme girilmesinin öngörüldüğü ikinci aşama ise Ağustos 2002'de başlamıştır. Proje dahilindeki şirketler 1 Kasım 2004 tarihi itibarıyla KAP Sistemine bildirim göndermeye başlamışlardır. Projede kesin kabul aşamasına gelinmiştir. Kesin kabulün yapılmasının ardından proje gerçek test ortamında denenecek ve devreye alınacaktır.

5.13.3.3 Kurumsal Veri Yönetimi Platformu

GözDeSis, Kurulumuzun Türk Sermaye Piyasalarına ilişkin kanunen yükümlü olduğu gözetim ve denetim faaliyetlerini daha hızlı ve etkin bir biçimde yapmasına yardımcı olması amacıyla hazırlanmış Kurumsal Veri Yönetimi Platformu yazılımıdır. GözDeSis, Kurul meslek personelinin gözetim ve denetim faaliyetlerini yaparken ihtiyaç duyduğu gerek Kurul dışı, gerekse Kurul kaynaklı bilgileri bilgisayar ortamında işler, saklar ve rapor olarak kullanıcıya sunar.

GözDeSis uygulama yazılımı Kurulun ilgi alanına giren bütün tüzel ve gerçek kişilerin temel bilgilerini, Kurula yaptıkları her türlü başvuruyu ve bunların sonuçlarını, bunlara ilişkin denetleme raporlarını, mali durum bilgilerini, aracı kuruluşların, yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarının, bağımsız denetleme şirketlerinin, portföy yönetim şirketlerinin çalışanlarını, ortaklık yapısını, iştirak bilgilerini, anonim şirketlerin ortaklık yapısını, halka açılma bilgilerini veri tabanında saklar ve üzerinde çeşitli işlemler yaparak rapor haline getirir. Bahsi geçen tüm bilgiler sisteme kullanıcılar tarafından girilmektedir.

GözDeSis yazılımında yukarıda adı geçen bilgilere ilaveten İMKB Takas ve Saklama Bankası (Takasbank) ve İMKB'de günlük olarak üretilen aracı kuruluş artı/eksi raporu ve bunun detay raporları, günlük borsa işlem bilgileri, günlük endeks bilgileri, yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarının günlük repo/ters repo ve tahvil/bono işlemlerine ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Dış kaynaklı olan ve üzerinde Kurul kullanıcıları tarafından bir işlem gerçekleştirilmeyen, sadece raporlama amacıyla kullanılan bu bilgiler, Kurula adı geçen kurumlardan kiralık hatlar vasıtasıyla günlük olarak çekilmektedir.

Kullanıcılar tarafından sisteme girilen bilgiler üzerinde onay mekanizması işletilmektedir. Veri tabanında saklanan bilgilerin doğruluğunu ve tutarlılığını artırmak amacıyla kurulan bu mekanizmaya göre, kullanıcıların sisteme girdiği her türlü bilgi doğru olarak kabul edilmeden ve uygulamanın diğer modülleri tarafından kullanılmadan önce, yetkili personel tarafından doğruluğu onaylanmalı, eğer yetkili personel onay vermiyorsa da veri girişini yapan kişi tarafından düzeltilmelidir. Burada ilke olarak veri girişini yapan ve onayı veren kişiler ayrıdır. Onay mekanizması sadece yeni bir kayıt girerken değil, tüm güncleme ve silme işlemlerinde de geçerlidir. Buna göre, herhangi bir anda sistemde onaysız, onayda bekleyen, onaylanmadan geri dönmüş (üzerinde yanlışlık bulunmuş) veya onaylı (doğru olarak kabul edilen) kayıtlar bulunmaktadır.

Onay mekanizmasının bir alt uygulaması da silme işlemlerinde karşımıza çıkmaktadır. Uygulama mantığına göre herhangi bir kaydı silmeden önce de yetkili personelden onay istenmekte, onay verilmeyen kayıtlar silinmemektedir. Eğer silme işlemine onay verilmişse de söz konusu kayıtlar GözDeSis veri tabanından silinmekte, ancak başka bir veri tabanında

saklanmaktadır. Bu şekilde aslında sistemde hiçbir veri gerçekten silinmemekte, sadece başka bir veri tabanına taşınmaktadır.

Proje tamamlanmış olup, iyileştirme ve bakım çalışmaları devam etmektedir. Projenin kullanıma sunulmasından günümüze kadar geçen süre içinde İMKB ve Takasbank modülleri kullanıma açılmış, işlem yasaklılar ve idari para cezaları ile uyarı modülleri eklenmiş, internet sitesindeki "e-Veri Bankası" bölümünde yer alan ilgili kurum ve kuruluşlar listesi GözDeSis veri tabanından online olarak alınmaya başlanmıştır. Ayrıca, Platformun YTL uyum çalışmaları tamamlanmıştır.

5.13.3.4 Denetim Destek Platformu

İMKB'de gerçekleşen emirler ile aracı kuruluşlardan alınan işlem dağıtım listelerinin eşlenmesi ve Borsa İşlem Defteri ile Takasbank tarafından oluşturulan müşteri sicil bilgilerinin eşleştirilmesi amacıyla hazırlanmış bir yazılımdır.

Yazılım vasıtasıyla işlemlerin kimler arasında gerçekleştirildiği araştırılmakta, manipülasyon ve içeriden öğrenenlerin işlemleri ile ilgili incelemeler için bir alt yapı oluşturulmaktadır. Alış/satış emirlerinin hızlı bir şekilde eşleştirilmesinin denetimde önem teşkil etmesi sebebiyle programa ihtiyaç fazladır.

Şubat 2002'de başlanan yazılım çalışmaları sonucunda Nisan 2002'de ilk sürüm olan Gadget kullanılmaya hazır hale getirilmiştir. Temmuz 2002'de program tamamen Windows uyumlu hale getirilmiştir. Daha az hafıza kullanan bu sistemde daha çok kaydın eşleştirilmesi sağlanmıştır. Yazılımın yeni adı Eşleştirme Sistemi (MatchSys) olmuştur.

Mayıs 2003 tarihinden önce İMKB'de alış ve satışlar, aracı kuruluş bazında yapılmakta idi ve emri veren tüzel ya da gerçek kişilere ulaşılması bu tarihten önceki sistemde mümkün değildi. Bu tarihten sonra İMKB'de gerçekleştirilen işlemlerde müşteri numarası alınmaya başlanmıştır. Ağustos 2003 tarihinde ilgili daire tarafından gelen yeni bir istekte Borsa İşlem defteri ile Takasbank tarafından oluşturulan müşteri sicil bilgilerinin eşleştirilmesi talep edilmiştir. Bunun üzerine yazılıma yeni bir modül eklenmiştir.

Yazılım, geliştirilen yeni modül ile hem müşteri numarası vasıtasıyla hem de işlem dağıtım listelerini kullanarak eşleme yapabilmektedir. Ekim 2003 tarihinde yeni modül ile sürüm 3.0 çıkartılmış ve yazılımın adı Denetim Destek Platformu olmuştur. Halen ara sürümler çıkartılmakta olup mevcut sürüm 3.5'tir. Yazılım Kurulumuz uzmanları tarafından özellikle manipülasyon incelemelerinde yoğun olarak kullanılmaktadır.

5.13.3.5 Yatırım Fonları ve Ortaklıkları Günlük Takip Sistemi (FonOrt)

Yatırım Fonları ve Ortaklıkları Günlük Takip Sistemi (FonOrt) temel olarak yatırım fonlarının, yatırım ortaklıklarının ve bireysel emeklilik fonlarının portföylerinde yer alan mal varlıklarının Takasbank'taki mevcudiyetini takip ve bu varlıkların doğru değerlendirilip değerlendirilmediğini kontrol etmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu çerçevede ilgili şirketlerin günlük bilgileri Takasbank'tan otomatik olarak sisteme alınmakta ve ilgili veri tabanına kaydedilmektedir. FonOrt yardımıyla yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarına ilişkin veriler çok boyutlu olarak raporlanabilmektedir. Sistem bu yapısı ile şu anda yatırım fonları konusunda çok büyük bir veri kümesine sahip olup detaylı raporlar ve analizlere imkan tanımaktadır.

FonOrt uygulaması kullanılarak Yatırım Fon ve Ortaklıklarına ilişkin veriler WEB ortamından yayınlanmaktadır. Programın verileri tamamen dış kaynaklıdır. Yetkililerce tanımlanan raporlar program yardımıyla alınabilmektedir.

Piyasaların dinamikliği ölçüsünde FonOrt programı da dinamiktir. Sürekli yeni raporlar geliştirilmekte, yeni bilgiler sisteme ilave edilmektedir.

5.13.3.6 Şirketler Platformu

Şirketler Platformu, halka açık şirketlere ilişkin çalışmalarda kullanılmak üzere bilgisayar sistemini entegre ve iş akışına uygun bir hale getirmek, işlerin takibini kolaylaştırmak, tutarlı bir veri tabanı oluşturmak ve hazırlanan uzman raporu ve benzeri dokümanların bir bölümünün sistem tarafından otomatik olarak yazılmasını sağlamak, hazırlanan yazıları sistem tarafından önceden tanımlı şablonlara uygun hale getirmek ve üretilen her tür dokümanı paylaşımına açmak ve başvuruların iş akışı sürecinde tıkanıklık meydana gelen noktalarını tespit etmek amacıyla geliştirilen bir sistemdir.

Bu sistem kapsamında, halka açık şirketlerce yapılan tüm başvurular, bunların geçtiği aşamalar, sonuçları, incelemeler sırasında yazılan her türlü belge, ilişkide bulunulan tüm gerçek ve tüzel kişiler ve bunların kimlik bilgileri ortak bir veri tabanında tutulmaktadır.

Proje kapsamında yapılacak çalışmaların büyük kısmı tamamlanmış olup, tamamlanmayan modüllerin gerçekleştirim çalışmaları ile birlikte kullanılan modüllerin iyileştirme ve bakım çalışmaları devam etmektedir.

5.13.3.7 Aracı Kuruluşlar Platformu

Aracı Kuruluşlar Platformu, bilgisayar sistemini daha etkin kullanarak Aracı Kuruluşlar ile ilgili detay analizler yapabilmeyi sağlamak, alınacak erken uyarılar sayesinde denetime yardımcı olmak ve yatırımcıları korumak amacıyla geliştirilmiştir. Sistem günlük olarak Takasbank'tan ve İMKB'den alınan veriler üzerinde çeşitli hesaplamalar yapmakta ve uzmanlar tarafından belirlenen sınırlamaları aşan aracı kuruluşlar hakkında uyarı vermektedir.

Aracı kuruluşların günlük hisse ve nakit virmanları, günlük temerrüt bilgileri, günlük EFT işlemleri ve günlük olarak borsada yaptıkları işlemler proje kapsamına alınmıştır. Uygulama, her gün belirli bir saatte Takasbank'a bağlanmakta ve bir önceki işgününe ait dosyalar sistemimize çekilmektedir. Daha sonra her dosya üzerinde çeşitli hesaplamalar yapılmakta ve günlük istatistiksel bilgiler veri tabanına yazılmaktadır. Tüm bu işlemler kullanıcı müdahalesi olmadan otomatik olarak gerçekleştirilmektedir. Kullanıcılar yazılımı açtıklarında, hem ham verileri, hem de sınırlamaları aşan aracı kuruluşları tarih bazlı görebilmekte, bu verileri MS-Excel'e gönderebilmekte veya yazıcıdan çıktısını alabilmektedirler.

Ocak 2004'te analiz çalışmaları tamamlanan projeye, virman, temerrüt ve İMKB günlük işlem defteri modülü eklenmiş, YTL uyum çalışmaları tamamlanmıştır. Mart 2005 tarihinde yazılım günlük kullanıma alınmıştır. Sınırlamalar ve uyarılarda yapay zeka yöntemlerinin kullanılması konusunda araştırmalara devam edilmektedir.

5.13.3.8 Sermaye Yeterliliği Platformu

Sermaye Yeterliliği Platformu (Seryet), aracı kuruluşların, portföy yönetim şirketlerinin ve bankaların mali yapılarını güçlendirmeye yönelik bir yöntem olarak düşünülmüştür.

Sermaye Yeterliliği Platformu temel olarak kurumların mali durumlarını gösteren bir projedir. Amaç kurumların Kurulumuz tarafından tebliğ edilen kıstaslara uymalarını, mali yapılarının güçlendirilerek risk pozisyonlarının azaltılmasını ve böylece müşterilerinin de daha güvenli bir kurumla çalışmalarını sağlamaktır. Kurumlar tarafından Kurulumuza gönderilen

Seryet tabloları üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda üretilen rapor ve tablolar ilgili Dairelerin denetim ve izleme çalışmalarında önemli bir yer tutmaktadır.

Önceleri sadece aracı kurumlara yönelik olarak kullanılan Sermaye Yeterliliği Sistemi, yapılan bir çalışma ile portföy yönetim şirketlerini ve bankaları da kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

5.13.3.9 SPK İnternet Medya Analiz Sistemi

SPK İnternet Medya Analiz Sistemi ile Kurulumuzu ilgilendiren ve internet medyasında yer alan konuların internet üzerinden sistematik bir şekilde takip edilerek Kurulun denetim faaliyetlerinin yerine getirilebilmesi amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda, gerek gazetelerin internet sayfaları gerekse sadece internet üzerinden yayın yapmakta olan haber ve borsa siteleri hazırlanacak yazılım ile sistematik olarak incelenecektir. Belirlenmiş olan anahtar kelimelerin ilgili web sayfalarında bulunması durumunda bu sayfalar sisteme kaydedilerek ilgili uzmanlara hazırlanacak bir yazılım ile inceleme imkanı sunulacaktır.

Projeye Haziran 2005'te başlanmış olup, ilk sürümü Ekim 2005'te tamamlanmış ve kullanıma sunulmuştur.

5.13.3.10 Elektronik Arşiv Platformu

Kurulumuz bünyesinde üretilen bilgi ve belgelere bilgisayar ortamında ortak bir erişim platformu oluşturmak ve arşiv dokümanlarının elektronik ortama aktarılmasını sağlamak amacıyla başlatılan bir projedir. Tüm bilgi ve belgelerin elektronik ortamda tutulacağı bu proje ile ofis işlemlerin hızlandırılması ve iş veriminin artırılması hedeflenmektedir.

Oluşturulacak sistemin Kurulun tüm birimleri tarafından kullanılması hedeflenmiştir. Projede ilk önce tüm birimler ile analiz çalışmaları yapılmış, birimlerin elektronik arşiv platformundan beklentileri belirlenmiştir. Analiz çalışmalarına göre fonksiyonları belirlenen sistemin tasarımı gerçekleştirilmiş ve sistem Kurul genelinde kullanıma alınmıştır.

5.13.3.11 İnternet Platformu

Kurulumuz İnternet sitesinde, Kurulumuzun Türk Sermaye Piyasalarına ilişkin yürütmekte olduğu faaliyetler ile kamuyu bilgilendirme amaçlı içerikli konular yayınlanmaktadır. Bu siteye <http://www.spk.gov.tr> adresinden ulaşılmaktadır. Site ayrıca sermaye piyasasında faaliyet gösteren kurum veya kuruluşların veri aktarımı için de kullanılabilir.

Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Web sitesi aşağıdaki konuları içermektedir:

- Sermaye Piyasası Mevzuatı
- Sermaye piyasası haber ve duyuruları (haftalık ve aylık bültenler, tebliğler, tebliğ tasarımları, basın açıklamaları, diğer duyurular)
- Sermaye piyasası kurumları ve şirketler (İMKB, İstanbul Altın Borsası, Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsası Anonim Şirketi, TAKASBANK, Merkezi Kayıt Kuruluşu, Türkiye Sermaye Piyasaları Aracı Kuruluşlar Birliği, halka açık şirketler, aracı kuruluşlar, yatırım fonları, yatırım ortaklıkları, portföy yönetim şirketleri, bağımsız denetim kuruluşları, derecelendirme kuruluşları, gayrimenkul değerlendirme şirketleri)
- Davalar ve yasaklılar (iflas davaları, suç duyurusu ve ceza davaları, işlem yasaklılar listesi)

- Yatırımcı köşesi (yatırımcıları bilgilendirme amaçlı konular)
- Bilgi edinme başvurusu
- Yayınlar (araştırma raporları, seminer ve konferanslar, faaliyet raporları)
- İlgili diğer sitelerin (yurtiçi ve yurtdışı) internet adresleri
- Yatırım fonlarına ilişkin en geniş ve dinamik bilgiler.

Bunların yanı sıra, Kurumsal Web sitesinde yer alan üyelik sistemi aracılığı ile, yenilenen haftalık ve aylık bülten, yeni duyurular ve gelişmeler hakkındaki bilgiler üyelere elektronik posta aracılığı ile anında iletilmektedir.

5.13.3.12 Olağanüstü Durum Merkezi (Disaster Recovery Center)

Her alanda olduğu gibi bilgi teknolojilerinin sermaye piyasalarındaki etkisi de giderek artmaktadır. Bu gelişmelerin paralelinde Türkiye’de de artık teknoloji ve sermaye piyasaları iç içe bulunmaktadır. Kurulumuz açısından sermaye piyasalarında etkin olan başlıca kurum ve kuruluşların operasyonel sürekliliği oldukça önem taşımaktadır. Kurulun başlıca misyonlarının hayata geçirilebilmesi için bu süreklilik ve sermaye piyasaları açısından beraberinde getireceği sağlıklı ortam önem arz etmektedir. Bugün itibarıyla söz konusu kurumların sürekliliği ancak bilgi teknolojileri açısından süreklilikleri ile sağlanabilecek duruma gelmiştir. Bu doğrultuda olası bir olağanüstü durum karşısında anılan kurumların asgari ölçüde zaman ve operasyonel süreklilik kaybına uğrayacak şekilde, herhangi bir bilgi kaybı olmaksızın tekrar ayağa kalkabilmeleri için Kurulumuz bünyesinde bir “Olağanüstü Durum Merkezinin” kurulması için çalışmalar başlatılmıştır.

Bu kapsamda, İMKB, Takasbank, Altın Borsası, Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsası, Merkezi Kayıt Kuruluşu ve Aracı Kuruluşlar Birliğinin bilgi sistemleri konusundaki tüm bilgilerinin (veri, veri yapıları, veri tabanları, kodlar, vb.) Olağanüstü Durum Merkezi olarak Kurulumuzun Ankara’daki Bilgi Sistemleri Merkezinde toplanarak yedeklenmesi amaçlanmaktadır. Bu sayede, gerek anlık gerekse gün sonu itibarı ile sistemlerin yedekleri Kurulumuz Ankara Merkez Binasına aktarılacak ve herhangi bir olağanüstü durumda sermaye piyasalarının sürekliliği sağlanmış olacaktır.

Çalışma kapsamında, ilgili kurum yetkilileri ile genel ve ikili toplantılar yapılmış, Kurumların ihtiyaç duyduğu yedeklilik seviyeleri ve yazılım/donanım ihtiyaçları belirlenmiş ve iş sürekliliği konularında tecrübeli kuruluşlardan konuya ilişkin danışmanlık hizmetlerinin tanıtıldığı ve tüm sermaye piyasası kurumlarının katıldığı bir dizi toplantı düzenlenmiştir.

Mevcut durum itibarı ile, İMKB’ye ait yedekler periyodik olarak manyetik ortamdaki (teyp, kartuş vb.) Kurulumuz Ankara Merkez Binasındaki uygun özelliklere sahip kasada saklamaktadır. Merkezi Kayıt Kuruluşu ve Takasbank gerekli sistemlerini getirmiş olup kurulum aşamasına gelinmiştir. 2005 yılında sermaye piyasası kurumlarının iş sürekliliği plan çalışmaları devam etmiştir.

5.13.3.13 AB Projeleri

Avrupa Birliği tarafından Kurulumuz Projeleri ile birlikte kabul edilen Bilişim Projelerimizin (Stratejik Enformasyon Sistem Planı, İleri Gözetim Projesi ve Elektronik Kayıt ve Veri Toplama Projesi) birinci ihalesi diğer Kurulumuz istekleriyle birlikte yapılmış ancak talep toplanamamıştır. Bu çerçevede bilişim projeleri diğer hususlardan ayrılarak tekrar ihaleye çıkılması düşünülmüştür. Avrupa Birliği fonlarından yararlanmak amacıyla “proje fişi” hazırlama çalışmaları kapsamında danışmanlık hizmeti alımı için Ocak 2004’te şartname hazırlıkları yapılmıştır. Mart 2004’te AB uzmanlarından danışmanlık hizmeti alınıp aşağıdaki projeler netleştirilmiştir. Proje konuları ve şartnameleri tekrar ele alınarak değerlendirilmiş ve

gerekli AB dokümantasyonu tamamlanmıştır. Söz konusu bilişim projelerimizin ihale sürecinin tamamlanması beklenmektedir.

Stratejik Bilgi Sistemi Planı

Bu planı, Kurulumuzun geleceğe yönelik bilişim ihtiyacı beklentisi, yatırımı ve insan kaynağı gibi konularda stratejik gelişme planı olarak tanımlayabiliriz. Plan kapsamında ilişkili kuruluşlar ile yaklaşımların belirlenmesi ve önümüzdeki yıllarda bilişim operasyonlarının koordinasyonu da ele alınacaktır. Planın amacı bilişim teknolojilerinin tüm Kurulumuz birim ve iş alanlarında en uygun ve efektif biçimde kullanılmasını desteklemektir.

İleri Gözetim Projesi

Kurulumuzun kendi projesi olan "Gözetim Platformu"na ek olarak, bu projede kullanıcı davranışlarının incelenmesi hedeflenmektedir. Bu amaç için yapay zekanın kullanılması düşünülmektedir.

Elektronik Kayıt ve Veri Toplama Projesi

Bu projenin temel amacı, Kurulumuzun bir şekilde iletişimde bulunduğu ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren şirketlerin Kurul ile olan bilgi alışverişini elektronik imza teknolojisini kullanarak internet üzerinden yapmasıdır.

Proje ile zaman, işgücü ve maliyet tasarrufunun sağlanması, işlemlerin daha hızlı yapılması ve hataların azaltılması hedeflenmektedir. Ayrıca, bu proje e-devlet uygulamalarına bir örnek teşkil edecektir.

Proje, sermaye piyasalarını daha etkin, daha şeffaf, daha güvenilir bir hale getirecek, yerli ve yabancı yatırımcıların Türk sermaye piyasalarına katılımı artıracak ve ülkemizin ekonomik hayatına canlılık getirecektir.

SPK

Sermaye Piyasası Kurulu